

AZƏRBAYCAN

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MİLLİ MƏCLİSİNİN ORQANI

№ 129 (9008) ÇƏRŞƏNBƏ AXŞAMI, 21 İYUN 2022-Cİ İL

Qəzetin əsası 1918-ci ildə qoyulmuşdur

www.azerbaijan-news.az

Ağstafa rayonunun Ağstafa-Poylu-Gürcüstanla dövlət sərhədi (11 km)-Qıraq Kəsəmən avtomobil yolunun tikintisi ilə bağlı tədbirlər haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin SƏRƏNCAMI

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

1. Dörd min nəfər əhəlinin yaşadığı 2 yaşayış məntəqəsini birləşdirən Ağstafa-Poylu-Gürcüstanla dövlət sərhədi (11 km)-Qıraq Kəsəmən avtomobil yolunun tikintisi məqsədilə "Azərbaycan Respublikasının 2022-ci il dövlət büdcəsində dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu (investisiya xərcləri) üçün nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsü"nün 1.26.18-ci yarımbəndində göstərilmiş məbləğin 2,1 milyon (iki milyon bir yüz min) manatı Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinə ayrılınsın.

2. Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi bu Sərəncamın 1-ci hissəsində göstərilən məbləğdə maliyyələşməni təmin etsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 20 İyun 2022-ci il

Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova İstanbul şəhərində keçirilən Qlobal Parlament Konfransında çıxış edib

Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova Türkiyənin İstanbul şəhərinə işğuzar səfəri çərçivəsində İyunun 20-də "Parlamentlər, Miqrasiya və Qaçqınlar Haqqında Qlobal Sazişlər: Daha güclü beynəlxalq əməkdaşlıq və milli icraya necə nail olmalı" mövzusunda keçirilən Qlobal Parlament Konfransında iştirak edib.

2

IX Qlobal Bakı Forumu iştirakçılarının Şuşaya səfəri başa çatıb

İşğaldan azad olunan Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı Şuşada işini davam etdirən IX Qlobal Bakı Forumu yekunlaşıb.

3

Azərbaycanı dünyaya tanıdan uğurlu platforma

IX Qlobal Bakı Forumunun iştirakçıları İlham Əliyevin qətiyyətli siyasətinə şahidlik etdilər

Dövlət-din münasibətlərinin mükəmməl modeli

Azərbaycan müxtəlif dinlərin və mədəniyyətlərin qovuşduğu tarixi məkan kimi tanınır. Bu gün qürur və fəxr hissi ilə deyə bilərik ki, dini və etnik müxtəliflik ölkəmizin ən böyük sərvətinə çevrilib. Azərbaycan təkcə sosial-iqtisadi uğurlarına, hərbi-siyasi potensialına görə deyil, eyni zamanda vicdan azadlığının və multikultural mühitin təmin edilməsinə, yüzilliklər ərzində formalaşmış tolerantlıq ənənələrinin qorunmasına görə də regionun lider dövlətidir.

5

"Dəmir yumruq", yoxsa sülh?

İlham Əliyev Qarabağa əsassız "status" iddiaları ilə çıxış edən Ermənistanı sonuncu sərt xəbərdarlığını etdi

Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh sazişinin imzalanması hər iki tərəf üçün prioritet olsa da, məğlub ölkənin yeni iddiası səbəbindən proses yubanır. Brüssel görüşlərindən sonra məsələnin tezliklə həll olunacağı ehtimal edilərsə də, Ermənistan baş verən proseslər tam fərqli mənərə yaratdı.

6

Xüsusi karantin rejiminin müddəti uzadılıb və bəzi məhdudiyətlər aradan qaldırılıb

Nazirlər Kabineti "Xüsusi karantin rejiminin müddətinin uzadılması və bəzi məhdudiyətlərin aradan qaldırılması ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında" qərar verib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, qərara əsasən, koronavirus (COVID-19) infeksiyasının ölkə ərazisində yayılmasının, onun törədə biləcəyi fəsadların qarşısının alınması məqsədilə Azərbaycan Respublikasının ərazisində xüsusi karantin rejiminin müddəti 2022-ci il 1 sentyabr saat 06:00-dək uzadılıb.

Qərarla həmçinin 2022-ci il İyunun 21-dən etibarən xüsusi karantin rejimi ilə bağlı aşağıdakı məhdudiyətlər ləğv edilir:

- ictimai yerlərdə, o cümlədən küçələrdə, bulvarlarda, parklarda və digər yerlərdə şəxslərin (yaxın qohumlar, yəni ata-ana, nənə-baba, uşaqlar və bacı-qardaşlar istisna olmaqla) 10 nəfərdən artıq qruplarda cəmləşməsinin qadağan olunması tələbi;
- şənlik mərasimlərinin təşkili və keçirilməsi zamanı məlumatların "icaze.e-gov.az" portalına daxil edilməsi, həmçinin şənlik mərasiminin sahibi və şənlik mərasiminin keçirildiyi məkanın sahibi arasında müştərk məsuliyyət barədə imzalanan iltizamnamə tələbi.

6

İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə məktəb tikintisi sürət götürür

9

Bakıda İtaliya Respublikasının 76 illiyi qeyd edilib

İtaliya Respublikasının qurulmasının 76-cı ildönümü münasibətilə iyunun 20-də Bakıda qəbul keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, tədbirdə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin köməkçisi Anar Ələkbərov, Prezidentin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev, təhsil naziri Emin Əmrullayev və digər rəsmi şəxslər iştirak ediblər.

Əvvəlcə Azərbaycanın və İtaliyanın Dövlət himnləri səsləndirilib.

İtaliyanın Azərbaycandakı səfiri Klaudio Taffuri tədbirdə çıxış edərək bu tarixin iki ölkə arasında diplomatik münasibətlərin qurulmasının 30-cu ildönümü ilə eyni vaxta düşdüyünü qeyd edib: "Artıq 30 ildir ki, ölkələrimiz arasında münasibətlər bütün sahələrdə sürətlə inkişaf edir. Bu gün bu əlaqələr xüsusi səviyyəyə çatıb".

Klaudio Taffuri İtaliyanın xarici işlər nazirinin Azərbaycana səfəri zamanı Bakıda Azərbaycan-İtaliya Universitetinin yaradılmasına dair iki ölkə arasında strateji sazişin imzalanmasının humanitar sa-

hədə əlaqələrin daha da inkişafına zəmin yaratdığını xatırladaraq bildirib: "Koronavirus pandemiyası zamanı Azərbaycanın İtaliyaya dəstəyini də vurğulamaq lazımdır. Bu, ilk növbədə ölkələrimiz arasında dostluğun və sıx əlaqələrin göstəricisidir".

Azərbaycanın təhsil naziri Emin Əmrullayev ölkələrimiz arasında əlaqələrimizin böyük tarixə malik olduğunu vurğulayaraq deyib: "Təəccüblü deyil ki, 1918-ci ildə müsəlman Şərqi Azərbaycanın ilk demokratik respublika olan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti qurulanda ölkəmizdə İtaliyanın diplomatik nümayəndəliyi fəaliyyət göstərmişdir. Azərbaycan müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra İtaliya müstəqilliyi tanıyan ilk dövlətlərdən biri olub, Cənubi Qafqaz regionunda ilk diplomatik nümayəndəliyini möhür Bakıda açdı. Hazırda siyasi, iqtisadi və humanitar sahələrdə yüksək səviyyədə münasibətlər olan ölkələrimiz arasında strateji tərəfdaşlıq mövcuddur. İtaliya Azərbaycanın birinci ticarət tərəfdaşdır. Azərbaycan isə İtaliyanın ən böyük xam neft təchizatçısı və Cənubi Qafqazda ən böyük ixrac məntəqəsidir. İtaliya Prezidentinin

2018-ci ilin iyulunda Azərbaycana rəsmi, Azərbaycan Prezidentinin 2020-ci ilin fevralında İtaliyaya dövlət səfəri ölkələrimiz arasında dostluq münasibətlərinin yeni mərhələyə qədəm qoymasını səciyyələndirdi. Azərbaycan Prezidentinin İtaliyaya dövlət səfəri zamanı imzalanmış "Çoxölçülü Strateji Tərəfdaşlığın Gücləndirilməsinə dair Birgə Bəyanname" Azərbaycan ilə İtaliya arasında bütün sahələrdə münasibətlərin dərinləşməsi baxımından mühüm əhəmiyyətə malikdir".

Nazir vurğulayıb ki, Azərbaycan Respublikasının əraziləri 30 ilə yaxın müddətdə işğal altında qalmış, bir milyondan çox qaçqın və məcburi köçkün doğma torpaqlarından didərgin düşmüşdü. 2020-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəşadətli Azərbaycan Ordusu ölkəmizin ərazi bütövlüyünü bərpa etdi. Təəccüblü deyil ki, azad olunmuş ərazilərin bərpasına dəvət olunanlar arasında dost ölkə İtaliyanın şirkətləri də ön sıralardadır.

E.Əmrullayev bildirib ki, təhsil sahəsində əməkdaşlıq dinamik inkişaf edən istiqamət

olaraq insanlararası ünsiyyətin dərinləşməsinə mühüm töhfə verir. İtaliya Azərbaycan tələbələrini təhsil almaq üçün ən çox üz tutduğu ölkələrdən biridir. "2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı" çərçivəsində 48 nəfər Azərbaycan vətəndaşı İtaliyanın aparıcı ali təhsil müəssisələrində təhsil almalarına dair Dövlət Proqramı"na İtaliyanın 14 universiteti daxil edilib.

İtalyan dili ümumi və ali təhsil müəssisələrində tədris olunur və bu sahəyə maraq göstərən Azərbaycan vətəndaşlarının sayı artmaqda davam edir. 2009-cu ildən Azərbaycan Dillər Universitetində İtalyan dili mərkəzi fəaliyyət göstərir. Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə yaradılan Azərbaycan-İtaliya Universitetinin bu il aprelin 2-də təməlləşmə mərasimi keçirilib. Ortaq universitetin yaradılmasına İtaliyanın 5 aparıcı ali təhsil müəssisəsi cəlb olunub.

Çıxışlardan sonra tədbir bədii hissə ilə davam edib.

Prezidentin köməkçisi işğaldan azad olunmuş ərazilərə səfər etmiş dünya səyyahları ilə görüşüb

Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev ölkəmizdə səfərdə olan dünya səyyahları ilə görüşüb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu barədə Prezidentin köməkçisi tviter hesabında yazıb. "Ən çox səyahət edən insanlar" klubunun üzvləri ilə görüşdüm, onları salamlamaqdan məmnunam. Səyyahlar Kəlbəcərdən Şuşaya qədər işğaldan azad olunmuş

ərazilərə səfər edib, Ermənistan vandalizminin miqyasının və işğalın dağıntılarının şahidi olublar. Eyni zamanda Azərbaycanın həyata keçirdiyi sürətli yenidənqurma və şəhərsalma prosesinə heyran olublar", - deyərək Hikmət Hacıyev yazıb.

IX Qlobal Bakı Forumu iştirakçılarının Şuşaya səfəri başa çatıb

İşğaldan azad olunan Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı Şuşada işini davam etdirən IX Qlobal Bakı Forumu yekunlaşdı.

AZƏRTAC xəbər verir ki, forumun iştirakçıları Şuşada panel müzakirələri aparıblar. Müzakirələrdən sonra qonaqlar Şuşa şəhəri ilə tanış olublar. Forumun iştirakçılarına işğaldan azad edilmiş ərazilər

də aparılan bərpa işləri, bu ərazilərin minalardan təmizlənməsi barədə məlumat verilib.

Azərbaycanın Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarının yenidən qurulması və inkişafına baxış, eləcə də ərazilərin minalardan təmizlənməsi ilə tanışıq məqsədilə həyata keçirilən səfərdə qonaqları yerli və xarici media nü-

mayəndələri müşayiət ediblər. Xatırladaq ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin himayəsi altında və Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə "Qlobal dünya nizamına təhdidlər" mövzusunda beynəlxalq məsələlərin müzakirəsi edildiyi IX Qlobal Bakı Forumu iyunun 16-da işə başlamışdı.

Daxili işlər naziri İranın Narkotiklərlə Mübarizə Polisinin rəisi ilə görüşüb

Azərbaycan Respublikasının daxili işlər naziri, general-polkovnik Vilayət Eyvazov iyunun 20-də ölkəmizdə səfərdə olan İran İslam Respublikasının Hüquq-Mühafizə Qüvvələrinin Komandanlığının Narkotiklərlə Mübarizə Polisinin rəisi, briqada generalı Məcid Kəriminin başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

Daxili İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, qonaqları salamlayan nazir V.Eyvazov xalqlarımız arasında tarixi, mədəni, dini yaxınlığın mövcudluğunu vurğulayaraq Azərbaycan-İran münasibətlərinin dinamik və məhsuldar şəkildə inkişaf etdiyini, bu əməkdaşlığın strateji xarakter daşdığını qeyd edib. Daha sonra iki ölkənin Daxili İşlər nazirlikləri arasında əlaqələrə toxunan nazir bildirdi ki, qarşılıqlı fəaliyyəti tənzimləyən normativ-hüquqi baza mövcuddur və bu, daha sıx əməkdaşlığa və cinayətkarlıqla mübarizədə birgə praktiki tədbirlər həyata keçirməyə imkan yaradır. O, belə görüşlərin transmilli mütəşək-

kil cinayətkarlıq, o cümlədən bəşəri bəlayə çevrilmiş narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsi ilə mübarizədə səylərimizin birləşdirilməsi üçün geniş imkanlar yaratdığını, qlobal xarakter almış transmilli mütəşəkil cinayətkarlığın təhlükəli növlərinə, xüsusən narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsinə və qanunsuz miqrasiyaya qarşı mübarizədə əməkdaşlığın böyük potensiala malik olduğunu, yeni istiqamətlərin müəyyənləşdirilməsinin zəruriliyini, ikitərəfli əlaqələrin genişləndirilməsində rəhbərlik etdiyi qurumun da maraqlı olduğunu vurğulayıb.

Nazir qonaqlara Azərbaycandakı mövcud kriminogen vəziyyət haqqında qısa məlumat verib, respublikamızda demokratik prinsiplərin möhkəmləndirilməsi, ictimai münasibətlərin hüquqi tənzimlənməsi mexanizminin təkmilləşdirilməsi sahəsində görülən işləri qeyd edib və bildirdi ki, hüquq-mühafizə orqanları sıx, qarşılıqlı əlaqədə mütəşəkil cinayətkarlığa, beynəlxalq terrorizmə, ekstremizmə, separatizmə, silahların və narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı kompleks tədbirlər həyata keçirirlər.

İran İslam Respublikasının Hüquq-Mühafizə Qüvvələrinin Komandanlığının Narkotiklərlə Mübarizə Polisinin rəisi, briqada generalı Məcid Kərimi sömimi qəbulu görə minnətdarlığını bildirərək qeyd edib ki, höquq-təməlləşmə belə səfərlər, imzalanmış sazişlərin müddəalarının yerinə yetirilməsi eyni dənə, oxşar mədəniyyətə və tarixi köklərə malik hər iki dost ölkənin mənafelərinə tam uyğundur, bütün sahələrdə, o cümlədən təhlükəsizlik, iqtisadi münasibətlər və digər məsələlərdə əlaqələrin daha da inkişaf etdirilməsinə kömək göstərir.

Səmimilik və mehribanlıq şəraitində keçən görüşdə tərəfləri maraqlandıran bir sıra digər məsələlər də müzakirə edilib.

Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin iclasında 12 məsələ müzakirə olunub

İyunun 20-də Milli Məclisin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin onlayn iclası keçirilib. Parlamentin Mətbuat və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsindən verilən məlumata görə, Milli Məclis Sədri'nin birinci müavini, Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin sədri Əli Hüseynli iclası açaraq gündəlik bərdə məlumat verib.

Komitə sədri bildirib ki, gündəliyə 12 məsələ daxil edilib. İlk 7 məsələ üçüncü oxunuşda olan qanun layihələridir və bu qanun layihələri əvvəlki oxunuşlarda kifayət qədər geniş müzakirə edilib. Sənədlərin üçüncü oxunuşu ilə bağlı heç bir irad və təklif bildirilməyib üçün qanun layihələri səsə qoyulub. Beləliklə ilk 7 məsələ - İnzibati Prosesual Məcəllədə, İnzibati Xətalər Məcəlləsində, Cinayət Məcəlləsində və "Vətəndaşların müdafiələri haqqında" qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi, Cinayət Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihəsi, İnzibati Xətalər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihəsi, "Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında", "Mülki dövrüyyədə olmasına yol verilməyən (mülki dövrüyyədə çıxarılımış) əşyaların siyahısı haqqında", "Mülki dövrüyyenin müəyyən işitirəklərinə mənsub ola bilən və dövrüyyədə olmasına xüsusi icazə əsasında yol verilən (mülki dövrüyyəsi məhdudlaşdırılmış) əşyaların siyahısı haqqında", "İnsan alverinə qarşı mübarizə haqqında" və "Reklam haqqında" qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi, Mülki Məcəllədə dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihəsi, İnzibati Xətalər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihəsi və "Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestrini haqqında" qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi üçüncü oxunuşda baxılmaq üçün Milli Məclisin plenar iclasının müzakirəsinə tövsiyə edilib.

Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin sədri Əli Hüseynli sonra "Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman) təsisatının 20 illiyi (2002-2022)" yubiley medalının təsis edilməsi ilə əlaqədar "Azərbaycan Respublikasının orden və medallarının təsis edilməsi haqqında" qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsinin (birinci oxunuş) müzakirəyə təqdim edib. Bildirilib ki, bu yubiley medalı ilə Azərbaycanda insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsinin səmərəliliyinin artırılması istiqamətində fəaliyyətin, səmərəli əməkdaşlığın təşkilində və həyata keçirilməsində fəal iştirak edən şəxslər, habelə bu sahədə xüsusi xidmətlərə görə fərqlənən Azərbaycan vətəndaşları, həmçinin xarici və beynəlxalq qurumların nümayəndələri təltif edilir.

Onlayn iclasda bu qanun layihəsi birinci oxunuşda baxılmaq üçün Milli Məclisin plenar iclasının müzakirəsinə tövsiyə edilib.

Sonra Əli Hüseynli ölkə Prezidentinin bir məktubu ilə Milli Məclisə daxil olmuş növbəti 4 məsələni təqdim edib. Bildirib ki, müzakirəyə təqdim olunan 9-12-ci məsələlər - Mülki Məcəllədə,

Mülki Prosesual Məcəllədə, Ailə Məcəlləsində, Cinayət Məcəlləsində, Cinayət Prosesual Məcəlləsində, Cozaların İcrası Məcəlləsində və İnzibati Xətalər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihəsi, "Məhkəmələr və hakimlər haqqında", "Əməliyyat-axtarış fəaliyyəti haqqında", "Sağlamlıq imkanları məhdud şəxslərin təhsili (xüsusi təhsil) haqqında", "Dövlət rüsumu haqqında", "Əmək pensiyaları haqqında", "Ədliyyə orqanlarında qulluq keçmə haqqında", "Bədən tərbiyəsi və idman haqqında", "Həbs yerlərində saxlanılan şəxslərin hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi haqqında", "Dəniz limanları haqqında", "Məktəbəqədər təhsil haqqında", "Peşə təhsili haqqında" və "Ümumi təhsil haqqında" qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi, Azərbaycan Respublikasının 1994-cü il 23 sentyabr tarixli 886 nömrəli Qanunu ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin qarnizon və qarovul xidmətləri Nizamnaməsi"ndə, 1997-ci il 3 oktyabr tarixli 377-IQ nömrəli Qanunu ilə təsdiq edilmiş "Hərbi xidmətkeçmə haqqında Əsasnamə"də, 1999-cu il 7 dekabr tarixli 768-IQ nömrəli Qanunu ilə təsdiq edilmiş "Gömrük orqanlarında xidmət haqqında Əsasnamə"də, 2001-ci il 29 iyun tarixli 168-IIQ nömrəli Qanunu ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının daxili işlər orqanlarında xidmətkeçmə haqqında Əsasnamə"də və 2009-cu il 4 dekabr tarixli 930-IIIQ nömrəli Qanunu ilə təsdiq edilmiş "Miqrasiya orqanlarında qulluq keçmə haqqında Əsasnamə"də dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi və "Yol hərəkəti haqqında", "Prokurorluq haqqında", "Vəkillər və vəkillik fəaliyyəti haqqında", "Notariat haqqında", "Yetkinlik yaşına çatmayanların baxımsızlığının və hüquq pozuntularının profilaktikası haqqında", "Informasiya öldə etmək haqqında", "Biometrik informasiya haqqında", "Fərdi məlumatlar haqqında", "Fövqəladə hallar orqanlarında xidmətkeçmə haqqında" və "Uşaqların zərərli informasiyadan qorunması haqqında" qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsinə dəyişikliklər uyğunlaşdırma xarakterində dəyişir və bir oxunuşda keçməlidir.

Belə ki, qanun layihələrində mətnboyu "şikəst olmuş", "kəməllilik", "şikəstetmə" və ya səhhəti zədələmə", "bədən qüsuru", "nitq qüsuru", "kar", "kor", "əqli cəhətdən geri qalanlar" kimi anlayışlar müvafiq olaraq "əlilliyi müəyyən edilmiş", "əqli gerilik", "xəsarət yetirmə və ya sağlamlığı başqa şəkildə pozma", "fiziki çatışmazlıq", "nitq pozuntusu", "çətimə qabiliyyəti tam məhdud olanlar", "görmə qabiliyyəti tam məhdud olanlar", "əqli geriliyi olanlar" sözləri ilə əvəzlənib.

Bu dörd qanun layihəsi də baxılmaq üçün Milli Məclisin plenar iclasının müzakirəsinə tövsiyə edilib.

Sonra iclasda ölkə Prezidentinin bir məktubu ilə parlamento daxil olan gündəliyin son 4 məsələsi - "Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman) haqqında" Konstitusiyaya Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə layihə (birinci oxunuş), "Konstitusiyaya Məhkəməsi haqqında" qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi (birinci oxunuş), "Məhkəmələr və hakimlər haqqında" qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi (birinci oxunuş) və "Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi deputatının statusu haqqında" qanunda dəyişiklik edilməsi barədə" qanun layihəsi (birinci oxunuş) müzakirə edilərək baxılmaq üçün Milli Məclisin plenar iclasının müzakirəsinə tövsiyə edilib.

"Azərbaycan"

Əlilliyi olan şəxslərin təhsil hüquqlarının müdafiəsi diqqət mərkəzindədir

İyunun 20-də Milli Məclisin Elm və təhsil komitəsinin iclası keçirilib. Milli Məclisin Mətbuat və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsindən verilən məlumata görə, iclası açan komitə sədri Bəxtiyar Əliyev bildirib ki, gündəliyə bir məsələ - "Məhkəmələr və hakimlər haqqında", "Əməliyyat-axtarış fəaliyyəti haqqında", "Sağlamlıq imkanları məhdud şəxslərin təhsili (xüsusi təhsil) haqqında", "Dövlət rüsumu haqqında", "Əmək pensiyaları haqqında", "Ədliyyə orqanlarında qulluq keçmə haqqında", "Bədən tərbiyəsi və idman haqqında", "Həbs yerlərində saxlanılan şəxslərin hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi haqqında", "Dəniz limanları haqqında", "Məktəbəqədər təhsil haqqında", "Peşə təhsili haqqında" və "Ümumi təhsil haqqında" qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi daxil edilib.

Gündəliyin təsdiqindən sonra Bəxtiyar Əliyev qanun layihəsinin komitənin profilinə uyğun baxılacaq 3-cü, 10-cu, 11-ci və 12-ci maddələri barədə məlumat

verib. Komitə sədri bildirib ki, bu maddələrdə təhsillə bağlı qanunlara təklif olunan dəyişikliklər, əsasən təmin deqişiklikləri ilə bağlıdır və texniki xarakter daşıyır. Belə ki, dəyişikliklərdə "nitq qüsuru", "kar", "kor", "əqli cəhətdən geri qalanlar" kimi anlayışların müvafiq olaraq "nitq pozuntusu", "çətimə qabiliyyəti tam məhdud olanlar", "görmə qabiliyyəti tam məhdud olanlar", "əqli geriliyi olanlar" sözləri ilə əvəzlənməsi təklif edilib.

Azərbaycanda həyata keçirilən sağlamlıq imkanları məhdud şəxslər üçün inklüziv təhsilin inkişafı istiqamətində həyata keçirilən dövlət siyasətindən, yaradılan qanunvericilik bazasından söhbət açan komitə sədri müzakirəyə çıxarılan qanun layihəsinin əlilliyi olan şəxslərin hüquqlarının, xüsusən onların təhsil hüquqlarının müdafiəsinə yönəldiyini bildirib. Bəxtiyar Əliyev termin dəyişikliyin sağlamlıq məhdud olan vətəndaşların şəxsiyyətinə toxunacaq və onların cəmiyyətdə inteqrasiyasına ma-

neçilik törədə biləcək anlayışlardan, mürciətdərdən və münasibətlərdən uzaqlaşmaq, onların inklüziv təhsilə və cəmiyyətə inteqrasiyası üçün maneəsisiz mühtəyatmaq baxımından əhəmiyyətini vurğulayıb.

Qanun layihəsinin müzakirəsi zamanı Elm və təhsil komitəsinin sədri'nin müavini Musa Qasımlı, komitə üzvləri İsa Həbibbəyli, Eldar Quliyev, Aqiyə Naxçıvanlı, Etibar Əliyev, Kamilə Əliyeva, Pərvin Kərimzadə, Anar İsgəndərov, Müşfiq Məmmədli çıxış ediblər. Deputatlar qanun layihəsinin əlilliyi olan şəxslərin hüquqlarının müdafiəsi, şəxsiyyətlərinin inkişafı və təhsilin bütün mərhələlərində təhsilə cəlb olunmaları baxımından əhəmiyyətini qeyd ediblər, dəyişikliklərlə bağlı təkliflərini və fikirlərini səsləndiriblər.

Müzakirələrin sonunda qanun layihəsi baxılmaq üçün Milli Məclisin plenar iclasının müzakirəsinə tövsiyə edilib.

"Azərbaycan"

Dövlət büdcəsinin gəlir və xərcləri artırılır

İyunun 20-də Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq və Əmək və sosial siyasət komitələrinin birgə iclası keçirilib. İclasın gündəliyinə 10 məsələ daxil edilib.

Əvvəlcə iclasda İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri Tahir Mirkişili gündəliyin birinci məsələsi - "Azərbaycan Respublikasının 2022-ci il dövlət büdcəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi (birinci oxunuş) barədə fikirlərini açıqlayıb.

Bildirilib ki, 2021-ci ildə Azərbaycan iqtisadiyyatında mühəşidə olunan yüksək artım tempi 2022-ci ilin ilk 5 ayında da davam edib. Ötən 5 ay ərzində Azərbaycan ümumi daxili məhsulunu (ÜDM) həcmi 50 milyard manat keçmiş, qeyri-neft sektorunda istehsalın həcmi isə 25 milyard manatı keçmişdir. ÜDM-in artım tempi 7,2 faiz, qeyri-neft sektorunun artım tempi isə 11,2 faizə çatmışdır. Qeyd edilib ki, bu rəqəmlər son 12 ilin ən yüksək rəqəmləridir.

Diqqətə çatdırılıb ki, öten il dövlət büdcəsi qəbul edilən zaman neftin 1 barelinin qiyməti 50 ABŞ dolları nəzərə alınmışdır. Bu ilin 5 ayı ərzində neftin qiyməti 106 ABŞ dolları həcmində olub. Bu ilin 5 ayı ərzində dövlət büdcəsi profisiti 2 milyard manat yaxın olub və bu da planlaşdırılan profisitdən 4 dəfə çoxdur. İcmal büdcənin profisiti 4 milyard manat yaxın olub və planlaşdırılan 2 milyard yaxın kəsirədən dəfələrlə çoxdur. Bunu şərtləndirən bir çox amillər mövcuddur. Bunlardan biri odur ki, ilk dəfə olaraq bu ilin 5 ayı ərzində Azərbaycanın neft ixracından əldə etdiyi valyuta gəlirləri və qaz ixracından əldə etdiyi gəlirləri, demək olar ki, bərabərləşdirilib. Bu müddət ərzində Dövlət Vergi Xidmətinin xətti ilə yığılmış vergilərin həcmi proqnozdan təxminən 2 milyard manat yaxın çox olub. Bütün bu göstəricilər dövlət büdcəsinə yenidən baxılmasını, yaranan əlavə gəlirlərin yenidən bölüşdürülməsinə zəruri edir. İqtisadi artım proqnozları yenilənən zaman xam neftin bir barelinin orta illik ixrac qiyməti 85 ABŞ dolları səviyyəsində nəzərdə tutulub.

Qeyd olunub ki, bütvölkədə təqdim olunan layihə ölkə iqtisadiyyatının inkişaf dinamikasını özündə əks etdirir və əldə edilən gəlirlərin yenidən bölüşdürülməsinə, bu zaman dövlətin qarşısında duran əsas məsələlərin həllinə yönəldiləcək. Dövlət büdcəsinə yeni imkanların yaranması müdafiə, təhlükəsizlik, işğaldan azad edilmiş ərazilərin bərpası, məcburi köçkünlərin öz yurdlarına qayıtması istiqamətində işləri qısa müddət ərzində təmin etməyə imkan verəcək.

Sonra maliyyə naziri Samir Şərifov "Azərbaycan Respublikasının 2022-ci il dövlət büdcəsi haqqında" qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsinin təqdim edib. Bildirilib ki, cari ilin öten dövründə makroiqtisadi proqnozlar üzrə, o cümlədən dövlət və icmal büdcələrin icrası üzrə göstəricilərdə müsbət dinamika müşahidə olunub. Cari ilin ilk 5 ayı ərzində ölkədə 50,9 milyard manat, o cümlədən qeyri-neft sektorunda 25 milyard manat dəyərində ümumi daxili məhsul istehsal olunub.

Ötən müddətdə dövlət büdcəsinin gəlirləri 12 milyard 442 milyon manat və ya 110,8 faiz icra edilib. Bu, öten ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 2 milyard 707 milyon manat və ya 28 faiz çoxdur. Büdcə gəlirlərinin 6 milyard 353 milyon manatı qeyri-neft sektorunun payına düşür. Ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 1 milyard 592 milyon manat və ya 33,4 faiz çoxdur. Dövlət Vergi Xidmətinin xətti ilə qeyri-neft gəlirləri üzrə proqnoz 895 milyon manat və ya 29,9 faiz, Dövlət Gömrük Komitəsinin xətti ilə 344 milyon manat və ya 20 faiz çox daxilolma qeydə alınıb.

Bu dövrdə icmal büdcənin gəlirləri öten ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 24,2 faiz artıb. İcmal büdcə cari ilin 5 ayı üçün 2 milyard 179 milyon manat kəsirəli proqnozlaşdırılıb, faktiki olaraq 3 milyard 9 milyon manat profisit yaranıb. Nazir bildirib ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev cari il 27 mayda Zəngilan rayonuna səfəri zamanı ölkənin iqtisadi göstəricilərinin müsbət dinamikasını dövlət və icmal büdcələrində proqnozdan daha çox gəlirlərin əldə edildiyini nəzərə alaraq, artan gəlirlərin bir hissəsini işğaldan azad olunmuş torpaqlarda quruculuq işlərinin görülməsinə yönəldilməsi ilə bağlı tapşırıq verib. Bununla yanaşı, əha-

linin sosial müdafiəsinin, dövlətin müdafiə və təhlükəsizliyinin daha da gücləndirilməsi, ərzaq təhlükəsizliyi üzrə əlavə ehtiyatların yaradılması, bir sıra yeni infrastruktur layihələrin maliyyələşdirilməsi məqsədilə xərclərin artırılmasına dair tapşırıqlar da verilib. Buna uyğun olaraq 2022-ci ilin dövlət və icmal büdcələrində dəyişikliklərin edilməsi ilə bağlı qanun layihəsi hazırlanıb.

Diqqətə çatdırılıb ki, yenidən baxılmaqla dövlət büdcəsinin gəlirlərinin 2 milyard 382 milyon manat, kəsirinin 43 milyon manat artım nəzərdə tutulub. Vəsait işğaldan azad olunmuş ərazilərdə yol-nəqliyyat infrastrukturunun yaradılması, ölkənin digər bölgələrində nəqliyyat-kommunikasiya infrastrukturunun təkmilləşdirilməsi ilə bağlı layihələrin maliyyələşdirilməsinə, Vəton müharibəsi zamanı ölkənin bezi rayon və şəhərlərində zərər çəkmiş yaşayış və qeyri-yasayış sahələrinin bərpası və yenidən qurulması, ölkənin müdafiə qabiliyyətinin və hərbi qüdrətinin daha da artırılması ilə bağlı, milli təhlükəsizlik sahəsində tədbirlərin maliyyələşdirilməsinə, həmçinin sosial-müdafiə sahəsində, o cümlədən əmək pensiyaları üzrə maddi yardımın və sosial müavinətlər üzrə ödənişlərin maliyyələşdirilməsinə, ərzaq təhlükəsizliyi üzrə tədbirlərin təmin edilməsi, sahibkarlığın inkişafı ilə bağlı tədbirlərin dəstəklənməsi və bir sıra digər xərclərin ödənilməsinə yönəldiləcək.

Bildirilib ki, yenidən baxılmaqla 2022-ci ilin dövlət büdcəsinin xərcləri 32 milyard 304 milyon manat məbləğində nəzərdə tutulub ki, bu da təsdiq olunmuş göstəriciyə nisbətən 2 milyard 425 milyon manat və ya 8,1 faiz çoxdur. Ümumi xərclərin 62,7 faizi və ya 20 milyard 247 milyon manatı cari xərclər, 31,8 faizi və ya 10 milyard 265 milyon manatı əsaslı xərclər, 5, 5 faizi və ya 1 milyard 792 milyon manatı dövlət borcuna xidmətlə bağlı xərclər əvəzləniləcək.

Qeyd olunub ki, 2022-ci ilin yenidən baxılacaq dövlət büdcəsinin kəsiri 43 milyon manat artırılaq 3 milyard 106 milyon manat məbləğində nəzərdə tutulub. Bu da ilin sonuna gözlənilən ümumi daxili məhsulun 2,7 faiz səviyyəsində olmaqla, təsdiq olunmuş göstəriciyə nisbətən 0,8 faiz azdır.

Nəzərə çatdırılıb ki, yenidən baxılmaqla icmal büdcənin gəlirləri 36 milyard 661 milyon manat proqnozlaşdırılıb. İcmal büdcənin xərcləri isə 35 milyard 541 milyon manat qədər artırılacaq. İcmal büdcə 5 milyard 229 milyon manat kəsirə təsdiq olunub. Dəyişiklikdən sonra 1 milyard 120 milyon manat məbləğində profisitlə əvəzlənir. İcmal büdcənin tərkibinə daxil olan Dövlət Neft Fondunun gəlirləri 15 milyard 789 milyon manat, xərcləri 11 milyard 563 milyon manat təşkil edəcək.

Bildirilib ki, Dövlət Sosial Müdafiəsi Fondunun büdcəsinin gəlirləri və xərcləri bərabər olmaqla 300 milyon manat və ya 5,6 faiz artırılacaq 5 milyard 606 milyon manat qədər artırılır. İşsizlikdən Sığorta Fondunun gəlirləri və xərcləri bərabər olmaqla 181 milyon manat məbləğində təşkil edəcək, bu da təsdiq olunmuş göstəriciyə nisbətən 1 milyon manat və ya 0,6 faiz çoxdur. Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinin gəlirlərinin və xərclərinin təsdiq olunmuş göstəriciyə nisbətən 28,5 milyon manat və ya 4,9 faiz, dövlət büdcəsinin artılan dənəsiyə isə 26 milyon manat və ya 6,0 faiz artırılıb.

Çıxışının sonunda nazir bildirib ki, 2022-ci ilin dövlət və icmal büdcələrinin yenidən baxılmasının əsas hədəfi artan gəlirlərin ölkə Prezidenti İlham Əliyevin müəyyən etdiyi prioritet dövlət vəzifələrinin həlli üçün əlavə maliyyə təminatının yaradılmasından ibarətdir.

Sonra çıxış edən iqtisadiyyat nazirinin müavini Sevinc Həsənova qeyd edib ki, cari ilin öten dövründə Azərbaycan iqtisadiyyatında müsbət proseslər davam edib, yüksək artım templəri müşahidə olunub. Dövlət büdcəsinin gəlir bazası həm neft gəlirləri, həm də qeyri-neft gəlirləri hesabına artmışdır.

Bildirilib ki, öten müddət ərzində ölkənin iqtisadi və sosial sahələrinin inkişafı üçün bütün maliyyə mənbələrindən əsas kapitala 5 milyard manat yaxın vəsait yönəldilib. Ölkənin strateji valyuta ehtiyatları 1 milyard ABŞ dolları artaraq 542,5 milyard ABŞ dolları məbləğində olub. 2022-ci ilin 5 ayı ərzində orta illik inflyasiya 12,6 faiz təşkil edib. Inflyasiyanın dinamikasına əsasən qlobal əmtəə qiymətləri, xüsusilə ərzaq məhsullarının

qiymətlərinin əhəmiyyətli dərəcədə qalxması, başlıca ticarət tərəfdaşları olan ölkələrdə müşahidə olunan yüksək inflyasiya təsir edib. Qeyd olunub ki, dünyada baş verən proseslərin ölkədə işgüzar fəallığı, əhalinin alıcılıq qabiliyyətinin mənfai təsirinə qarşısının alınması üçün müvafiq antiinflyasiya tədbirləri görülür.

Pandemiyadan sonra global tələbin artması, eyni zamanda geosiyasi və hərbi gərginliklərin təsiri nəticəsində əsas enerji daşıyıcılarının qiymətləri son dövrlərdə əhəmiyyətli dərəcədə yüksəlib. Makro-fiskal uyğunluğun təmin olunması ilə əlaqədar neftin 1 barelinin orta illik ixrac qiyməti 85 ABŞ dolları götürülməklə 2022-ci il üçün düstürləşdirilmiş dövlət büdcəsinin parametrləri, habelə antiinflyasiya tədbirləri nəzərə alınmaqla ölkənin cari il üzrə makroiqtisadi proqnozları hazırlanıb. Ümumilikdə, 2022-ci ildə müsbət istiqamətdə dinamika gözlənilir.

İclasda çıxış edən Əmək və sosial siyasət komitəsinin sədri Musa Quliyev bildirib ki, postpandemiya dövründə ölkə iqtisadiyyatının genişlənməsi, orta aylıq əməkhaqqının yüksəlməsi, yeni iş yerlərinin açılması Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun gəlirlərinin artmasına öz müsbət təsirinə göstərib. Əmək pensiyacılarının sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi istiqamətində qanunvericilik aktlarının qəbul edilməsi DSMF-yə daxilolmaların həcmində əsaslı surətdə artmasını şərtləndirir və 2022-ci ilin ilk 5 ayında proqnoz göstəricilərinin yüksəlməsinə imkan yaradıb. Fondun gəlirlərinin artım tempi proqnoz göstəricilərinə yenidən baxılma zərurətini yaradıb. "Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun 2022-ci il büdcəsi haqqında" qanunda dəyişiklik edilməsi barədə" qanun layihəsinə əsasən, fondun gəlirləri və xərcləri bərabər olmaqla 299,5 milyon manat və ya 5,6 faiz artaraq 5 milyard 606 milyon 300 min manat məbləğində müəyyən edilməsi tövsiyə olunub. Fondun gəlirlərinin artımı iki mənbə üzrə - məcburi dövlət sosial sığorta haqqı üzrə və dövlət büdcəsindən ayrılan vəsait hesabına proqnozlaşdırılıb. Fondun xərclərindən proqnozlaşdırılan artım əsasən əhaliyə ödənişlər üzrə xərclər istiqamətində olacaq. Xərclərin artımı, habelə DOST xidmətinin fəaliyyətinin maliyyələşdirilməsinə, bank əməliyyatlarının aparılmasına və digər xidmət haqlarının ödənilməsinə yönəldəcək. Qeyd olunub ki, uşağın anadan olmasına görə müavinətin məbləği 4 milyon manat artırılaraq 24 milyon manat qədər artırılması nəzərdə tutulub.

Komitə sədri Musa Quliyev bildirib ki, 2022-ci ilin öten dövrü üzrə ölkə iqtisadiyyatının artım templəri nəzərə alınmaqla əhalinin sosial rifah halının yüksəldilməsi istiqamətində aparılan ardıcıl tədbirlər icmal büdcənin tərkib hissəsi kimi "İşsizlikdən Sığorta Fondunun 2022-ci il büdcəsi haqqında" qanunda dəyişikliklərin edilməsi zərurətini yaradıb.

Təqdim olunan layihəyə əsasən, İşsizlikdən Sığorta Fondunun 2022-ci il üçün cari büdcə layihəsində büdcədən maliyyələşən təşkilatlar üzrə işsizlikdən sığorta haqlarının daxilolma məbləği düstürləşdiriləcək 1 088 138,0 manat azaldılaraq 21 709 238,0 manatdan 20 621 100,0 manatadək dəyişdirilib. Nəticədə işsizlikdən sığorta üzrə sığorta haqlarının ümumi məbləği 6 923 724,0 manat artırılaraq 136 418 476,0 manatdan 143 342 200,0 manatadək dəyişdirilib.

Təklif olunan dəyişikliklər nəzərə alınaraq, qanunda işsizlikdən Sığorta Fondunun 2022-ci il büdcəsinin gəlirləri və xərclərinin 1 000 000,0 manat artırılaraq 180 375 536,0 manatdan 181 375 536,0 manat qədər artırılması nəzərdə tutulub.

Sonra iclasda Hesablama Palatasının sədri Vüqar Gülməmmədov "Azərbaycan Respublikasının 2022-ci il dövlət büdcəsi haqqında" Qanunda dəyişiklik edilməsi, "Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun 2022-ci il büdcəsi haqqında" qanunda dəyişiklik edilməsi və "İşsizlikdən Sığorta Fondunun 2022-ci il büdcəsi haqqında" qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihələrinə dair Palatının rəyini təqdim edib.

Hər üç sənəd tərəfində gedən müzakirələrdə deputatların Əli Məsimli, Məlahət İbrahimqızı, Vahid Əhmədov, Və-

qar Bayramov, Jalə Əliyeva, Rüfət Quliyev, Elnur Allahverdiyev, Aydın Hüseynov düzəlişlər barədə müsbət fikirlərini bildiriblər və bəzi qeydlərini səsləndiriblər. İclasda iştirak edən müvafiq qurumların nümayəndələri deputatların qaldırdıqları məsələlərə aydınlıq gətiriblər.

Müzakirələrin sonunda "Azərbaycan Respublikasının 2022-ci il dövlət büdcəsi haqqında" Qanunda dəyişiklik edilməsi, "Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun 2022-ci il büdcəsi haqqında" qanunda dəyişiklik edilməsi və "İşsizlikdən Sığorta Fondunun 2022-ci il büdcəsi haqqında" qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihələri birinci oxunuşda Milli Məclisin plenar iclasına tövsiyə olunub.

İclasda Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihəsi (birinci oxunuş) da müzakirə olub. Bildirilib ki, layihə özəl baytarlıq xidməti fəaliyyəti ilə məşğul olan hüquqi şəxslərin və fərdi baytarlıq xidməti praktikası ilə məşğul olan fiziki şəxslərin vergitutma məsələlərinin tənzimlənməsi məqsədilə hazırlanıb. Sənədə əsasən, özəl baytarlıq xidmətlərinin ƏDV-dən azad edilməsi, fərdi baytarlıq xidməti praktikası ilə məşğul olan fiziki şəxslərin isə sadələşdirilməsi və ödəyicisi kimi sabit pul məbləğində vergiyə cəlb edilməsi təklif olunub.

Qanun layihəsi birinci oxunuşda Milli Məclisin plenar iclasına tövsiyə olunub.

Daha sonra iclasda üçüncü oxunuşda olan növbəti 4 məsələyə - "Azərbaycan Respublikasının 2021-ci il dövlət büdcəsinin icrası haqqında", "Ələt Azad İqtisadi Zonası haqqında" qanunda dəyişiklik edilməsi barədə, "İnvestisiya fəaliyyəti haqqında", "Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında", "Mülki dövrüyyədə olmasına yol verilməyən (mülki dövrüyyədə çıxarılımış) əşyaların siyahısı haqqında", "İnsan alverinə qarşı mübarizə haqqında" və "Reklam haqqında" qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihələrinə baxılıb.

Hər 4 qanun layihəsi üçüncü oxunuşda Milli Məclisin plenar iclasına tövsiyə olunub.

İclasın sonunda "Məhkəmələr və hakimlər haqqında", "Əməliyyat-axtarış fəaliyyəti haqqında", "Sağlamlıq imkanları məhdud şəxslərin təhsili (xüsusi təhsil) haqqında", "Dövlət rüsumu haqqında", "Əmək pensiyaları haqqında", "Ədliyyə orqanlarında qulluq keçmə haqqında", "Bədən tərbiyəsi və idman haqqında", "Həbs yerlərində saxlanılan şəxslərin hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi haqqında", "Dəniz limanları haqqında", "Məktəbəqədər təhsil haqqında", "Peşə təhsili haqqında" və "Ümumi təhsil haqqında" qanunlarda dəyişiklik edilməsi, habelə Azərbaycan Respublikasının 1994-cü il 23 sentyabr tarixli 886 nömrəli Qanunu ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin qarnizon və qarovul xidmətləri Nizamnaməsi"ndə, 1997-ci il 3 oktyabr tarixli 377-IQ nömrəli Qanunu ilə təsdiq edilmiş "Hərbi xidmətkeçmə haqqında Əsasnamə"də, 1999-cu il 7 dekabr tarixli 768-IQ nömrəli Qanunu ilə təsdiq edilmiş "Gömrük orqanlarında xidmət haqqında Əsasnamə"də, 2001-ci il 29 iyun tarixli 168-IIQ nömrəli Qanunu ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının daxili işlər orqanlarında xidmətkeçmə haqqında Əsasnamə"də və 2009-cu il 4 dekabr tarixli 930-IIIQ nömrəli Qanunu ilə təsdiq edilmiş "Miqrasiya orqanlarında qulluqkeçmə haqqında Əsasnamə"də dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihələri təqdim olunub.

Hər iki sənəd BMT-nin "Əlilliyi olan şəxslərin hüquqları haqqında" Konvensiyasının ratifikasiyası ilə əlaqədar olaraq Azərbaycan hökumətinin üzərinə götürdüğü öhdəliklərini, xüsusilə də milli qanunvericiliyin homin Konvensiyaya uyğunlaşdırılması tələbinin yerinə yetirilməsi məqsədilə hazırlanıb. Konvensiyanın sosial modelinin tələblərinə uyğun olaraq, əlilliyi olan şəxslərə qarşı alçaldıcı və təhqiredici söz və ifadələrin neytral, mənfə təsəvvürləri yaratmayan sözlərə əvəz edilməsi məqsədilə layihədə müvafiq dəyişikliklər təklif edilir.

Bu qanun layihələri Milli Məclisin plenar iclasında baxılmaq üçün tövsiyə olunub.

Yasəmən MUSAYEVA, "Azərbaycan"

Dövlət-din münasibətlərinin mükəmməl modeli

Azərbaycan bu sahədə dünyada ən yaxşı təcrübələrdən birini yaradıb

Azərbaycan müxtəlif dinlərin və mədəniyyətlərin qovuşduğu tarixi məkan kimi tanınır. Bu gün qürur və fəxarət hissi ilə deyə bilərik ki, dini və etnik müxtəliflik ölkəmizin ən böyük sərvətinə çevrilib.

Azərbaycan təkcə sosial-iqtisadi uğurlarına, hərbi-siyasi potensialına görə deyil, eyni zamanda vicdan azadlığının və multikultural mühitin təmin edilməsinə, yüzilliklər ərzində formalaşmış tolerantlıq ənənələrinin qorunmasına görə də regionun lider dövlətidir. Ölkəmiz islam dünyasında dövlət-din münasibətlərinin həm hüquqi, həm də mənavi cəhətdən tam tənzimlənməsinə nail olmuşdur. Cənubi Qafqaz kimi müəkkəb geosiyasi proseslərin cərəyan etdiyi bir regionda dini məsələlərin qüsursuz həyata keçirilməsi olduqca çətindir. Bunun üçün ilk növbədə güclü və qətiyyətli siyasi iradənin olması zəruri şərtir. Bu baxımdan Prezident İlham Əliyevin və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın dinə, dini-tarixi abidələrin qorunub saxlanılmasına xüsusi diqqət və qayğısı mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Ölkəmizdə vətəndaşların vicdan azadlığı hüququ birbaşa Konstitusiyamızda, eyni zamanda "Dini etiqad azadlığı haqqında" qanunda müfəssəl şəkildə təsbit olunub. Digər tərəfdən dövlət-din münasibətləri istiqamətində həyata keçirilən uğurlu siyasətin davamı olaraq Azərbaycan bir neçə dəfə beynəlxalq dini konfransların keçirilməsinə rəhbərlik edib. Xüsusilə dinlərarası və mədəniyyətlərarası dialoq, multikulturalizmin inkişafı qeyd edilən toplantıların əsas müzakirə mövzuları olub. Bu həm də ölkəmizin bütövlükdə islam aləmində və dünya siyasi arenasında dinlərarası və mədəniyyətlərarası dialoqa verdiyi önəmi göstərir.

Azərbaycanda dini məbədlərin qorunması, bərpası, dini etiqad azadlığının milli dəyərlərimizin əsasında inkişaf etməsi həmişə diqqət mərkəzində yer alıb. Təsədüfi deyil ki, 44 günlük Vətən müharibəsindən sonra işğaldan azad edilən Qarabağda nəzərdə tutulan əsas infrastruktur layihələrindən biri də möhz məscidlərin, qədim abidələrin bərpası olub. Prezident İlham Əliyev ailəsi ilə birlikdə Ağdam və Şuşa şəhərlərinə səfəri zamanı burada bərpa edilən məscidlərə baş çəkib, görülən işlərlə yerində tanış olub. Bu, onun islam dininə göstərdiyi yüksək ehtiramın əyani sübutudur.

Dövlət başçısının məscidlərə müqəddəs "Quran-Kərim"i hədiyyə etməsi isə artıq ənənə halını alıb.

Dini abidələrə göstərilən dövlət qayğısı

Dövlət müstəqilliyinin bərpasından sonra xalqımızın mənavi irsinin bir parçası olan dini abidələrin təmiri və bərpası istiqamətində zəruri addımlar atılmışdır. Belə ki, müstəqillik dövründə ölkəmizdə 800-dən artıq məscid inşa olunmuş, yüzlərlə məsciddə əsaslı təmir işləri aparılmış və yaxud yenidən qurulmuşdur. Təbii ki, görülən bu işlərdə əsas məqsəd vətəndaşların ürəyinə ibadət etmələrinə təmin etməkdir.

Özünəməxsusluğu qorunaraq təmir olunan və ya inşa edilib istifadəyə verilən bu tür məscidlərdə ibadətə yanaşı, müxtəlif mərasimlərdə dinin düzgün təbliğinə də şərait yaradılır. Azərbaycanla tolerantlığı dövlət siyasətinə çevirən Prezident İlham Əliyev ölkəmizi dünyanın inkişaf edən, bəşəri dəyərlərə sayğı göstərən ölkə kimi tanıdıq. Artıq dünya birliyi əyani şəkildə görür ki, müxtəlif dinlərin və mədəniyyətlərin nümayəndələrinin uzun illərdə ki, respublikamızda dinc və qarşılıqlı anlaşma şəraitində yaşayırlar.

Hazırda ölkədə dövlət-din münasibətləri ən yüksək səviyyədə tənzimlənməkdədir. Dini dözümlülük, bütövlükdə tolerantlıq mühtəvi Ümummilli Lider Heydər Əliyevin müdrik-cəsinə formalaşdırdığı dövlət-din siyasətinə uyğun olaraq daha da möhkəmləndirilib və bu, aparılan siyasətin üstün istiqamətinə çevrilib.

İşğaldan azad olunmuş məscidlərin bərpası həyata keçirilir

Respublikamızda Azərbaycan İlahiyyət İnstitutu və 5 dini təhsil müəssisəsi fəaliyyət göstərir. Ölkə ərazisində 2253 məscid mövcuddur. İşğaldan azad olunmuş ərazilərimizdə inkişaf etmiş və tarixi-dini abidələrdən 67-si məscid, 139-u məbəddir, 192-si ziyarətgahdır. Bu ərazilərdə 67 məsciddən (Şuşada 13, Ağdamda 5, Füzulidə 16, Zəngilanda 12, Cəbrayılada 5, Qubadlıda 8, Laçında 8) 63-ü tamamilə, 4-ü isə qismən dağıdılaraq yarırsız hala salınıb. Bu gün işğaldan azad olunmuş ərazilərdə həyata keçirilən bərpa-quruculuq işləri Azərbaycan dövlətinin gücünü, ölkə rəhbərliyinin siyasi iradəsini və xalqımızın özünü göstərir. Azərbaycan Prezidentinin dəfələrlə çıxışlarında vurğula-

yıb ki, biz Vətən müharibəsində erməni faşizminə qalib gəlmişik. Vaxtilə Ermənistanın işğal etdiyi ərazilərdə yaşayış məskənlərinin vəziyyəti, eləcə də dini və mədəni abidələrə qarşı törədilmiş vəhşiliklər erməni faşizminin nə qədər təhlükəli olduğunu göstərir. Dini ibadət yerlərinin dağıdılması erməni vandalizminin bariz nümunəsidir və bunun təminatında dünya və ölkəmizin mədəni irsinə münasibət beynəlxalq təşkilatların, xarici dövlətlərin qnağına səbəb olmalıdır. Bu hal Ermənistan Respublikasının digər dinlərə münasibətini və höqiqi simasını da əks etdirir.

İstər paytaxt Bakı, istərsə də regionlarımızda ardıcıl olaraq dini ibadət yerləri, məscidlər inşa olunur, abidələrimiz davamlı olaraq təmir və bərpa edilir. Bu istiqamətdə Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərliyi ilə Heydər Əliyev Fondunun fəaliyyəti xüsusən qeyd edilməlidir. Azərbaycanın hər yerində, son dövrlərdə isə işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə dini abidələrimizin bərpası sahəsində görülən işlər mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Heydər Əliyev Fondu tərəfindən bu gün Ağdamda, Şuşada, Qubadlıda və digər işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə məscidlər, minarələr təmir edilir, yenidən qurulur. Bütün bunlar Azərbaycanda islam dininə olan münasibətin növbəti təzahürü hesab edilir.

Heydər Əliyev Fondu milli məqsədlərin reallaşdırılmasına töhfə verir

Heydər Əliyev Fondu işğaldan azad edilmiş ərazilərdə böyük abadlıq, quruculuq işləri həyata keçirir. Zəngilana, Ağdam, Şuşadakı məscidlər Heydər Əliyev Fondunun xətti ilə təmir və bərpa edilir. İşğal dövründə bir çox tarixi-mədəni abidələrlə yanaşı, bu məscidlərimiz də vandalizmə məruz qalıb. Yuxarı Gövhər ağa məscidinin interyeri məhv edilib, minarələrinin dekoru zədələnib, örtükləri və digər hissələri dağıdılıb. Dağıntıya məruz qalan Aşağı Gövhər ağa məscidində isə xarici ekspertlərin iştirakı ilə qiymətləndirmə işləri aparılır.

Prezident İlham Əliyevin tapşırığı ilə Təzə Pir, Bibiheybət və Şamaxı məscidlərinin tam və əsaslı bərpasının həyata keçirilməsi Azərbaycan xalqının öz milli dəyərlərinə yüksək ehtiramının göstəricisidir.

Heydər Əliyev Fondunun maliyyə dəstəyi ilə Daşkənddəki Cümə məscidində, Xəzər rayonu, Bino qəsəbəsindəki Möhsün Səlim və İmam Rza

məscidlərində, Mərdəkan qəsəbəsindəki Pırhəsən ziyarətgahı və Heydər Cümə məscidində, Buzovna qəsəbəsindəki Cümə məscidində, Gəncə şəhərindəki Şah Abbas və Həzrət Zeynəb məscidlərində yenidənqurma və əsaslı təmir-bərpa işləri görülmüşdür. Fondun xətti ilə bərpa olunan İmam Hüseyin məscidinin istifadəyə verilməsi də milli-mənavi dəyərlərin qorunması istiqamətində həyata keçirilən tədbirlərdəndir.

Çoxmillətli və çoxkonfessiyalı Azərbaycanda Ulu Öndər Heydər Əliyevin əsasını qoyduğu din-dövlət münasibətləri yüksək səviyyədedir və Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Ölkəmizdə milli və dini tolerantlıq dövlət səviyyəsində dəstəklənir, multikultural həyat tərzinin daha da möhkəmlənməsi üçün böyük işlər görülür. Azərbaycanın tolerantlıq modeli dünyanın bir çox universitetlərində, o cümlədən yeni binası istifadəyə verilən Azərbaycan İlahiyyət İnstitutunda öyrənilir. Dövlət başçısı İlham Əliyevin bu il aprelin 11-də Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin tabeliyində fəaliyyət göstərən Azərbaycan İlahiyyət İnstitutunun yeni binasının açılışında iştirakı da bu kimi məqamların tədqiqatında əhəmiyyətli rol oynadı. Hazırda Azərbaycan İlahiyyət İnstitutunda 277 tələbə təhsil alır, onların təlim-tərbiyəsi ilə 43 müəllim məşğul olur. İnstitutun müəllimləri tədris prosesini ilə yanaşı, dinşünaslıq və islamşünaslıq sahələrində elmi tədqiqatlar aparır, dərslər və monoqrafiyalar yazır, ölkədaxili və beynəlxalq elmi konfranslarda iştirak edirlər.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin siyasi kursunu bütün sahələrdə uğurla davam etdirən Prezident İlham Əliyev 2016-cı il ölkəmizdə "Multikulturalizm ili", 2017-ci il "İslam Həmrəyliyi ili" elan etmişdir. Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun rəhbəri Mehriban xanım Əliyevanın yüksək təşkilatçılığı ilə 2015-ci ildə ölkəmizdə ilk Avropa Oyunları, 2017-ci ildə IV İslam Həmrəyliyi Oyunları keçirilmişdir. Bütün bunlar Azərbaycanın eyni zamanda multikulturalizmi həyat tərzinə çevirdiyini bir daha təsdiqləyir.

Dini adət-ənənələrimizə hörmət əlaməti olaraq dini məbədlərimizin qorunması, onların yenidən qurulması Azərbaycan dövlətinin həmişə diqqət mərkəzindədir.

Elşən YƏHYAYEV,
"Azərbaycan"

Tolerantlıq rəmzi

Azərbaycanda dövlət-din münasibətlərinin inkişafı, tolerantlıq, digər dinlərə hörmət vacib məsələ kimi diqqətdə saxlanılır.

Prezident İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva müxtəlif dinlərə daim xüsusi həssaslıqla yanaşı, ölkədə islam dini ilə yanaşı, digər dinlərə də hörmət edilir. Dini abidələrin, məbədlərin bərpası, təmiri, qorunması istiqamətində addımlar atılır. Qarabağın işğaldan azad edilməsindən sonra əzəli torpaqlarımızda görülən işlərdə ilk sırada duran məsələlərdən biri də dini abidələrimizin, məbədlərimizin, məscidlərimizin bərpası olub.

Dövlət başçısının və birinci xanımın işğaldan azad olunmuş torpaqlara səfərləri zamanı məscidlərə baş çəkərək dualara etmələri, məscidlərin bərpası ilə bağlı tapşırıqlar vermələri, bu məsələni daim diqqət mərkəzində saxlamaları dövlət-din münasibətlərinin inkişafına sübutdur.

Dövlət daim dini-mənavi dəyərlərə sahib çıxib

Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin sədr müavini Hikmət Babaoğlu qəzətimizə açıqlamasında bildirib ki, ölkəmizdə din dövlətdən ayrı olsa da, ölkə rəhbərliyi daim dini-mənavi dəyərlərə sahib çıxmaqla, onun inkişafı və qorunması üçün mümkün olan hər şeyi edir. Deputatın sözlərinə görə, Prezident İlham Əliyev çıxışlarında dini mədəniyyətimizi milli mədəniyyətimizin tərkib hissəsi kimi göstərir: "İstər paytaxt Bakıda, istərsə də regionlarımızda ardıcıl olaraq dini ibadət yerləri, məscidlər inşa olunur, milli mirasımız olan dini abidələrimiz davamlı olaraq təmir və bərpa edilir. Bu istiqamətdə Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyeva da çox mühüm fəaliyyət həyata keçirir".

Hikmət Babaoğlu qeyd edir ki, Azərbaycanın hər yerində, son dövrlər isə işğaldan azad edilmiş ərazilərdə dini abidələrimizin bərpası sahəsində görülən işlər ayrıca əhəmiyyət kəsb edir. Şübhəsiz ki, Azərbaycanın təcrübəsində dinə münasibət özünəməxsus tolerantlıqla səciyyələnir. Dini dözümlülük həm də Azərbaycan multikulturalizminin əsaslarından biridir.

Azərbaycan Prezidenti və Birinci vitse-prezident islam dininin müqəddəs mərkəzi hesab edilən Məkkəni ziyarət etməklə şəxsi zəmində islam dininə münasibətdə vacib nümunə göstərirlər.

İlham Əliyevin çıxışlarının birində Həcc ziyarəti zamanı müqəddəs Kəbədə etdiyi birinci duasının torpaqlarımızın işğaldan azad olunması ilə əlaqədar olduğunu, eyni zamanda Ağdam işğaldan azad edildikdən sonra Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın Cümə məscidinə müqəddəs "Quran-Kərim"i təqdim etdiyini xatırladılar Hikmət Babaoğlu deyir ki, bu gün cəmiyyətdə dinin obyektiv əsaslarla dərk edilməsi üçün dövlət başçısı tərəfindən mühüm addımlar atılır. İlahi fəlsəfəni düzgün mənimsəmək üçün universitetlər yaradılır, dini işlər üzrə xüsusi icra orqanı təsis edilir. Bütün bunlar Azərbaycan Prezidentinin və Birinci vitse-prezidentinin dinə olan yüksək diqqətlərinin bariz təəcəssümüdür.

Dinə münasibət ən yüksək səviyyədedir

Milli Məclisin İctimai birliklər və dini qurumlar komitəsinin üzvü Ceyhun Məmmədov qeyd edir ki, Azərbaycanda dinə münasibət ən yüksək səviyyədedir.

Deputat bildirir ki, Prezident İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın dinə, milli-mənavi dəyərlərə diqqəti hər zaman yüksək olub: "Biz Prezident və Birinci vitse-prezidentin davamlı olaraq məscidləri ziyarət etdiklərinin şahidi oluruq. Bu, özünü işğaldan azad olunmuş ərazilərdə də açıq şəkildə göstərir. Bu gün Ağdamda, Şuşada, Zəngilanda bilavasitə cənab Prezidentin və Mehriban xanımın diqqət və qayğısı ilə yeni məscidlər, dini ibadət ocaqları inşa, təmir və bərpa olunur".

Ceyhun Məmmədov xatırladı ki, dövlət başçısı İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva Qarabağa və Şorqi Zəngəzurda bütün səfərlərində məscidlərə gedərək orada dualar edir, hətta özləri ilə bərabər apardıqları "Quran-Kərim"i də məscidlərə hədiyyə edirlər.

Mehriban Əliyevanın rəhbərliyi ilə Heydər Əliyev Fondu tərəfindən işğaldan azad olunmuş ərazilərdə məscidlərin tikintisi ilə bağlı böyük işlər həyata keçirilir, Şuşa və Zəngilan məscidləri təmir və bərpa olunur. Bu işlər digər ərazilərdə də gedir. Həmçinin bilavasitə Prezident İlham Əliyevin tapşırığı ilə Daşaltı, Hadrut, Suqovuşanda yeni məscidlər inşa olunur. Təkcə azad olunmuş bölgələrdə deyil, Bakıda, Şamaxıda və digər bölgələrdə də bu işlərin yüksək səviyyədə həyata keçirildiyini görürük.

Deputat bildirir ki, son illər Bakıda Bibiheybət, Təzə Pir, Şamaxı Cümə məscidlərində də yüksək abadlıq, quruculuq işləri həyata keçirilib. Bu məscidlər Azərbaycanda islam dünyasının gözəl, müqəddəs ibadət yerlərindən birinə çevrilib. İbadət yerlərimiz ölkəyə gələn bütün qonaqları da heyran edir. Eyni zamanda Prezident İlham Əliyevin din sahəsində böyük diqqət və qayğısının göstəricisi Azərbaycan İlahiyyət İnstitutunun yaradılmasıdır. Dövlət başçısı institutun yeni binasının açılışında iştirak edib. Bu gün bu təhsil ocağı bölgələrdə aparıcı ali dini təhsil müəssisələrindən birinə çevrilib. Azərbaycan bu institutda öz milli kadrlarını hazırlayır, bu istiqamətdə mühüm addımlar atır.

Ceyhun Məmmədov vurğulayır ki, Azərbaycanda təkcə müsəlman dini abidələrinə deyil, digər dinlərə və dini ibadət yerlərinə də yüksək diqqət və qayğı göstərilir. Məhz bu siyasət nəticəsində Azərbaycan dünyanın tolerantlıq və multikulturalizm mərkəzlərindən birinə çevrilib.

Görülən bütün işlər, bu sahədə atılan addımlar Azərbaycanda dinin dövlətdən ayrı olduğunu halda dövlət-din münasibətlərinin necə inkişaf etdiyini, dini dəyərlərə, abidələrə yüksək önəm verildiyini göstərir. Buna görədir ki, Azərbaycan çoxmillətli dövlət olaraq tolerantlığı ilə daim seçilir. Beynəlxalq dini tədbirlərə evsahibliyi edən ölkəmiz dinlərarası dialoqun inkişafında önəmli rol oynayır.

Prezident İlham Əliyev də dedi ki, Azərbaycanda uğurlu inkişafın, sabitliyin bərqərar olması istiqamətində atılmış bütün addımların arasında dini və milli dözümlülük, tolerantlıq və multikultural dəyərlər dayanır. Dini abidələrimiz öz qədim tariximizi əks etdirir.

Əsmər QARDAŞXANOVA,
"Azərbaycan"

Azərbaycanı dünyaya tanıdan uğurlu platforma

IX Qlobal Bakı Forumunun iştirakçıları İlham Əliyevin qətiyyətli siyasətinə şahidlik etdilər

Bu günlərdə Bakı növbəti beynəlxalq idman tədbirinə evsahibliyi etdi. 16-18 iyun tarixlərində keçirilən "Qlobal dünya nizamına təhdidlər" mövzusunda IX Qlobal Bakı Forumunda isə dünyada təhlükəsizliyin və sülhün təmin olunması üçün perspektivlər, enerji təhlükəsizliyinə yaranan təhdidlərin həlli yolları, həssas bölgələrdə sülh, əməkdaşlıq və inteqrasiya, qloballaşan bəşəriyyətdə artan ədalətsizliklər, yoxsulluğun qarşısının alınması üçün qida və kənd təsərrüfatı sektorunun transformasiyası kimi mühüm mövzularda müzakirələr aparıldı.

Ölkəmizə olan yüksək etimadın ifadəsi

Azərbaycan yalnız bölgənin lideri, dünyada söz sahibi olması və müstəqil siyasət həyata keçirməsi ilə tanınır. Vətən müharibəsindəki zəfəri ilə dünyanın daha yaxından tanıdığı Azərbaycanı beynəlxalq aləmə layiqincə təqdim edən başqa bir səbəb respublikamızın dünyada sülhün və təhlükəsizliyin möhkəmlənməsinə, milli və ümumbəşəri dəyərlərin, multikulturalizm ənənələrinin qorunub saxlanmasına və inkişaf etdirilməsinə, problemlərin həllinə dəyərli töhfələr verməsidir. Artıq xeyli müddətdir ki, ölkəmiz bütün dünyanı diqqət mərkəzində olan mühüm məsələlərin müzakirə olunduğu siyasi, iqtisadi və humanitar mərkəz kimi tanınır. Bakı Beynəlxalq Humanitar Forumu, Mədəniyyətə Rəhbərlik Dialog Forumu və digər tədbirlər məhz Azərbaycanda keçirilir. Azərbaycanın təşəbbüsü ilə yaranan Bakı Prosesi qlobal hərəkətə çevrilib və BMT tərəfindən dəstəklənir. Qlobal forumun Bakı şəhərində keçirilməsi dünya ictimaiyyətinin Azərbaycana olan yüksək

etimadının, ölkəmizin dünya siyasətində, beynəlxalq münasibətlər sistemində yerinə və roluna, habelə siyasi və humanitar dialoqun inkişafına töhfələrinə verilən qiymətin real ifadəsidir. Bu forum dövrümüzün aktual məsələlərinin, dünyada baş verən mühüm hadisələrin və cərəyan edən proseslərin müzakirə olunduğu mühüm platformadır. Bu müzakirələrə onlarca ölkədən gəlmiş dövlət xadimləri, tanınmış siyasətçilər, diplomatlar qoşularaq dünya gündəmi ilə bağlı geniş diskussiya və dialoq aparılır. Bu monada forum keçmiş və indiki liderlərin qlobal problemləri müzakirə etməyə, onların həlli yollarını tapmağa üçün birgə səylərə sərait yadır. Ona görə də bu forumun dövlətlərarası əməkdaşlığa, siyasi münasibətlərin konstruktiv töhfə verdiyi, qarşılıqlı siyasi anlaşma üçün olverişli imkan yaratdığı şübhəsizdir.

Bakıdan sülhə verilən töhfələr

Təhlükəsizliklə bağlı yaranan problemlər beynəlxalq arenada və qlobal gündəlikdə duran əsas məsələlərdən biri kimi son dövrlər da-

ha da aktuallaşıb. IX Qlobal Bakı Forumunda çıxışı zamanı bu barədə danışan Prezident İlham Əliyev bildirdi ki, Qlobal Bakı Forumu bunun üçün mükəmməl platforma olaraq çıxış edir: "Bu forum müxtəlif tərəflərin fikirlərini toplayan inklüziv bir forumdur və hesab edirik ki, bu, belə də olmalıdır. Çünki biz hamımız dünyanı daha da təhlükəsiz etmək üçün bir-birimizlə daha yaxından çalışmalıyıq". IX Qlobal Bakı Forumunda iştirak etmək üçün 53 ölkədən 400-ə qədər nümayəndənin, o cümlədən indiki və sabiq dövlət və hökumət başçılarının Azərbaycana gəlməsi bu tədbirin dünyada sülhə böyük töhfələr verən mühüm siyasi platforma olduğunu bir daha nümayiş etdirir. Forumun təşkilatçısı olan Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzi isə artıq qlobal problemlərin həlli yollarını araşdıraraq və bu barədə dünya ictimaiyyətini məlumatlandıraraq beynəlxalq mərkəzə çevrilib.

Zəngəzur dəhlizinin açılması gələcək regional təhlükəsizliyin fundamental elementlərindəndir

Qlobal Bakı Forumu da daxil olmaqla belə tədbirlər həm də Azərbaycanın beynəlxalq təbliğində müstəsna rol oynayır. Bu tədbirlər vasitəsilə dünya ictimaiyyəti Azərbaycanı iildən-ildə daha yaxından tanıyır və respublikamızın inkişafının, artan gücünün, regiondakı rolunun, habelə ölkəmizdəki multikultural dəyərlərin şahidinə çevrilir.

Prezident İlham Əliyev bu forumlarda çıxışı zamanı həmişə Azərbaycanın üzvlüyü ədalətsizliklər, torpaqlarımızın Ermənistan tərəfindən işğal olunması barədə tədbir iştirakçılarına məlumatlandıraraq bildirdi. Ötən ilin noyabr ayında keçirilən VIII və bu günlərdə keçirilən IX forumlarda isə tədbir iştirakçıları Azərbaycanın Vətən müharibəsindəki qələbəsindən sonra regionda yaranmış yeni realiaqlar barədə daha aydın təsvirlərlə malik oldular. "Azərbaycan müharibədə qalib gəldi, müharibə ədalətli idi, müharibə ləbə idi və ədalət, beynəlxalq hüququn və Azərbaycan xalqının milli layəqətinin bərqərar olunması ilə nəticələndi. İndi biz sülh haqqında danışıq" deyə Prezident İlham Əliyev respublikamızın müharibədən sonra sülhün əldə olunması üçün təşəbbüslərini diqqətə çatdırdı.

Ermənistanla münasibətlərin normallaşması ilə əlaqədar indiyədək Brüssel prosesi çərçivəsində müəyyən razılaşmalar əldə olunub və ötən ay dövlət sərhədində Azərbaycanla Ermənistan arasında sərhədin delimitasiyası üzrə komissiya formatında ilk görüş keçirilib. Bununla yanaşı, Azərbaycan kommunikasiyalarının açılması ilə bağlı Ermənistanın 2020-ci il 10 noyabr tarixində üçtərəfli Bəyanatla üzərinə götürdüğü öhdəliklərə əməl etməsinə gözləyir.

Ermənistan tərəfindən kapitulyasiya aktının imzalanmasından ötən ilyarımdan çox müddət

ərzində Azərbaycanın Naxçıvanla əlaqəsini təmin edən kommunikasiyaların açılmamasını qəbul edilməz olduğunu diqqətə çatdıran Prezident İlham Əliyev bəyan etdi ki, əgər biza bu əlaqə yolu təqdim edilməyəcəksə, sülh haqqında danışıq çətin olacaq: "Zəngəzur dəhlizinin açılması məsələsinin ən qısa zamanda həlli gölçək regional sülhün fundamental elementlərindəndir və Azərbaycanın Ermənistanla birgə yaşayış və normal qonşuluq münasibətlərinin qurulmasına yönəlmiş bütün səyləri uğursuz olacaq".

İlham ƏLİYEV:
"Minsk qrupu funksiyasını itirir"

Prezident İlham Əliyevin forumda diqqətə çatdırdığı həqiqətlərdən biri də ATƏT-in Minsk qrupu barədə oldu. Xatırladaq ki, Minsk qrupu öz fəaliyyətində beynəlxalq hüquqa əsaslanırdı. Lakin bu missiya heç vaxt öz mandatına uyğun fəaliyyət göstərmədi, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin sülh yolu ilə həllinə nail ola bilmədi. Minsk qrupunun həll etməli olduğu problemi 2020-ci ilin Vətən müharibəsində Azərbaycan hərbi yolla həll etdi. Elə buna görə də 2020-ci ilin dekabrında Minsk qrupunun Fransadan və ABŞ-dan olan həmsədrlərini qəbul edən Prezident İlham Əliyev Minsk qrupunun 28 il ərzində problemin həllində heç bir rol oynamadığını birbaşa onların özlərindən diqqətə çatdırmışdı.

Artıq uzun müddətdir ki, Minsk qrupunun adı çəkilir. ABŞ və Fransanın Minsk qrupu formatı çərçivəsində Rusiya ilə əməkdaşlığı dayandırmaq barədə bəyan etdi ki, xüsusilə Rusiya-Ukrayna müharibəsindən sonra aydındır ki, Minsk qrupunun üç həmsədr ölkəsi bir araya gələ bilməz və biz bununla bağlı artıq mesajlar almışıq - bu qrupun həmsədrlik institutu fəaliyyət göstərməyəcək: "Yeni Minsk qrupu funksiyasını itirir. Bunu yenidən dirçəltmək cəhdləri də səmərəsizdir. Düşünürəm ki, bunun ən yaxşı yolu Minsk qrupuna əlvida deməkdir. Təşəkkür edirik və əlvida. Yox, yalnız əlvida demək olar. Yəni 30 il kifayətdir, təqəddir çıxmaq vaxtıdır".

IX Qlobal Bakı Forumunda aparılan müzakirələrin və fikir mübadilələrinin dünyada gündəmdə yer alan ən mühüm problemlərin araşdırılmasına və həllinə töhfə verəcəyi şübhəsizdir. Eyni zamanda forum Vətən müharibəsindən sonra regiondakı yeni realiaqların, Azərbaycanın sülh prosesi ilə bağlı təşəbbüslərinin, bu istiqamətdəki addımlarının bir daha dünya ictimaiyyətinə çatdırılması baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb etdi. Bu tədbirdə iştirak etmək üçün Bakıya gələn siyasətçilər bir daha Azərbaycanın yürütdüyü qətiyyətli siyasətə şahidlik etdilər.

Rəşad CƏFƏRLİ,
"Azərbaycan"

"Dəmir yumruq", yoxsa sülh?

İlham Əliyev Qarabağa əsassız "status" iddiaları ilə çıxış edən Ermənistan sonuncu sərt xəbərdarlığını etdi

Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh sazişinin imzalanması hər iki tərəf üçün prioritet olsa da, məğlub ölkənin yeni iddiası səbəbindən proses yubanır. Brüssel görüşlərindən sonra məsələnin tezliklə həll olunacağı ehtimal edilsə də, Ermənistan baş verən proseslərə tam fərqli mənərə yaratdı.

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan açıq şəkildə Qarabağın Azərbaycan torpağı olduğunu xalqına bəyan etməklə yanaşı, İlham Əliyevin irəliləyən 5 prinsipdə ibarət təklifini də qəbul etdiyini bildirdi. Sonra sərhədlərin delimitasiyasına başlanılması üzrə işçi qrupu da yaradıldı. May ayında Azərbaycan-Ermənistan sərhəd komissiyasının birinci birgə iclası baş tutdu və hər iki tərəfin nümayəndələrinin sərhəddə görüşməsi rəsmi xarakter daşıdı. Bu, əlbəttə ki, prosesdə irəliləyişin olacağına dair mühüm mesaj idi. Lakin Ermənistanın son günlər mövcud olmayan "Dağlıq Qarabağ" əsassız status iddiası demək olar ki, həllini tapmış prosesə əngəl yaratdı. Rəsmi Bakı haqlı olaraq bəyan edir ki, məğlub ölkə belə sərəms iddialarla çıxış etməklə yalnız özünə ziyan vurur.

İyunun 16-da isə İlham Əliyev IX Qlobal Bakı Forumunda dünyanın 50 ölkəsinin tanınmış siyasi xadimləri qarşısında Qalib Sərkərdə kimi bununla bağlı Ermənistan sonuncu sərt xəbərdarlığını ünvanlayaraq

bəyan etdi ki, məğlub ölkənin rəhbərliyi İkinci Qarabağ müharibəsinin dərslərini unutmamalıdır. Çünki bu yanaşma çıxılmaz vəziyyətə gətirib çıxaracaq.

Ermənistanın əsassız iddiaları bölgədə yeni qarşıdurma riskləri yaradır

Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə iyunun 16-18-də "Qlobal dünya nizamına təhdidlər" mövzusunda keçirilən IX Bakı Qlobal Forumunda çıxış edən Prezident İlham Əliyev müharibədən sonrakı proseslərə bir daha aydınlıq gətirərək hər iki ölkənin sülh danışıqlarına verdiyi töhfəni dəyərləndirdi və hər kəsə bəlli oldu ki, sülh sazişinin imzalanması məsələsinə əngəl yaranan tərəf Ermənistandır.

Öncə Prezident Azərbaycanın postmüharibə dövründəki səylərinə və ortaya qoyduğu mövqeyə toxunaraq vurğuladı ki, Cənubi Qafqazda sabit, dayanıqlı inkişaf üçün sülh müqaviləsinin imzalanması mütləqdir. Hazırda bunun üçün nadir fürsət yaranıb. Amma son hadisələr, yeni iddialar göstərir ki, Ermənistan köhnə ənənəsindən əl çəkə bilmir. Azərbaycan bu ölkə ilə münasibətlərin normallaşması prosesinə müsbət töhfə verməyə çalışdığı halda rəsmi İrəvan müxtəlif bəhanələr gətirməklə məsələdən yayınmağa can atır.

İlham Əliyevin söylədiyi kimi, Azərbaycan artıq öz tərəfindən sülh razılaşması

üzrə komissiyasını yaradıb və eyni addımın Ermənistan tərəfindən atılmasını gözləyir. Bu addım atılan kimi və ya atılan təqdirdə danışıqlar başlaya bilər.

Eyni zamanda Azərbaycan kommunikasiyalarının açılması ilə bağlı Ermənistanın üçtərəfli Bəyanatla əməl etməyini də gözləyir. Bu razılaşmaya əsasən, Azərbaycanın Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə əlaqəsi olmalıdır. Yeni Zəngəzur dəhlizinin açılması tək Azərbaycana deyil, Ermənistanla da iqtisadi dividendlər vəd edir.

Lakin Ermənistan tərəfindən kapitulyasiya aktının imzalanmasından bir ilyarımdan çox vaxt keçsə də, əfsuslar olsun indiyədək heç bir çıxış təmin olunmayıb. Bu da əlbəttə ki, qəbul edilməzdir. Eyni zamanda bu, üçtərəfli Bəyanatın müddəalarının Ermənistan tərəfindən pozulmasıdır və regionda sanki bir disbalans yaranır. Çünki eyni bəyanata əsasən, ölkəmiz Ermənistanla Azərbaycanın erməni əhalisinin yaşadığı Qarabağ bölgəsinə maneəsiz çıxışı təmin olunması üçün üzərinə öhdəlik götürüb. Beləliklə, ilyarımdır ki, ermənilər Laçın yolundan istifadə edirlər və maneəsiz əlaqəyə malikdirlər. Azərbaycanlılar isə Ermənistan ərazisindən keçən yoldan, yəni Zəngəzur dəhlizindən istifadə edə bilmirlər.

İlham Əliyev bunu haqlı olaraq ədalət-siz adlandıraraq bəyan edir ki, Azərbaycan bununla razılaşmayacaq. Digər tərəfdən Er-

mənistanın Azərbaycana belə bir əlaqə yolunun verilməsi məsələsinin məqsədyönlü şəkildə gecikdirəməsi səmərəsizdir. Çünki Azərbaycan gec-tez istəyini nail olacaq. Necə ki, Vətən müharibəsindən öncə İlham Əliyevin Ermənistanla etdiyi təkliflərin sonradan güc yolu ilə həll olunduğu kimi.

Zəngəzur dəhlizi açılmayacağına, sülh haqqında danışıq çətin olacaq

Azərbaycan Prezidenti dünya siyasətçiləri qarşısında qətiyyətli şəkildə vurğuladı ki, Zəngəzur dəhlizinin açılması məsələsinin ən qısa zamanda həlli gölçək regional sülhün fundamental elementlərindəndir.

Əgər Azərbaycan bu əlaqə yolu təqdim edilməyəcəksə, onda sülh haqqında danışıq çətin olacaq və birgə yaşayış, normal qonşuluq münasibətlərinin qurulmasına yönəlmiş bütün səylər uğursuz olacaq.

İlham Əliyev həmçinin Azərbaycanda yaşayan ermənilərlə bağlı məsələyə də aydınlıq gətirərək Brüsseldə keçirilən üçtərəfli görüşdən sonra Avropa İttifaqı Şurasının prezidenti Şarl Mişelin bəyanatına diqqət çəkib. Həmin bəyanatda aydın şəkildə deyilir ki, Qarabağda yaşayan erməni əhalisinin də hüquqları və təhlükəsizliyi nəzərə alınacaq. Azərbaycan da bunu tam şəkildə dəstəkləyir. Çünki ölkəmizin əhalisinin hüquq və təhlükəsizliyi Konstitusiyaya ilə təmin edilir. Azərbaycan çoxmillətli ölkədir və

erməni əhalisi Azərbaycanın heç də ən böyük milli azlığı deyil. Yeni Azərbaycan Konstitusiyasına görə, bütün millətlərin nümayəndələri bərabər hüquqa malikdir, o cümlədən illər boyu Azərbaycanda yaşayan ermənilər də. Yeni bundan sonra da Azərbaycan torpaqlarında yaşayan ermənilərin hüquqları və təhlükəsizlik məsələləri təmin edilməlidir.

Ermənistan hökuməti tərəfindən dırnaqarası Dağlıq Qarabağın statusu ilə bağlı iddiaların səsləndirilməsi Azərbaycanda ciddi etirazla qarşılanır. Çünki müharibədən sonra İlham Əliyev qətiyyətlə bəyan etdi ki, Dağlıq Qarabağ müvədd deyil. Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayəti Azərbaycan parlamentinin qərarı ilə 1991-ci ilin sonlarında ləğv edilmişdir.

Əlbəttə, erməni xalqı da yaxşı anlayır ki, ikinci variant onlar üçün çox ağır nəticə verəcək. Prezident də dedi ki, Ermənistanın başqa yolu yoxdur: "Ermənistan Cənubi Qafqazda sülh istəmir, istədiyi nədir? Onlar növbəti müharibə istəyirlərsə, bu, onlar üçün fəlakət olacaqdır və onlar bunu yaxşı anlayır. Hesab edirəm ki, Ermənistan hökuməti və oradakı revanşist qüvvələr aydın şəkildə dərk edirlər ki, bu, onların dövlətçiliyinin sonu olacaq".

İndi söz Ermənistanındır. Bu ölkə son qərarını verməlidir, sülh, yoxsa müharibə!!

Rəşad BAXŞƏLİYEV,
"Azərbaycan"

Azərbaycanın global nüfuzunun göstəricisi

Prezident İlham Əliyevin himayəsi və Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə keçirilən IX Qlobal Bakı Forumu maraqlı və səmərəli diskussiyalarla yadda qaldı. 50-dən artıq ölkədən nümayəndə heyətinin iştirak etməsi və aparılan müzakirələr bu platformanın vacibliyini bir daha təsdiq etdi.

Azərbaycanın bu kimi beynəlxalq tədbirlərə evsahibliyi etməsi ölkəmizin global nüfuzunun göstəricisidir. Cənubi Qafqazın lider ölkəsi olan Azərbaycanın beynəlxalq müstəvidə yüksək imicə malik olmasını şərtləndirən əsas faktor isə dövlət başçısı İlham Əliyevin yürütdüyü siyasətdir. İlham Əliyevin müəyyən etdiyi inkişaf kursu, uğurlu xarici siyasəti və global təşəbbüsləri beynəlxalq münasibətlər sistemində ölkəmizin nüfuzunu artıraraq ona regionun geosiyasi güc mərkəzi statusu qazandırdı. Məhz İlham Əliyevin yaratmış olduğu inkişaf modeli Azərbaycanın iqtisadi tərəqqisinə, ölkəmizin dünya birliyindəki mövqeyinin sürətli şəkildə möhkəmlənməsinə töhfə verib, inkişaf etmiş dövlətlər sırasına yer almasına yol açdı. İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan bütün dünyada tolerantlığın, multikulturalizmin, fərqli mədəniyyətlər arasında nümunəviliyin örnəyini yaradıb.

Buiki forumda müzakirə olunan əsas məsələlər sülh və təhlükəsizlik ilə bağlı idi. Bu istiqamətdə Prezident İlham Əliyevin yürütdüyü siyasət bütün dünyaya üçün böyük nümunədir. Ölkələrin bir-birinin suverenliyinə hörmət etmələrinin, əməkdaşlığı gücləndirməklə qarşılıqlı faydalı əlaqələrin qurulmasının vacibliyini hər zaman bəyan edən Prezident İlham Əliyev xarici siyasət kursunu bu prinsiplər əsasında qurub. Dövlət başçısı ən ziddiyyətli beynəlxalq münasibətlər fonunda belə beynəlxalq hüququn normal və prinsipləri, suverenlik, ərazi bütövlüyü və dövlətlərin beynəlxalq səviyyədə tanınması şərtlərinin toxunulmazlığına hörmət və riayət edilməsi, daxili işlərə qarışmama kimi prinsiplər əsasında xarici siyasət yürütdür. Prezident İlham Əliyevin xarici siyasət fəaliyyəti ölkəmizin təhlükəsizliyi, təcavüzün və separatizmin qarşısının alınması, dünya birliyi ilə siyasi və iqtisadi inteqrasiya kimi məsələləri ehtiva edir.

Forumda müzakirə olunan məsələlərdən biri də enerji təhlükəsizliyi oldu. Hazırda Azərbaycanın neft, qaz və enerji resurslarına artan tələbatına diqqət çəkən Prezident İlham Əliyevin forumda çıxışı zamanı bəyan etdiyi "Azərbaycanın enerji resurslarına ehtiyac artdırmaqdadır. Avropada vəziyyət kəskin şəkildə dəyişib və Azərbaycanın karbohidrogen ehtiyatlarına tələbat artır. Biz bir çox ölkənin artan tələbatını təmin etmək üçün əlimizdən gələni edirik. Son bir neçə ay ərzində bir çox Avropa ölkəsindən qaz təchizatı ilə bağlı biza müraziətlər daxil olub. Əlbəttə, bu, asan məsələ deyil. Çünki əvvəlcə həmin qaz hasil edilməlidir və biz qaz hasilatını artırmağı planlaşdırmırıdıq. Hazırda bu məsələ ilə bağlı biz Avropa Komissiyası ilə çalışırıq. Biz Avropa Komissiyası ilə enerji dialoquna start vermişik. Buraya yalnız qaz deyil, neft, elektrik enerjisi və hidrogen daxildir. Bərpəolunan enerji ilə bağlı Azərbaycan böyük potensial var" sözləri göstərdi ki, Azərbaycan beynəlxalq enerji təhlükəsizliyinə bundan sonra da töhfələr verəcək.

Bakıda keçirilən Qlobal Bakı Forumu bütün dünyada aktual məsələlərin müzakirəsi baxımından böyük əhəmiyyət kəsb edir. Azərbaycan bu foruma evsahibliyi etməklə öz üzərinə böyük missiya götürüb. Bu missiya həm də ümumbəşəri dəyərləri təbliğ edir, beynəlxalq hüququn qorunmasına, ölkələrin ərazi bütövlüyünün dəstəklənməsinin zəruriliyini diqqət çəkir, dünyanın humanitar olması, insan hüquqlarının qorunması üçün mübarizə aparır və bütün bunların göz önündə olması üçün hər şeyi edir.

Şübhəsiz, keçirilən forum bir daha göstərdi ki, dünyada qəbul olunan normal və prinsiplərə hörmətlə yanaşan Azərbaycan beynəlxalq müzakirələrin aparılması baxımından ən nüfuzlu ünvandır.

Aydan QURBANOVA,
siyasi texnologiyalar üzrə mütəxəssis

Bolonya Universitetinin nümayəndə heyətinin İtaliya-Azərbaycan Universiteti çərçivəsində Azərbaycana səfəri yekunlaşıb

Bolonya Universitetinin beynəlxalq əlaqələr üzrə prorektoru professor Raffaella Kampaner və Beynəlxalq əlaqələr departamentinin direktoru Covanna Filippinin rəhbərliyi ilə universitetin Kənd təsərrüfatı və qida elmi fakültəsinin dörd mütəxəssisi iyunun 14-18-də Azərbaycanda səfərdə olub.

Səfərin məqsədi ADA Universitetinin bazasında fəaliyyət göstərəcək İtaliya-Azərbaycan Universitetində Kənd təsərrüfatı və Qida elmi fakültəsinin təsis etmək üçün ilkin araşdırmanın aparılması idi.

ADA Universitetindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, nümayəndə heyəti ölkənin kənd təsərrüfatı üzrə strateji inkişaf planında nəzərdə tutulan sahələrə uyğun akademik proqramların müəyyən olunması üçün müxtəlif bölgələrə araşdırma səfərləri həyata keçirib. Səfərlər Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin dəstəyi ilə təşkil edilib. Təsis edilən akademik proqramların sözdəndən sahənin inkişafına töhfə verməsi üçün Kənd Təsərrüfatı və Təhsil nazirlikləri ilə sıx məşvərət aparılıb, əhəmiyyət kəsb edən mövzular müzakirə olunub. Eyni zamanda həmin akademik proqramların yerli ömək bazasının tələblərinə uyğunlaşdırılması üçün bəhs edilən sahə üzrə fəaliyyət

göstərən şirkətlərlə də ətraflı müzakirələr aparılıb.

İtaliya-Azərbaycan Universitetinin təsis edilməsi hər iki dövlət üçün strateji maraq kəsb etdiyinə görə səfər çərçivəsində bir sıra yüksək səviyyəli görüşlər keçirilib. Belə ki, ADA Universitetində rektor Hafiz Paşayevlə görüşlə yanaşı, nümayəndə heyəti kənd təsərrüfatı naziri İnam Kərimov, təhsil naziri Emin Əmrullayev və İtaliyanın Azərbaycandakı səfiri Klavdiya Taffuri ilə əldiyəti mövzular müzakirə olunub.

İtaliya-Azərbaycan Universiteti üzrə işçi Qrupunun rəhbəri Qalib Məmmədov bildirib ki, yüksəkixtisaslı kadrların yetişdirilməsi İtaliya-Azərbaycan Universitetinin əsas fəaliyyət istiqamətlərindən

biridir. Bu məqsədlə heyvandarlıq, bitkiçilik, qida elmi və texnologiyası kimi strateji sahələr üzrə akademik proqramlar təsis olunacaqdır. Sözdəndən proqramlar Bolonya Universiteti ilə birgə tədris olunacaqdır.

Bolonya Universitetinin nümayəndə heyəti bildirib ki, bu əməkdaşlığın məqsədi yalnız fakültə və akademik proqramlar yaratmaq yox, eyni zamanda qida sistemində yeni baxış formalaşdırmaqdır. Qida sisteminin araşdırılması və tədrisi üzrə İtaliya, xüsusən Bolonya Universiteti müstəsna peşəkarlıq və təcrübəyə malikdir.

Qeyd edək ki, Bolonya Universitetini təmsil edən nümayəndə heyətinin ölkəmizə səfəri yekunlaşıb. Hazırda Memarlıq və Dizayn fakültəsinin təsis edilməsi üçün Mi-

lan Politexnik Universitetinin komandasının ilkin araşdırma məqsədilə ölkəmizə səfəri başlayıb.

Xatırladaq ki, İtaliya-Azərbaycan Universitetinin təsis edilməsinə Luiss Universiteti, Bolonya Universiteti, Milan Politexnik, Turin Politexnik və Romanın Sapienza universitetləri daxil olmaqla, İtaliyanın beş aparıcı ali təhsil müəssisəsi cəlb olunub. Bu ilin aprel ayında Azərbaycan Respublikasının xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov, energetika naziri Pərviz Şahbazov, təhsil naziri Emin Əmrullayev, İtaliya Respublikasının Xarici İşlər və Beynəlxalq Əməkdaşlıq naziri Luici Di Maionun iştirakı ilə İtaliya-Azərbaycan Universitetinin təməlləşmə mərasimi keçirilib.

"Rossiya 1" telekanalının "Vesti nedeli" proqramında Azərbaycanla bağlı reportaj yayımlanıb

"Rossiya 1" telekanalında tanınmış jurnalist Dmitri Kiselyovun müəllifi və aparıcısı olduğu "Vesti nedeli" proqramında Azərbaycanla bağlı reportaj yayımlanıb. AZƏRTAC həmin reportajı təqdim edir.

Dmitri Kiselyov: Çərşənbə günü - iyunun 15-də Azərbaycanda Milli Qurtuluş Günü qeyd edilib. Bu bayram 1993-cü ilin həmin günündə baş vermiş hadisələr haqqında xatirə günü kimi təsis edilib. Həmin gün Heydər Əliyev xalqın çağırışına cavab olaraq hakimiyyətə qayıdıb, Azərbaycan Ali Sovetinə başçılıq edib, ölkəni parçalanmaqdan və vətəndaş müharibəsindən xilas edib. Rusiya və Azərbaycan postsovet məkanında etibarlı müttəfiqlərdir. İyunun 23-də Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrovun Bakıya səfəri planlaşdırılıb. Səfər çərçivəsində onun Prezident İlham Əliyevlə də görüşü olacaq.

Müxbir Aleksandr Buzaladze Azərbaycandan reportaj hazırlayıb: Bakı öz memarlığı və dinamika ilə möhtəşəmdir, müasirdir. Əlbəttə, Azərbaycanın bu fenomenini baredə danışmalı olsaq, bunu ölkə üçün ən mühüm bayramdan - Milli Qurtuluş Günündən dərhal sonra və buradan, Bakının ən yüksək nöqtəsi sayılan Dağüstü parkdan etmək daha yaxşı olar. Bütün bu möhtəşəm mənzərəyə nəzər salanda, Heydər Əliyevin və Azərbaycan Respublikasının indiki Prezidenti İlham Əliyevin bu məsələdə necə mühüm rol oynadığını başa düşürsən.

Əynində qar kimi ağ köynək olan professor, Azərbaycanın Xalq rəssamı, Azərbaycan Rəssamlar İttifaqının katibi Səhəb Məmmədov maşına doğru gedir. O, Moskva, Rostov, Krima, Pribaltikaya bu məşinlə

Səhəb Məmmədov: Həyatımda çox mühüm məqamlar olub.

Aleksandr Buzaladze: Yadımdadır?

Səhəb Məmmədov: Bəli, əlbəttə. **Aleksandr Buzaladze:** Kiminlə gedirsiniz?

Səhəb Məmmədov: Bilirsiniz, həyat yoldaşım və iki övladım. Tarixi məqamda yaşamaq böyük xoşbəxtlikdir.

Aleksandr Buzaladze: 1993-cü il Azərbaycanda dönüş dövrü olub. Gənəcə də hərbi ofisim, dövlət xadimlərinin hərbiçiləri tərəfindən girov götürülməsi, ölkə hər an öz dövlətçiliyini itirmək həddindədir.

Səhəb Məmmədov: Əlbəttə, xalq Heydər Əliyevin qayıtmasını tələb edirdi. Xalq bunu tələb edir, istəyirdi. Onlar özləri də gördülər ki, artıq dünya dəyişib. Yeganə ağıllı addım bu oldu ki, onlar Heydər Əliyevi dəvət etdilər, dedilər ki, o gəlsin. Onlar başa düşürdülər ki, ölkəni xilas etmək lazımdır.

Aleksandr Buzaladze: Heydər Əliyev Naxçıvandan paytaxta gəldi və bu andan Azərbaycanda yeni həyat başladı. Artıq müasir geosiyasi reallıqlarda Azərbaycan siyasi və iqtisadi sabitliyin zirvəsindədir, indi müttəfiqlik həmişəkindən daha çox vacibdir.

Bakı Politoloqlar klubunun rəhbəri **Zaur Məmmədov:** Sevincidir ki, bu gün Rusiya-Azərbaycan münasibətləri durmadan inkişaf edir. Əlbəttə, bu münasibətlər iki ölkənin prezidentlərinin söyləri və münasibətləri sayəsində inkişaf edir. Bu il biz artıq ikitərəfli münasibətlərin yeni mərhələsinə keçmişik, daha dəqiq desək, Müttəfiqlik Qarşılıqlı Fəaliyyəti haqqında Bəyannamə imzalanıb. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev bununla əlaqədar deyib ki, bəyannamə xüsusi əhəmiyyət kəsb edir, çünki o, bizim münasibətlərimizi müttəfiqlik səviyyəsinə çatdırıb.

Aleksandr Buzaladze: Rusiyada olduğu kimi, Azərbaycan məktəblərində də bu yay günlərində tədris ili başa çatır. Rusdilli siniflər ciddi hazırlıq keçiblər, belə məktəblərdən birinin 11-ci sinif məzunlarıdır.

Arif Vəliyev adına 258 nömrəli ümumtəhsil məktəbinin 11-ci sinif məzununu **Cəmilə Həsənzadə:** İndi

Aleksandr Buzaladze: Bakı indi "Formula-1" in ən parlaq mərhələlərindən biridir. Yarış baxışından sonra yerli həvəskarlar özləri bu trasda böyük həvəslə yürüş keçirirlər. Rusdilli beynəlxalq CBC telekanalında bəxş reytingləri, necə deyirlər, kəllə-qarxa vurur.

Jurnalist, CBC telekanalının aparıcısı **Emin Əhmədov:** Bizim Bakı yürüşü 2017-2018-ci illər mövsümünün ən yaxşı yürüşü və sonrakı illərdə ən yaxşı yürüşlərdən biri hesab edilir.

Aleksandr Buzaladze: CBC kanalı regionda ən populyar kanallardan biridir. Balanslaşdırılmış və dəqiq xəbərlər, operativ informasiya, hər zövqə uyğun proqramlar.

CBC telekanalının ictimai-siyasi xəbərlər şöbəsinin baş redaktoru **Nigar Əliyeva:** Biz yayıma 2012-ci ildə başlamışıq. Bu, rus dilində yayım aparın, gəcə-gündüz işləyən ilk beynəlxalq peyk kanalıdır. Biz Rusiyanın Avropa hissəsində Hindistan yarımadasına qədər böyük bir ərazini əhatə edirik.

Aleksandr Buzaladze: Daha bir hədsiz. Bunu milli toy adlandırmaq olardı. Amma yox, toy Azərbaycan toduydu, bəy və gəlin isə ruslardır. Burada onları dövlət səviyyəsində təbrik edirlər.

İlk növbədə siz təbrik edirik. Əhvalınız necədir?

Gəlin Regina Kovalyova: Çox sağ olun. Çox həyəcanlıyam.

Aleksandr Buzaladze: Dövlət qarşısında xüsusi xidmətlərinizə görə sizə böyük və geniş mənzilin açarları hədiyyə edilir.

Burada ruslar və azərbaycanlılar vəhdət təşkil edirlər.

Azərbaycan Rus İcmasının sədrinin müavini **Anastasiya Lavrina:** Biz həmişə deyirik ki, biz bir, vahid xalqıq. Biz azərbaycanlılarıq, tariximizi xatırlayırıq. Biz öz tarixi vətənimizi - Rusiyanı xatırlayırıq. Lakin bununla bərabər qürurla deyirik ki, biz azərbaycanlılarıq, bu millət həmişə vahid cəmiyyət kimi sıx birləşməyə hazırdır.

Aleksandr Buzaladze: Qarabağ ərazisi son 30 ilə yaxın müddətdə tamamilə qarabalığa çevrilib. Azərbaycanlılar, ilk növbədə bu torpaqlara daxil oldular və yollar şəbəkəsinə bərpa etdilər, aeroport tikdilər. Bax, bu yerdə "Yeni Füzuli" adlı ən yeni yaşayış kompleksinin tikilməsi planlaşdırılıb.

Beynəlxalq aeroport artıq aviareysləri qəbul edir. Dağ yolu bərpa edilir və möhkəmləndirilir. Təmirçilər yağış sularının axması üçün tədbirlər görür, Azərbaycan polisi təhlükəsizliyi təmin edir.

Alınmaz qala olan Şuşa gölini kimi bəzənib, iyun ayında yaşillığa bürünüb. Apteqlər açılır. Baxın, mənə bərbərxana da artıq işləyir. Baxaq görək içəridə kim var.

Bərbər Anar: Salaməleykum.

Aleksandr Buzaladze: Salam, işləriniz necədir? İşləyirsinizmi?

Bərbər Anarın yaradıcılıq missiyası Şuşada həmin xoşbəxt etməkdir. Heç vaxt fikrimə gəlməzdi ki, qıvrım saçlarını Şuşada qırxdıraram. Anar razı halda gülümsəyir. Onun daha bir xoşbəxt müştərisiyəm.

Şuşada bərpa işləri tam sürətlə gedir. Yeni inzibati binalar tikilir, şəhər meriyasının binası bərpa edilir. İnşaat texnikası gecə-gündüz işləyir.

Yanaqaqaldırma stansiyasında anlaşıq.

Sürücü: Bir az bahadır, amma yol çəkilib.

Aleksandr Buzaladze: Bu sürücü deyir ki, buranın yolu çox uzundur və yüksəklikdə yerləşir. Şuşada bankomat da var, çoxdan işləyir.

Supermarket ərzaq məhsulları ilə doludur. Tozə süd, şirələr, kolbasalar, banan, tozə yerlək, soğan, hot-taş turşməzə tozə gavalı da satılır.

Böyük Azərbaycan opera müğənnisi Bülbülün ev-muzeyi. Bu, artıq bərpa olunmuş yerlərdən biridir.

Layihəli Əmək üzrə Ölkə Proqramının prioritetlərinin müəyyən olunmasına dair konfrans keçirilib

Azərbaycan ilə Beynəlxalq Əmək Təşkilatı (BƏT) arasında yeni Layihəli Əmək üzrə Ölkə Proqramının (2022-2026) prioritetlərinin müəyyən olunmasına və gözlənilən nəticələrinə dair konfrans keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, konfransda əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Sahil Babayev, Azərbaycan Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyasının sədri Səttar Möhbəliyev, Azərbaycan Respublikası Sahibkarlar (İşgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyasının prezidenti Məmməd Musayev, BƏT-in Layihəli Əməyə Texniki Dəstək Qrupu və Şərqi Avropa və Mərkəzi Asiya ölkələri üzrə ofisinin direktoru Olqa Kulayeva, hökumət və qeyri-hökumət qurumlarının nümayəndələri iştirak ediblər.

S.Babayev yeni Layihəli Əmək üzrə Ölkə Proqramının ölkəmizdə beynəlxalq gündəliyə uyğun fundamental əmək hüquqları və prinsiplərinin təminatında yeni təşəbbüsləri nəzərdə tutduğunu bildirib. Layihəli əməyin - məhsuldar əməyə nail olunması, sabit, təhlükəsiz, keyfiyyətli iş yerlərinin yaradılması, işçi qüvvəsinin keyfiyyətinin artırılması, sosial dialoqun daha da gücləndirilməsi demək olduğunu qeyd edib.

Nazir Azərbaycanda əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsinə yönəlməmiş siyasətin BMT-nin 2030-cu ilədək Dayanıqlı İnkişaf üzrə Gündəliyinə tam uyğun olduğunu bildirib. Ölkəmizdə son üç il ərzində 4 milyon nəfəri əhatə edən, əlavə illik maliyyə dəyəri 6 milyard manat (təqribən 3,5 milyard ABŞ dolları) olan 3 sosial islahat paketinin həyata keçirildiyini vurğulayıb. Bu dövrdə sosial ödənişlərin 65 faiz, minimum pensiyanın 2,2 dəfə, orta pensiyanın 60 faiz, minimum əməkhaqqının 2,3 dəfə, illik əməkhaqqı fondunun iki dəfədən çox artdığını diqqətə çatdırıb.

S.Babayev son illər sosial sahədə təbiiq olunan innovativ nailiyyətləri (DOST mərkəzləri, sosial ödənişlərin avtomatlaşdırılması təyinat mexanizmləri, e-sosial portalı, "Məşğulluq" alt sistemi və s.) qeyd edib. Nazirlik üzrə 173 sosial xidmətdən 110-nun e-plattformadan, 48-nin proaktiv qaydada təqdim edildiyini, 388 min nəfərə e-qaydada sosial ödəniş təyin edildiyini bildirib. Yeni istifadəyə verilən "Əmək və məşğulluq" altsisteminin əmək münasibətləri sahəsinə gətirdiyi innovativ yenilik və faydaları diqqətə çatdırıb. Əmək hüquqlarının gücləndirilməsi və beynəlxalq norma və standartlara uyğun tənzimlənməsi üçün Əmək Məcəlləsinin 170 maddəsinə də dəyişikliklər hazırlanaraq təqdim edildiyini bildirib.

Nazirlik yanında Dövlət Əmək Müfəttişliyi Xidmətinin tabeliyində Əməyin Mühafizəsi Mərkəzinin yaradılmaqda olduğunu deyən na-

zir mərkəzin əməyin mühafizəsi üzrə standart, norma və qaydaların müəssisələrdə tətbiqinə dəstək verəcəyini qeyd edərək bildirib ki, bunlar Azərbaycan hökuməti, sosial tərəfdaşlar və BƏT arasında növbəti illər üçün əməkdaşlıq prioritetləri kimi müəyyən oluna bilər. Əvvəlki ölkə proqramları çərçivəsində birgə icra olunan, beynəlxalq səviyyədə nümunə kimi tanınan layihələrin nəticələrinə görə üçün məşğulluq siyasətinin formalaşdırılmasına öz töhfəsini verəcək, yeni təşəbbüsləri müəyyən edəcək. Əhalinin, xüsusilə də həssas kateqoriyaya olan şəxslərin səmərəli məşğulluğunun təmin edilməsində sosial məsuliyyəti və vətəndaş cəmiyyətinin iştirakını artıracaq. BƏT-ə Azərbaycan arasında əməkdaşlığı daha da möhkəmləndirəcək. S.Möhbəliyev, M.Musa-

vey və O.Kulayeva çıxış edərkən yeni ölkə proqramının layihəli əmək sahəsində mühüm hədəflərə doğru yeni irəliləyişləri təmin edəcəyini vurğulayıblar.

Konfrans BMT-nin Dayanıqlı İnkişaf üzrə Əməkdaşlıq Çərçivəsinin nəticələrinə uyğun qruplarda dayanıqlılıq artırın və əməyin gələcəyinə yönəlməklə inklüziv inkişaf, sosial xidmətlərin təkmilləşdirilməsi, sosial dialoq vasitəsilə beynəlxalq əmək standartlarının siyasətdə və praktikada tətbiqi, BMT-nin Dayanıqlı İnkişaf üzrə Əməkdaşlıq Çərçivəsinin və Layihəli Əmək üzrə Ölkə Proqramının həyata keçirilməsində sosial tərəfdaşların rolunun artırılması, BƏT-in Layihəli Əmək Gündəliyi çərçivəsində əməyin təhlükəsizliyi və sağlamlığı mövzularında müzakirələr davam edib.

"Azərbaycan Respublikasının 2022-ci il dövlət büdcəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 95-ci maddəsinin I hissəsinin 5-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alır**:

"Azərbaycan Respublikasının 2022-ci il dövlət büdcəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu,

2021, № 12, maddə 1300) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1. 1-ci və 2-ci maddələr aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"**Maddə 1.** Azərbaycan Respublikasının 2022-ci il dövlət büdcəsinin gəlirləri 29 197 800,0 min manat, xərcləri 32 303 800,0 min manat (o cümlədən mərkəzləşdirilmiş gəlirləri 28 167 624,0

min manat, yerli gəlirləri 1 030 176,0 min manat, mərkəzləşdirilmiş xərcləri 31 233 684,0 min manat, yerli xərcləri 1 070 116,0 min manat) məbləğində təsdiq edilsin.

"**Maddə 2.** Azərbaycan Respublikasının 2022-ci il dövlət büdcəsinin gəlirləri mədaxil mənbələri üzrə aşağıdakı məbləğlərdə nəzərdə tutulsun:

	Gəlirlərin mənbələri	Məbləğ (min manatla)
2.1.	Fiziki şəxslərin gəlir vergisi	1 485 000,0
2.2.	Hüquqi şəxslərin mənfəət (gəlir) vergisi	5 290 000,0
2.3.	Hüquqi şəxslərin torpaq vergisi	46 000,0
2.4.	Hüquqi şəxslərin əmlak vergisi	236 045,0
2.5.	Əlavə dəyər vergisi	5 718 700,0
2.5.1.	Azərbaycan Respublikasının ərazisinə malların idxalına görə əlavə dəyər vergisi	3 085 000,0
2.6.	Sadoləşdirilmiş vergi	235 000,0
2.7.	Aksizlər	1 276 846,0
2.7.1.	Azərbaycan Respublikasının ərazisinə malların idxalına görə aksizlər	170 000,0
2.8.	Yol vergisi	126 500,0
2.8.1.	Azərbaycan Respublikasının ərazisinə idxal olunan yanacaq görə və xarici dövlətlərdə qeydiyyatda olan avtonəqliyyat vasitələri sahibləri tərəfindən ödənilən yol vergisi	50 000,0
2.9.	Mədən vergisi	142 023,0
2.10.	Gömrük rüsumları	1 300 000,0
2.11.	Azərbaycan Respublikasında istehsal edilən və qiymətli tənzimlənən məhsulların kontrakt (satis) qiyməti ilə (ixrac xərcləri çıxılmaqla) ölkədaxili topdanasatış qiyməti arasındakı fərqləndirilmiş yığımlar	95 386,0
2.12.	Xarici dövlətlərə verilmiş kreditlər üzrə daxilolmalar	1 800,0
2.13.	Səhmlərində dövlətin payı olan müəssisələrdən alınan dividendlər	106 500,0
2.14.	Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqandan (qurumdan) daxilolmalar (transferin yuxarı həddi)	11 517 500,0
2.15.	Dövlət əmlakının icarəyə verilməsindən daxilolmalar	16 000,0
2.16.	Dövlət mülkiyyətində olan torpaqların icarəyə verilməsindən daxilolmalar	9 000,0
2.17.	Dövlət rüsumu	363 500,0
2.18.	Vergi orqanlarının xətti ilə toplanan sair daxilolmalar	21 000,0
2.19.	Büdcə təşkilatlarının ödənişli xidmətlərindən daxilolmalar	834 000,0
2.20.	2022-ci il yanvarın 1-nə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi məqsədli büdcə fondlarının vəsaitinin qalığı	183 300,0
2.21.	Sair daxilolmalar	193 700,0

2. 3-cü maddə üzrə:

2.1. 3.1-ci maddədə "309 865,0" rəqəmləri "662 165,0" rəqəmləri ilə əvəz edilsin;

2.2. 3.1.1-ci maddədə "116 500,0" rə-

qəmləri "126 500,0" rəqəmləri ilə əvəz edilsin;

2.3. 3.1.3-cü maddədə "50 000,0" rəqəmləri "60 000,0" rəqəmləri ilə əvəz edilsin;

2.4. 3.1.4-cü maddədə "89 500,0" rəqəmləri "238 500,0" rəqəmləri ilə əvəz edilsin;

2.5. aşağıdakı məzmununda 3.1.8-ci maddə əlavə edilsin:

2.4. 3.1.4-cü maddədə "89 500,0" rəqəmləri "238 500,0" rəqəmləri ilə əvəz edilsin;

2.5. aşağıdakı məzmununda 3.1.8-ci maddə əlavə edilsin:

2.5. aşağıdakı məzmununda 3.1.8-ci maddə əlavə edilsin:

3.1.8.	2022-ci il yanvarın 1-nə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının yaratdığı məqsədli büdcə fondlarının vəsaitinin qalığı	183 300,0
--------	--	-----------

3. 7-ci və 9-cu maddələr aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"**Maddə 7.** Azərbaycan Respublikasının 2022-ci il dövlət büdcəsinin xərcləri funksional təsnifatın bölmə və köməkçi bölmələri səviyyəsində aşağıdakı məqsədlərə yönəldilsin:

nal təsnifatın bölmə və köməkçi bölmələri səviyyəsində aşağıdakı məqsədlərə yönəldilsin:

	Xərclərin istiqamətləri	Məbləğ (manatla)
7.1.	Umumi dövlət xidmətləri	4 355 310 544,0
7.1.1.	qanunvericilik və icra hakimiyyəti, yerli özünüidarəetmə orqanlarının fəaliyyəti	1 481 804 728,0
7.1.2.	beynəlxalq münasibətlər	370 750 000,0
7.1.3.	xarici yardımlar	12 000 000,0
7.1.4.	elm	204 937 485,0
7.1.5.	seçkilərin keçirilməsi və statistika tədbirləri	29 638 331,0
7.1.6.	büdcələrarası transferlər	464 180 000,0
7.1.6.1.	yerli (bələdiyyələr) büdcələrə verilən dotasiya	5 300 000,0
7.1.6.2.	yerli (bələdiyyələr) büdcələrə verilən subvensiya	1 300 000,0
7.1.6.3.	Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinə verilən dotasiya	457 580 000,0
7.1.7.	dövlət borcu	1 792 000 000,0
7.2.	Müdafiə və milli təhlükəsizlik	5 084 759 665,0
7.2.1.	müdafiə qüvvələri	2 164 704 591,0
7.2.2.	milli təhlükəsizlik	295 006 782,0
7.2.3.	sərhəd xidməti	433 205 951,0
7.2.4.	müdafiə və milli təhlükəsizlik sahəsində tətbiqi tədqiqatlar	4 680 977,0
7.2.5.	müdafiə və milli təhlükəsizlik sahəsinə aid edilən digər fəaliyyətlər	2 187 161 364,0
7.2.5.1.	xüsusi müdafiə təyinatlı layihələr və tədbirlər üzrə xərclər	2 180 442 500,0
7.3.	Məhkəmə hakimiyyəti, hüquq-mühafizə və prokurorluq	2 482 255 232,0
7.3.1.	məhkəmə hakimiyyəti	133 666 345,0
7.3.2.	hüquq-mühafizə	1 840 747 828,0
7.3.3.	prokurorluq	108 577 339,0
7.3.4.	məhkəmə qərarlarının icrası	10 000 000,0
7.3.5.	hüquqi yardım	4 390 106,0
7.3.6.	məhkəmə hakimiyyəti, hüquq-mühafizə və prokurorluq sahələrinə aid edilən digər fəaliyyətlər	384 873 614,0
7.4.	Təhsil	3 886 648 443,0
7.4.1.	məktəbəqədər təhsil	377 004 282,0
7.4.2.	ümumi təhsil	2 091 019 320,0
7.4.3.	peşə təhsili	63 843 628,0
7.4.4.	orta ixtisas təhsili	87 350 384,0
7.4.5.	ali təhsil	60 254 899,0
7.4.6.	əlavə təhsil	8 679 522,0
7.4.7.	təhsil sahəsində tətbiqi tədqiqatlar	7 020 701,0
7.4.8.	təhsil sahəsində digər müəssisə və tədbirlər	1 191 475 707,0
7.5.	Səhiyyə	1 708 797 316,0
7.5.1.	poliklinikalar və ambulatoriyalar	1 804 324,0
7.5.2.	xəstəxanalar	169 953 633,0
7.5.3.	səhiyyə sahəsində tətbiqi tədqiqatlar	2 590 726,0
7.5.4.	səhiyyə sahəsində proqramlar və digər xidmətlər	1 534 448 633,0
7.5.4.1.	əhəlinin dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına icbari tibbi sığortalınması xərcləri və səhiyyə sahəsində bir sıra dövlət proqramlarının və tədbirlərin maliyyə təminatı	1 125 674 629,0
7.6.	Sosial müdafiə və sosial təminat	3 728 597 932,0
7.6.1.	sosial müdafiə	278 277 813,0
7.6.2.	sosial təminat	5 585 422,0
7.6.3.	sosial müdafiə və sosial təminat sahələri üzrə tətbiqi tədqiqatlar	50 000,0
7.6.4.	sosial müdafiə və sosial təminat sahələri üzrə digər müəssisə və tədbirlər	3 444 684 697,0
7.6.4.1.	dövlət sosial müdafiə fondunun büdcəsinin balanslaşdırılması məqsədilə dövlət büdcəsinin öhdəliklərinin maliyyələşdirilməsi üçün ayrılan vəsait	1 231 967 169,0
7.7.	Mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi, gənclər siyasəti və bu qəbildən olan digər fəaliyyət	463 165 531,0
7.7.1.	mədəniyyət və incəsənət sahəsində fəaliyyət	206 190 611,0
7.7.2.	televiziya, radio və nəşriyyat	54 155 734,0
7.7.3.	bədən tərbiyəsi və gənclər siyasəti	45 432 341,0
7.7.4.	mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi, gənclər siyasəti sahəsinə aid olan digər müəssisə və tədbirlər	157 386 845,0
7.8.	Mənzil və kommunal təsərrüfatı	272 673 797,0
7.8.1.	mənzil	49 101 755,0
7.8.2.	kommunal təsərrüfatı	117 094 481,0
7.8.3.	su təsərrüfatı	14 500 000,0
7.8.4.	mənzil və kommunal təsərrüfatı ilə bağlı digər xidmətlər	91 977 561,0
7.9.	Kənd təsərrüfatı	997 322 754,0
7.9.1.	kənd təsərrüfatı tədbirləri	477 483 667,0
7.9.2.	baytarlıq	47 535 447,0
7.9.3.	meliorsiya	459 939 640,0
7.9.4.	kənd təsərrüfatı üzrə digər müəssisə və tədbirlər	12 364 000,0
7.10.	Ətraf mühitin mühafizəsi	292 153 686,0

7.10.1.	bioloji zənginliyin qorunması	8 180 796,0
7.10.2.	hidrometeorologiya tədbirləri	10 966 058,0
7.10.3.	məşə təsərrüfatı	15 467 857,0
7.10.4.	balıqçılıq və ovçuluq	1 443 272,0
7.10.5.	ərazilərin təmizlənməsi, çirkab suların yığılması və təmizlənməsi	255 545 703,0
7.10.6.	ətraf mühitin mühafizəsi sahəsinə aid edilən digər xidmətlər	550 000,0
7.11.	İqtisadi fəaliyyət	7 067 986 323,0
7.11.1.	nəqliyyat və rabitə	217 348 340,0
7.11.2.	iqtisadi və kommersiya fəaliyyəti	56 070 992,0
7.11.3.	tikinti və səhərsalma	5 972 270 500,0
7.11.3.1.	dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu (investisiya xərcləri)	3 286 400 000,0
7.11.3.2.	işğaldan azad olunmuş ərazilərin yenidən qurulması və bərpa	2 670 000 000,0
7.11.4.	geodeziya və faydalı qazıntılar	8 175 975,0
7.11.5.	yanacaq və enerji kompleksi	1 900 000,0
7.11.6.	iqtisadi fəaliyyət ilə bağlı digər xidmətlər	812 220 516,0
7.12.	Əsas bölmələrə aid edilməyən xərclər	1 964 128 777,0
7.12.1.	ehtiyat fondları	628 000 000,0
7.12.1.1.	Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Ehtiyat Fondu	518 000 000,0
7.12.1.2.	dövlət büdcəsinin ehtiyat fondu	110 000 000,0
7.12.2.	məqsədli büdcə fondları	662 165 000,0
7.12.2.1.	müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi məqsədli büdcə fondları	662 165 000,0
7.12.3.	valyuta konvertasiyası	4 000 000,0
7.12.4.	əsas bölmələrə aid edilməyən tədbirlər üzrə digər fəaliyyət	669 963 777,0
7.12.4.1.	dövlət ehtiyatlarının yaradılması	42 316 300,0
7.12.4.2.	fövqəladə halların nəticələrinin aradan qaldırılması ilə bağlı xərclər	20 000 000,0
7.12.4.3.	ehtiyata və ya istifadəyə buraxılmış hərbiçilərə mənzil kirayəsi ilə bağlı xərclər	11 946 580,0
7.12.4.4.	sosial-iqtisadi və digər tədbirlər üzrə xərclər	595 700 897,0

"**Maddə 9.** Azərbaycan Respublikasının səhər və rayonları üzrə gəlirlər 11 740 000 000,0 manat, o cümlədən müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi məqsədli büdcə fondu-

na aid olan məbləğ 120 500 000,0 manat, yerli xərclər 1 070 116 000,0 manat, o cümlədən müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi məqsədli büdcə fondu-

manat, yerli gəlir və xərcləri tənzimləmək üçün mərkəzləşdirilmiş xərclərdən ayrılması nəzərdə tutulan vəsaitin yuxarı həddi 39 940 000,0 manat məbləğində təsdiq edilsin.

(manatla)

Sıra №-si	Şəhər və rayonların adı	Gəlirlər		Yerli xərclər	Gəlirlərin yerli xərclərdən artıq olan və mərkəzləşdirilmiş gəlirlərə aid edilən hissəsinin aşağı həddi	Yerli gəlir və xərcləri tənzimləmək üçün mərkəzləşdirilmiş xərclərdən ayrılması nəzərdə tutulan vəsaitin yuxarı həddi
		Cəmi	o cümlədən Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi məqsədli büdcə fonduna aid olan məbləğ			
Şəhərlər						
1.	Bakı	10 631 330 000	88 584 100	436 235 000	10 106 510 900	0
2.	Gəncə	80 560 000	1 457 700	41 937 000	37 165 300	0
3.	Lənkəran	28 800 000	1 983 900	16 851 000	9 965 100	0
4.	Mingəçevir	32 400 000	65 000	22 777 000	9 558 000	0
5.	Naftalan	7 700 000	2 000	3 972 000	3 726 000	0
6.	Sumqayıt	158 904 000	1 977 400	52 583 000	104 343 600	0
7.	Şəki	31 260 000	1 484 500	15 586 000	14 898 500	0
8.	Şirvan	27 986 000	1 385 300	7 140 000	19 460 700	0
9.	Yevlax	21 718 000	2 131 900	11 603 000	7 983 100	0
10.	Xankəndi					
Rayonlar						
11.	Abşeron	66 000 000	166 000	19 424 000	46 410 000	0
12.	Ağcabədi	21 100 000	1 338 600	11 715 000	8 046 400	0
13.	Ağdam	7 950 000	35 000	12 842 000	0	4 927 000
14.	Ağdaş	11 000 000	12 000	9 641 000	1 347 000	0
15.	Ağstafa	9 597 000	41 000	9 530 000	26 000	0
16.	Ağsu	11 960 000	815 100	6 546 000	4 598 900	0
17.	Astara	15 177 000	1 710 000	6 996 000	6 471 000	0
18.	Balakən	8 001 000	1 103 000	7 813 000	0	915 000
19.	Beyləqan	14 600 000	33 000	7 817 000	6 750 000	0
20.	Bərdə	17 523 000	61 000	10 806 000	6 656 000	0
21.	Biləsuvar	15 000 000	1 817 000	6 422 000	6 761 000	0
22.	Cəbrayıl	1 700 000	16 000	5 013 000	0	3 329 000
23.	Cəlilabad	11 700 000	35 000	10 036 000	1 629 000	0
24.	Daşkəsən	6 000 000	1 000	4 864 000	1 135 000	0
25.	Füzuli	12 847 000	17 000	12 830 000	0	0
26.	Gədəbəy	8 739 000	41 000	8 698 000	0	0
27.	Goranboy	10 600 000	20 000	11 488 000	0	908 000
28.	Göyçay	15 400 000	16 000	9 739 000	5 645 000	0
29.	Göygöl	18 188 000	9 000	7 873 000	10 306 000	0
30.	Hacıqabul	8 022 000	12 000	4 738 000	3 272 000	0
31.	Xaçmaz	41 079 000	4 313 900	10 733 000	26 032 100	0
32.	Xızı	4 254 000	5 000	3 931 000	318 000	0
33.	Xocalı	800 000	3 000	2 487 000	0	1 690 000
34.	Xocavənd	1 071 000	25 000	3 141 000	0	2 095 000
35.	İmişli	34 600 000	1 322 700	7 399 000	25 878 300	0
36.	İsmayıllı	12 300 000	10 000	7 519 000	4 771 000	0
37.	Kəlbəcər	2 500 000	4 000	6 542 000	0	4 046 000
38.	Kürdəmir	13 300 000	18 000	6 684 000	6 598 000	0
39.	Qax	5 300 000	15 000	10 974 000	0	5 689 000
40.	Qazax	17 400 000	15 000	9 357 000	8 028 000	0
41.	Qəbələ	22 700 000	22 000	9 674 000	13 004 000	0
42.	Qobustan	5 550 000	5 000	5 287 000		

REGIONLAR

Şuşada, eləcə də Füzuli, Cəbrayıl və Tərtər rayonlarında yeni məktəb binalarının tikintisi davam edir.

Təhsil Nazirliyi 2021-2022-ci il tədris ili üçün işğaldan azad olunmuş ərazilərdə yeni məktəb binaları inşa etməyə və yenidən qurmağa başlayıb. Nazirliyin məlumatına görə, Şuşadakı 960 şagirdlik 1 saylı orta məktəbin bu il sentyabrın 15-dək istifadəyə verilməsi planlaşdırılıb. Şuşa Reallıq Məktəbinin yenidən qurularaq bərpası ilə bağlı layihələndirmə işlərinə də başlanılıb. Ağdam şəhər 960 şagirdlik 1 saylı tam orta məktəb üçün binanın layihələndirilmə və tikintisinə də start verilib.

Bundan əlavə, Cəbrayıl şəhərində akademik Mehdi Mehdişad adına və rayonun Yuxarı Mərcanlı kəndində məktəb binalarının bünövrələri qoyulub. Hər iki məktəb 960 şagirdlik olacaq. Füzuli şəhərində isə bir bu qədər şagirdin təhsil alacağı tam orta məktəb üçün binanın inşası üzrə layihə-smeta sənədləri hazırlanır. Şəhərdə həmçinin 700 yerlik peşə liseyi üçün yeni binanın layihələndirmə və inşasına başlamaq planlaşdırılır. Tərtər rayonunun Suqovuşan qəsəbəsindəki 144 şagirdlik tam orta məktəbin əsaslı təmirinə başlamaq üçün layihə-smeta sənədləri artıq hazırdır.

İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə məktəb tikintisi sürət götürür

Naxçıvan Dövlət Universiteti ilə İstanbul Yeditepe Universiteti arasında birgə əməkdaşlığa dair müqavilə imzalanıb

Birinci Beynəlxalq Tibb Forumu çərçivəsində Naxçıvan Dövlət Universiteti (NDU) ilə İstanbul Yeditepe Universiteti arasında birgə əməkdaşlığa dair müqavilə imzalanıb.

NDU-dan AZƏRTAC-ın Naxçıvan bürosuna bildirilib ki, bununla əlaqədar keçirilən görüşdə universitetin rektoru Elbrus İsayev qonaqları salamlayıb, onları universitetdə görməkdən məmnunluğunu ifadə edib.

Rektor rəhbərlik etdiyi ali təhsil ocağının kadr potensialı, professor-müəllim heyətinin malik olduğu elmi bazası, maddi-texniki imkanları, beynəlxalq əlaqələri, tərəfdaş olduğu xarici ölkə universitetləri haqqında məlumat verib. Bildirib ki, əməkdaşlıq universitetlər arasında bağlanmış müqavilələr əsasında qurulur, müəllim və tələbələr üçün mübadilə, müstəqil elmi araşdırmalar, müəllimlərin ixtisasartırması, informasiya və elmi-metodik ədəbiyyat mübadiləsi kimi sahələrə əhatə edir.

İstanbul Yeditepe Universitetinin rektoru, professor Canan Aykut Bingöl ilk dəfədir NDU-da olmaqdan məmnunluğunu bildirib. Qeyd edib ki, 1996-cı ildə əsaslı qoyulan universitet bir çox sahədə öncül olmaqla bərabər, ABŞ, Kanada, Rusiya, Cənubi Amerika başda

olmaqla dünyanın onlarca ölkəsi ilə beynəlxalq əməkdaşlığa malikdir. 13 fakültə ilə texniki sahədə kadr hazırlığını həyata keçirən universitetdə tibb, iqtisadiyyat, mühəndislik, hüquq, ədəbiyyat və digər ixtisaslar üzrə müasir akademik proqramlara uyğun ingilis dilində tədris həyata keçirilir. Professor diqqətə çatdırıb ki, universitet Türkiyədə ilk dəfə olaraq güneş enerjisindən istifadə edərək öz enerjisini təmin edən ali təhsil ocağıdır.

Hər iki universitetin nümayəndə heyəti arasında birgə əməkdaşlığa dair müzakirələr aparıldıqdan sonra müqavilə imzalanıb. Müqavilədə akademik məlumat və materialların mübadiləsi, akademik sahədə əməkdaşlıq, professor-müəllim heyətinin, tədqiqatçıların və digər elmi-tədqiqatçıların mübadiləsi, magistr və bakalavr sahələrində mübadilə proqramları, birgə layihələr və tədqiqat əməkdaşlığı həyata keçirmək, simpoziumların təşkili maddələri öz əksini tapıb. Birgə müzakirələrdə sosial elmlərdə NDU təcrübəsindən yararlanmaq məsələsi xüsusi qeyd olunub.

Qarşılıqlı hədiyyələr təqdim olunduqdan sonra İstanbul Yeditepe Universitetinin rektoru Canan Aykut Bingöl universitetin xatirə kitabına ürək sözlərini yazıb, xatirə şəklində çəkdirilib.

Azərbaycanda bu da yaradıldı

Bitki və bitkilik məhsullarının sağlamlığının qorunması məqsədilə müasir avadanlıqlarla təchiz olunmuş bitki klinikası istifadəyə verilib

Azərbaycanda bitki və bitkilik məhsullarının sağlamlığının qorunması məqsədilə fermerlərə xidmət üçün "AGRO" bitki klinikası və onun nəzdində "Fitolab" Mərkəzləşdirilmiş Sınaq Laboratoriyası istifadəyə verilib.

Açılış mərasimində kənd təsərrüfatı nazirinin müavini Sarvan Cəfərov, ekologiya və təbii sərvətlər nazirinin müavini Vüqar Kərimov, o cümlədən Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin, digər aidiyyəti qurumların, elmi-tədqiqat müəssisələrinin nümayəndələri, fermer və sahibkarlar iştirak edib.

Bildirilib ki, hazırda dünyada baş verən qlobal istiləşmə bir çox zərərli orqanizmlərin artmasına və yayılmasına

üçün torpaqların münbitliyinin qorunması və ekindən öncə aqrokimyəvi analizlərin aparılması, sağlamlıq toxumdan və düzgün suvarma suyunun istifadəsinə vacibliyi diqqətə çatdırılıb.

Klinika mədəni və yabanı bitkilərin zərərli orqanizmlərdən (həşəratlar, xəstəlik-

lər torpağı, suvarma suyunu, sağlamlığı şübhə altında olan bitkiləri və ya bitkilik məhsullarını laborator müayinələrə təqdim edə bilərlər. "Fitolab" Mərkəzləşdirilmiş Sınaq Laboratoriyası karantin ekspertizası, mikrobioloji və molekulyar bioloji analizlərin aparılması üçün lazım olan müasir cihaz və avadanlıqlarla təchiz edilib. Laboratoriyada fitosanitar - entomoloji, herboloji, fitohelmintoloji, bakteriooloji, virusoloji və mikoloji müayinələr aparmaq mümkündür. Bununla yanaşı, laboratoriyada nitrat və nitritlərin qalıq miqdarının təyini, o cümlədən suvarma suyunun fiziki-kimyəvi və mikrobioloji müayinələri də həyata keçirilir. Elektron sistemlə təmin olunan laboratoriyada bütün proseslər kameralarla və sistemlə izlənir.

Sonda tədbir iştirakçıları laboratoriyaya baxış keçirib, aparılan müayinələrə tanış olublar.

na səbəb olur, nəticədə bitki örtüyü zərər görür. Zərərli orqanizmlərlə mübarizə ilə yanaşı, sağlam bitki və bitkilik məhsullarının öldə olunması

lər, alaq otları və s.) qorunması və zərərvericilərlə mübarizə istiqamətində fermer və sahibkarlara xidmət göstərəcək. Eyni zamanda fermer-

Xaçmaz dəvət edir

Ölkəmizdə ilk dəfə olaraq rayonda "Albalı və giləs" festivali keçiriləcək

Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Xidmətlər Agentliyi və Xaçmaz Rayon İcra Hakimiyyətinin təşkilatçılığı, "Azəri Home Chef" şirkəti ilə əməkdaşlıq çərçivəsində ilk dəfə olaraq "Albalı və giləs" festivali keçiriləcək.

İyunun 25-də Xaçmaz rayonunda "Zəfər" parkında baş tutacaq festivalda Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin nümayəndələri, rayon icra hakimiyyətinin məsul şəxsləri, alimlər, fermerlər, aqrar sahədə fəaliyyət göstərən şirkətlərin nümayəndələri, eləcə də yerli və xarici qonaqlar iştirak edəcəklər.

Tədbirin keçirilməsində məqsəd fermerlərin yetişdirdiyi albalı və giləs növlərini nümayiş etdirmək, fermer və sahibkarlar arasında işgüzar əlaqələri genişləndirməkdir. Festival zamanı müxtəlif növ albalı və giləs yetişdirilən "Gəncə-182", "Gəncə-183", "Gəncə-132" sort-

İndiyədək 262 min hektar şoran torpaq əkinəyararlı hala gətirilib

1994-cü ildə yaradılan Baş Mil-Muğan Kollektoru İstismar İdarəsinin əsas məqsədi Kür-Araz ovalığından qurtulmasını Baş Mil-Muğan Kollektoru vasitəsilə maneəsiz öz axımı ilə Xəzər dənizinə axıtmaqdır.

Eyni zamanda kollektorun sutullayıcı qabiliyyəti də mövcuddur. Belə ki, kollektor daşqınlar və su basmalar zamanı artıq suları Xəzər dənizinə sərbəst şəkildə axıdır. İdarə tərəfindən kollektor vasitəsilə hər il dənizə 1 milyard 300 milyon kubmetr su axıdır. Ötən il idarə üzrə bu rəqəm 1 milyard 650 mil-

yon kubmetr olub. Həmin suların tərkibində mineral-lıq hər litrdə 5-6 milli qram təşkil edib. Atılan duzun miqdarı isə 9 milyon 800 ton olub. Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin mətbuat katibi Dilqəm Şərifov AZƏRTAC-a bildirib ki, Baş Mil-Muğan Kollektorunun istifadəyə verilməsindən bəri 262 min hektar xidməti ərazidə şoran torpaqlar yuyulub. Artıq kollektorun sağ və sol sahilində yerləşən torpaqlar münbit torpağa çevrilib. Bu torpaqlarda əkin işləri aparılır, pambıq, taxıl, yonca kimi kənd təsərrüfatı bitkiləri əkilir.

İdarənin əsas funksiyalarından biri də balansda olan mövcud kollektor-drenaj sistemlərini, hidrotexniki qurğuları saz və işlək vəziyyətdə saxlamaqdır. Bunun üçün hər il hidrotexniki qurğularda, subüraxıcılarda və kollektor-drenaj şəbəkələrində cari və əsaslı təmir işləri aparılır. Ötən il 54 ədəd hidrotexniki qurğuda cari təmir, 3 ədədində isə əsaslı şəkildə təmir işləri aparılıb.

Qeyd edək ki, Baş Mil-Muğan Kollektoru İstismar İdarəsi Salyan, Sabirabad, Neftçala və Saatlı rayonlarına xidmət edir. Kollektorun ümumi uzunluğu 141 kilometrdir.

Dövlət tərəfindən aqrar sektora verilən dəstək sayəsində əksər kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı il-dən-ilə artır. Prezident İlham Əliyevin ənənəvi sahələrin dirçəldilməsi ilə bağlı imzaladığı sərəncamlar, fermerlərə edilən güzəştlər nəticəsiz qalmır. Bunun sayəsində son bir neçə ildə tütünçülükdə, baramaçılıqda, pambıqçılıqda, çəltikçilikdə, meyvəçilikdə və digər sahələrdə böyük dönüş yaranıb.

Pambıqçılığın inkişafı ilə bağlı verilən qərarlar, fermerlərə edilən güzəştlər bu strateji məhsulun istehsalının da xeyli artmasına səbəb olub. Pambıqçılıqla məşğul olan fermerlər gübrə, toxum, kimyəvi preparatlar və xüsusi texnika ilə təmin edilirlər. Onlara əkin sahələrinə və istehsal etdikləri məhsula görə subsidiyalar da ayrılır. Ən başlıcası isə fermerlər becarəkləri məhsulun satışı ilə bağlı alıcı şirkətlərlə əvvəlcədən müqavilə bağlayırlar ki, bu da onlarda məhsul satışındakı heç bir problem olmayacağına inamı artırır.

Pambıqçılığın inkişafı qeyri-neft sənayesinin dirçəlməsinə də təkan verir. Belə ki, yeni toxuculuq və iplik məhsulları istehsal edən yerli sənaye müəssisələrinin sayının artması pambıqçılığın dirçəlməsi hesabınadır. Bunun sayəsində həm də qeyri-neft məhsullarının ixracında pambıq məhsulunun payı il-dən-ilə artır.

Məlumdur ki, bütün aqrar sahələr kimi, pambıqçılıqda da istehsalın artımı ilk növbədə məhsuldar sortlardan asılıdır. Məhz məhsuldar sortlardan istifadə daha çox istehsalat, maya dəyəri ni aşağı salmağa, enerji növlərindən və gübrələrdən az istifadəyə imkan verir. Bu gün Azərbaycan regionlarının iqlim şəraitinə uyğun, quraqlığa və xəstəliklərə dözümlü olan yeni sortlar yetişdirilir. İndiyədək ölkəmizdə 12 növ sort rayonaşdırılıb, daha çox məhsuldar 20 sort üzərində isə işlər davam etdirilir.

Bitki Mühafizə və Texniki Bitkilər Elmi-Tədqiqat İnstitutunun əməkdaşları tərəfindən yetişdirilən "Gəncə-182", "Gəncə-183", "Gəncə-132" sort-

Çoxsaylı tədbirlər "ağ qızıl"ın üz ağartmasına hesablanır

Pakistanın "Cotton Super" sortu bizim regiona daha uyğundur

ları daha yaxşı nəticə verir. Həmin sortlar yüksək məhsuldarlığı, xəstəliklərə dözümlüluğu ilə bərabər, həm də dünya toxuculuq sənayesinin tələblərinə uyğun lif çıxımı ilə seçilir.

Ötən il 28 sortda müqayisəli, 20 sortda ilkin sort sınaqları aparılıb. Eləcə də atom şüası ilə şüalandırılan Pakistandan gətirilən 7 sort sınaq üçün ökilib. Alimlərin qənaətinə görə, Pakistandan gətirilən 7 sort arasında məhsuldarlığı ilə seçilən "Cotton Super" bizim regiona daha uyğundur. Həmin pambığın kolunda 60-120 qozca müşahidə olunub. Yeri gəlmişkən qeyd edək ki, hazırda institutun Mil Təcrübə Stansiyasında 72 sort sınaqdan keçirilir ki, onlardan 7-si Pakistan, 1-i Türkiyə, digərləri isə əsasən yerli sortlardır. Bundan başqa, təcrübə stansiyasında 3 sortun aqrotexnologiyası öyrənilir, 12 sortun isə nümayiş ökinə həyata keçirilib.

Məlum olduğu kimi, dövlət ölkəmizdə toxuculuq sənayesinin inkişafı üçün aqrar sektorda strateji sahə elan edib. Pambıqdan hazırlanan məhsullara həm ölkə daxilində, həm də xarici bazarda böyük tələbat var. Eyni zamanda pambıqçılıq əhalinin məşğul-

luğunun təmin edilməsində önəmli rol oynayır. Bu üzündən həmin sahənin inkişafı daim diqqət mərkəzində saxlanılır. Sabirabadda "Pambıq bitkisinin zərərvericilərinə qarşı mübarizə tədbirləri" mövzusunda tarla seminarının keçirilməsi də pambıqçılığa dəstəyin bir nümunəsidir. Seminarı giriş sözü ilə açan Aqrar Xidmətlər Agentliyinin sədr müavini Cəfər Məhərrəmov pambıq sahələrindən yüksək və keyfiyyətli məhsul əldə etmək üçün zərərverici və xəstəliklərə qarşı müşahidə və mübarizə tədbirlərinin vaxtında, həmçinin düzgün aparılmasının vacibliyini vurğulayıb. Qeyd edib ki, pambıq bitkisinin müxtəlif inkişaf fazalarında sahələr zərərvericilərlə, xüsusən mənənələr, tütün tripsi, tor (hürümçək) genosiyi, pambıq sovkası ilə sirayətlənir. Hazırkı inkişaf mərhələsində (qönçələmə) pambıq sahələrinə əsasən tor genosiyi zərərvericisi ziyan vurur. Şəraitdən və ərazinin coğrafi vəziyyətindən asılı olaraq tor genosiyi il ərzində 15-18 nəsil verir. Havanın köskin soyuması güclü yağışlarla müşahidə olunduqda genosiyin miqdarı əhəmiyyətli dərəcədə azalır, 7-10 gündən sonra genə miqdarca yenidən artmağa başlayır. Pam-

bıqda gənələr yarpaqların alt tərəfində (adətən damar boyunca) və çiçək altlığında toplaşır, çox vaxt yüzlərlə fərdən ibarət koloniyalar əmələ gətirirlər. Zədələnmis yarpaqların üst tərəfində qırmızı ləkələr əmələ gəlir, ləkələr sonradan birləşirlər. Yarpaqlar qızarıb, sonra qonurlaşır və tökülür. Sahədə pambıq bitkiləri tor genosiyi ilə güclü sirayələndikdə və ona qarşı müvafiq mübarizə tədbirləri həyata keçirilmədikdə pambıq məhsulunun (məhsul) 35-50 faizinin itkisi baş verir.

Daha sonra Bitki Mühafizə və Texniki Bitkilər İnstitutunun direktoru Elçin Xəlilov pambıq ökinlərinə zərərvericilərə qarşı təbii olunan mübarizə üsulları, o cümlədən inteqrir mübarizə tədbirləri sisteminin üstünlükləri barədə ətraflı məlumat verib. Pambıqçı fermer Əfraz Əsgərov isə dövlətin pambıqçılığın inkişafına göstərdiyi diqqət və qayğıkeçliyi sayəsində fermerlərin son illər bu sahədə marağının daha da artdığını və bu səpkidə tədbirlərin keçirilməsinin məhsul istehsalının artmasına öz töhfəsini verəcəyini bildirib.

Rüstəm KAMAL, "Azərbaycan"

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin 1918-ci il 13 oktyabr (Bazar günü) tarixli XIII nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transliterasiyası

AZƏRBAYCAN

Yekşənbə, 6 məhərramülhəram sənə 1337. 13 təşrin-i-əvvəl sənə 1918.

Gündəlik siyasi, ictimai, ədəbi, iqtisadi türk qəzetəsidir

Məhəlli-ıdara: Bakı, Kolyubakinskaya küçədə "Azərbaycan" ıdarası.

Telefon nömrə: 6-91.

Tək nüsxəsi 50 qapik.

Türk və islamlağa müfid məqalələrə səhifələrimiz açıqdır.

Dərc olunmayan övraq iadə edilməz.

Dərc edilən məqalətin mükafatını idarə təyin edir.

Abunə şəraiti: Yanvarın birinədək Bakı üçün 35, başqa şəhərlərə 42 rublədir. Bir aylığı Bakıda 12, başqa şəhərlərdə 19 rublədir.

Elan fiatı: sətiri 2 rubla. Karratla gedən elanlar üçün güzəşt edilir.

BUĞDA ƏVƏZİNƏ UN

Ağabala Quliyevın "Qafqaz səhmdarlar şirkəti" bununla hamıya məlum edir ki: şirkətə məxsus aboykadan keçirilmiş buğda unu heçyi şəxslərin buğdasına bu qərar üzrə əvəz edilir: evdə təmizlənməmiş bir put buğdaya öyüdülməsində qeyri bir xərc alınmadan 37 girvənkə valsevoy pamol un verilir. Təmizlənməmiş buğdanın əvəzi hər iki tərəfin razılığı ilə qəbul olunur.

Ünvan: Vaxzalni və Tarqovı küçələrin küncündə, telefon nömrə 2-65.

ELAN

Heyəti-Vükəla Rəisi hər gün saat 12-dən 2-yə kimi müstədinə [ərizə verənləri] qəbul edir. Nazir həzrətlərinə istidada [xahişdə] bulunmaq istəyən zəvət [şəxslər], "Metropol" otelində 31-ci nömrədə növbəyə yazılmalıdır.

MAMA M.Q.ŞERMAN

Qəbul edir: mamalıq, ovmaq (masaj) və iynə vurmaq işləri. Həmçinin xəstələrə qulluq etmək işində də təcrübəsi vardır. Ünvanı: Kolyubakinski küçədə Parapetin qabağında Dildarovun 26 nömrəli evində, 2-ci mərtəbə.

SATILIR

Mixaylovski küçədə Hüseynovun evində Hacıağa Qədirovun "Skupilni" mağazası satılır. Xahiş edənlər məzkur [adı çəkilən] mağazaya müraciət etsinlər.

TELEQRAF XƏBƏRLƏRİ

Tiflis qəzetəsi "Borba"dan iqtibas edilmişdir. Berlin, təşrin-i-əvvəl [oktyabrın] 1-dən Kronprins Ruprext ordusundan verilən hərbi xəbər.

Dərya kənarı boyu cəbhədə hərbi əhəmiyyəti haiz fəaliyyətə başlamışdır. Berlin, təşrin-i-əvvəl [oktyabrın] 1-dən Kronprins Ruprext ordusundan verilən hərbi xəbər. Dərya kənarı boyu cəbhədə hərbi əhəmiyyəti haiz fəaliyyətə başlamışdır. Berlin, təşrin-i-əvvəl [oktyabrın] 1-dən Kronprins Ruprext ordusundan verilən hərbi xəbər. Dərya kənarı boyu cəbhədə hərbi əhəmiyyəti haiz fəaliyyətə başlamışdır. Berlin, təşrin-i-əvvəl [oktyabrın] 1-dən Kronprins Ruprext ordusundan verilən hərbi xəbər.

ALMANIYA HEYƏTİNDƏ

Bu günlərdə məxbirimiz Almaniya İmperator Hökuməti Heyəti-mürəxxəsəsi [nüməyəndə heyəti] başçısı məşhur fon der Qolts paşanın məxdumu [oğlu] baron fon der Qolts tərəfindən qəbul edilmişdir. Zati-möhəttərəm şəhərdə davarən [edən] şayiata naş [gəzən] şayiələr səbəbindən, öz vürüdü [gəlişi] barəsində işbu məlumatı vermişdir.

Almaniya Heyəti-mürəxxəsəsi, başda general Kres fon Kressenşteyn olmaq[la] əvvəlincisi dəfə Tiflisə gəlmişdir. Bu heyətin vürüdü, Almaniya İmperator Hökumətinin Qafqazıyaya bəslədiyi səmimiyyəti üçün ən əsaslı bir dəlil olmağı icab edir. Heyət yeni Gürcüstən Cümhuriyyətini müdafiə etməklə öz səmimiyyətini göstərmişdir. Hal-hazırda isə bu iki hökumətin miyanında [arasında] əlaqəvi-dostana davam etməkdədir. Almaniya Hökumətinin Azərbaycan Cümhuriyyəti ilə də belə əlaqəvi-

dostanə peyda etməsi arzusunda olduğu üçün Bakıya heyət göndərməyi lüzumu görüldüyündən naşi, Azərbaycan Cümhuriyyəti səlahəddi [münasib görməsi] ilə biz buraya gəldik. Almaniya ilə Azərbaycan miyanında da bir çox ümumi mənəfə vardır. Böyləliklə, Bakıdakı Almaniya heyətinin vücuda, tərəfeyn [hər iki tərəf] üçün əlverişlidir.

TÜRKİYƏDƏKİ ERMƏNİ MƏTBUATI

İstanbulda müntəşir [nəşr olunan] "Həreynik" qəzetəsi Türkiyə Hökumətinin erməni fərarilərinin yenidən vətənlərinə qayıtması barəsində verdiyi fərmanı-hümayun münasibəti ilə yazır ki, hökumət belə iqdamatı [təşəbbüsü] erməni millətinin hökumətə olacaq ixlasına səbəb olacaqdır.

Sonra qəzetə yazır: "Biz əvvəllər də demişdik. Yenə təkrar deyirik ki, Türkiyə Hökumətinin İttifaqi-Ərbəadək [Dördlər İttifaqındakı] rolu pak parlaqdır və qəbul etdiyi təriq [tutduğu yol], axirülmərr [nəhayət], ən gözəl nəticələr verə biləcəkdir. Türkiyə Hökumətinin erməni milləti barəsində bəslədiyi əməli ermənilər üçün nafe [faydalı] olduğu gün kimi aşkardır. Bu hökumət tərəfində müharibə münasibəti ilə dağılıb pərakəndə olmuş Türkiyə və Ermənistan Cümhuriyyəti erməniləri barəsində göstərdiyi səmimiyyət və xeyirxahlıq, Türkiyənin azad bir həyata hazırladığını layiqincə göstərir.

Hal-hazırda İstanbuldakı Ermənistan qəzetələri hökumətin nəzərinə kəndinə cəlb etməkdədir. Bunlar fəqət öz vətənlərinin müqəddaratını təmin etmək barəsində can-dilla çalışırlar." Sonra qəzetə erməni millətinin sənə[ət] [sənəyə] və ticarətdəki istedadlarına keçərkə, burasının türklər tərəfindən belə qəbul ediləməsi qeyd etməklə, gələcəkdə məmləkətə böyük yararlıqlar göstərəcəyini söyləyir. Beləliklə, Türkiyə kəndi siyasəti sayəsində əlverişli istifadələr ədə biləcəkdir.

TÜRKİYƏ QƏZETƏLƏRİNDƏN

Yeni Alman-rus etilafi [uzlaşması] haqqında iki mülaqət [müsahibə] Azərbaycanın nöqtəyi-nəzəri, Ermənistan Xariciyyə naziri nə deyir?

"Nördüçyə alqəmaynə zeytung"un Qafqaz məsələsinə dair olan bəyanatı haqqında "Le Journal d'Orient" mühərrirlərindən biri Azərbaycan və erməni heyəti-mürəxxəsələri əzasından [nüməyəndə heyətləri] üzvlərindən] birar zəta mülaqət etmişdir. Mühərrir, Məhəmməd Əmin bəy ilə mülaqət etdiyi sırada şu sualı sormuşdu:

– Rusiya-Almaniya etilafi-axirindən [axırını uzlaşmasından] sonra Qafqazıyada ehdəs edilən [meydana gətirilən] yeni vəziyyət haqqında mütləniiz [fikrinizi] nə mərkəzdədir?

– Bunlar, hənuz qəzetə müttəla və xəbərlərindən ibarətdir. Fəqət qəribən [yaxında] bizə vəziyyət haqqında doğru bir fikir peydasına xidmət edəcək təfərrüatı da öyrənəcəyiz zənn edirik. Yalnız iki şey çalibi-diqqətdir. Birincisi, Almaniyanın bolşeviklərə Azərbaycanla Ermənistanın istiqlalını təsdiq etdirməyə müvaffəq olamamaqla göstərdiyi əz [acıqlıq], ikincisi Almaniyanın Bakı ilə civarındakı [ətrafındakı] zəngin mənəbenin [mənbələrini] Almaniya ilə müttəfiqlərinə bu həvəli [bu bölgənin] neft məhsulətindən bir qisminin verilməsi şərti ilə Rusiyaya təmini-təməllükündə [Rusiyanın mülkiyyətinə verilməsində] göstərdiyi hərəkət... Bu xəbərlər müttənaqizdir [bir-birinə ziddir]. Binaileyh [ona görə də] haqiqətə müvafiq olmasının lazımı gəlir. Gürcüstənin təsdiqi-istiqlalına səbəb olaraq, bu məmləkətin "ümürü-daxiliyyəsini" təqviyyə xüsusunda ibraz etdiyi tərəqqiyyət [daxili işlərini gücləndirmək baxımından əldə etdiyi tərəqqi] irəli sürülür. Bu da Gürcüstəndə əmnü əsasıy hökmfərmədir [əsaslı təmin edirik] ki, Azərbaycandakı sükun və əsasıy Gürcüstəndə, hətta Rusiyanın paytaxtı olan Moskvada belə mövcud deyildir. Bundan başqa, Bakıdakı neft hasilatının bir qismini təmin etmək, Almaniya politikasında, Almaniyanın Bakını ruslara tərk etməsini mövcub olacaq [şərtləndirən] bir amili-əsasi təşkil edəcəmməz. Bakının sahibi-təbiisi [təbii sahibi] olan azərbaycanlılar Almaniyyəyə petrol verəməyəcəklərini əhsas edici [hiss etdikən] heç bir hərəkətdə bulunmamışlardır. Xülasə, ajanların verdiyi bu xəbərlərin doğru olduğu qəbul edilə belə, Azərbaycan politikasında əsla təsir etməyəcəyini sizə təmin edirik. Bakı, vəziyyəti-coğrafiyyəsi [coğrafi vəziyyəti], münasibəti-irqiyyəsi [irqi əlaqələri], tarixi ilə xülasə, hər surətlə Azərbaycana aiddir. Bakısız Azərbaycan, başsız bir gövdədir. Əsakirimiz [əsgərlərimiz] Bakını mühasirə etmişlərdir. Bizim fikrimiz Bakını qəsiblərindən [qəsbkarlarından] təhdit etməkdir [təmizləməkdir]. Mücadiləmizin qavəsini şimdüyə qədər bu təşkil etmişdir. Atıyən dəxi [gələcəkdə də] bolşeviklər ilə, əlyövəm [hal-hazırda] şəhri-məzkuru [adı çəkilən şəhəri] əllərində bulanduran ingilislərə qarşı da mücadiləmizin yerinə

qaim olacaq hər dürlü qüvvət, hər dürlü nüfuzə qarşı hər bə davam edəcəyiz. Fərzi-mühəl olaraq [misl üçün] Almaniya və yaxud hamiyi-təbbiimiz [təbii himayəçimiz] olan Türkiyə belə bizə qarşı çixsa, sizi təmin edirik ki, bunlara qarşı duracağız və Bakıdan heç bir zaman fərağət etməyəcəyiz [əl çəkməyəcəyik]. Almaniya Bakı müdafiəsinin ingilis zabitləri komandasına mövdu olduğuna [tapşırıldığına] vaqif olduğuy kimi, azərbaycanlıların zikr etdiyim əzmi-millilərinə da [milli əzmlərliqlərinə da] vaqif olması iqtizə edir [lazım gəlir]. Binaileyh, Azərbaycanı yalnız başına müdafiyyəyə tərk etmək, Qafqaz hüduddunda ingilislərə qarşı hər bə edən bir qövümü müavinətsiz [köməksiz] buraxmaq deməkdir. Bunlar nəzəri-diqqətdən dur [kənar] tutulmayacaq mülahizətdir [mülahizələrdir]. Fəqət bir nəticəyə varmıdan əvvəl, qəzetələrin verdiyi məlumatdan daha fazla təfsilatə intizar etmək [təfsilatə gözləmək] icab edir [lazımdır].

Qılınc əlayı münasibətilə Almaniya və Avstriya imperatorlarının təbrikatı

Zati-həzrəti-padişahiyyə Almaniya İmperatoru həzrətləri tərəfindən qəşidə qılınan [çəkilən] 31 ağustos [1]918 tarixli teleqrafnamənin tərcüməsidir:

"Zati-sövkətməabi-padişahilərinə bugünkü yövmi-mübəccəl vasiləsilə an har və səmimi təmənniyət ilə təbrik edirik. Cənabi-qadiri-mütləq, Zati-hümayunlarına yümni-səmadanisinə daima rəfiq və dövreyi-saltanatı-mülu-kanalərinə tuli-müddət və ənvayi-səadətə bəkam buyursun."

"[Əzəmətli padşah həzrətlərini bugünkü mübarək gün münasibəti ilə an hərərətli və səmimi arzularla təbrik edirik. Hər şeyə qadir olan [Allah], səadətli zatınıza ilahi xoşbəxtliyi daim yoldaş eylesin, hökmdarlıq səltənətinizin dövrünü uzun etsin və dürlü səadətlərlə kəma çətdirsən."

Zati-həzrəti-padişahi tərəfindən Almaniya imperatoru həzrətlərinə 31 ağustos 1918 tarixində qəşidə buyurulan teleqrafnamənin tərcüməsidir:

"Təqlidi-seyf mərasimi münasibəti ilə qəşidə buyurulan pak məhəbbətəkarana teleqrafnaməyi-həşmətpənahilərinə əmiq surətdə müthəssis və fəvqaladə müthəyyəyi olaraq Zati-əlyiyyi-imperatorlarına ənsəmmimül-qəlb təqdimi-təşəkkürat edirik."

"[Qılınc taxma mərasimi münasibəti ilə həşmətli imperator tərəfindən çəkilən məhəbbətə dolu teleqrafın əldəgim darin hissələri və artıq darəcəda duyulmənaraq, Zati-əlləri imperatoru səmimi qəlbədən təşəkkürlərimi bildiriməm.]"

Zati-həzrəti-padişahiyyə Avstriya İmperator və Macarıstan kralı həzrətləri tərəfindən 31 ağustos sənə 1918 tarixi ilə qəşidə edilən teleqrafnamənin tərcüməsidir:

"Əcdadi-səhanaləri ənənəti-nəcibəsinə tövfiqən şöhrətsüar xəlifənin seyf-i-cəladatini təqlid buyuracağılan bu yövmi-mübəccəldə Zati-səhanalərinə an har və səmimi təbrikatımı təqdim və Zati-mülukanalərinə ənsəmmimül-qəlb təqdimi-təşəkkürat edirik."

"[Padşah əcdadlarının nəcib ənanəsinə uyğun olaraq, şöhrətli xəlifənin qəhrəmanlıq qılıncını belinə bağlayacağılan bu mübarək gündə Zati-əlləri padşaha an hərərətli və səmimi təbriklərimi təqdim edir, hökmdara səadət və ölkəsinin tərəqqisini səmimi qəlbədən arzu etdiyimi gecikmədən bildirmək istəyirəm.]"

Tərəfi-həzrəti-padişahidən 31 ağustos 1918 tarixi ilə Avstriya imperatoru və Macarıstan kralı həzrətlərinə qəşidə buyurulan teleqrafnamənin tərcüməsidir:

"Əcdadimin ənənətinə tövfiqən təqlidi-seyf rəsmi münasibətə qəşidə buyurulan teleqrafnaməyi-həşmətpə-nahilərinə bəyani-minnətdarı edir və bu vasilədən bilistifadə, Zati-əlyiyyi-hökmdarilərinin səadət və məmaliki-imperatori və krallilərinin davam edən əmnü bəxtiyarisini təmənniyəti-səmimiyyə və xalisənsində bulundugumu iləbə müsarifat eylərim."

"[Əcdadimin ənanətinə uyğun olaraq qılınc bağlamaq mərasimi münasibəti ilə həşmətli imperator tərəfindən çəkilən teleqrafa minnətdarlığımı bildirir və bu fürsətdən istifadə edərək, Zati-əlləri hökmdarın səadətini, imperiya və krallıqlarının əsasıy və bəxtiyarlıqlarının davam etməsini səmimi qəlbədən arzu etdiyimi gecikmədən bildirmək istəyirəm.]"

PETROVSKUN HALI

Dərbənd heyəti [yolu] ilə Bakıya varid olmuş [gəlib çatmış] A., Petrovsk səhərinin əhvalını belə təsvir edir:

Əhali ağır günlər keçirməkdədir. Nəyi isə dağıqədən-dəqiqəyə gözetəyirlər. Əsəbiyyət uca darəcələrə vərmişdir. Ərzaq, xüsusən əkmək heç yoxdur. Ehtikaqlarda az-çox tapılırsa da, fəvqaladə bir qiymətlə satılır. Ərzaq böhranı ətraf aullardan taxılın gəlməməsi münasibətilə olmuşdur.

Türk-Azərbaycan Ordusu müttəfərəinə bir surətdə irəlilədiyindən dolayı, bütün işlər yatmışdır. Səhər "hökumət" casusları ilə məmludur [doludur]. Əhəmiyyətsiz bir işdən ötrü dərhal gülləbaran edilir. Şəhərdə, xüsusən rus əhalisi hökumətdən narazidir.

Bakıdan fərar etmiş ermənilərin bir hissəsi Biçeraxov ordusuna daxil olmuş, əhli-əyal sahibləri, qadın-çocuklar isə dərya kənarında açıq havada oturmaq məcburiyyətində qalmışlar. Bunları hər saatda Biçeraxov saldatları ordudan fərar etdikləri üçün təhqir edirlər. Vəba [xolera] xəstəliyi gündən-günə artıb dahşətli bir əhval kəsb etmişdir. Müavinəti-tibbiyyə [tibbi yardım] yox, əlac [dərman] yox; açıq və saatda dəyişilən hökumət alından zinhara gəlməsi əhali yorulmuşdur. Belə həyatdan azad olmağı dağıqəbdəqiqə gözetəyirlər.

ANDRANİKİN QƏTLİ

Tiflisdə müntəşir [nəşr olunan] "Borba" qəzetəsinin 183-cü nömrəsində oxundu:

"İrəvanda çuxan "Joxovrdi" qəzetəsi xəbər verir ki, Zəngəzurda Andranik qətl edilmişdir. Fəqət bu xüsusda hələlik bir təfsilat məlum deyildir.

QƏZETƏLƏRDƏN

Baltik donanmasının müqəddəratı Petroqrad – Rusiya Şura Hökumətində daş kömür qəhətliyindən Baltik donanması ağır bir vəziyyət almışdır. Vaporlar dayandırılıb komandalari dışarıya alınmışdır. Vaporda işləyən matrosları çexoslovaklar ilə mübarizə üçün orduya dəvət edirlər.

Petroqradda təhdış [terror]

İngilis mətbuatının verdiyi xəbər. 29 Eylül. [İbtidasi [əvvəli] alınmamışdır.] Şuranın axırını fərmanı mövcubincə [şasında] sərvətdarlardan ağır vergilər alınmış, bu sinfin müzirr [ziyanlı] olduğuna binaən məhv olması gözlənilir. Bu fərman bu vaxtdək Moskvada və Petroqradda verilməsi əmlərlərin şiddətlişidir. Çoxları güllələnibsa... [pozulub] min nəfərədək sabiq hökumətin axırını nazirləri Şeqlovitov, Kokotsov, Protopopov, Maklakov və qeyriləri Rusiya tarixində əhəmiyyətli rollar oynadıqlarına görə, məhkəmə qarşısında sabiq hökumətin gizli işlərinə camaata aşkar etməlidirlər. Lakin bunlar geçə ikan həbs-xanadan Petrovsk bağına aparılıb, matroslar tərəfindən güllələnmişlər. Şayiata görə Moskvada işqlı bir bağda əsgərlər durub, həbs-xanadan gətirilən dustaqları gülləyirlər. Qeyri şəhərlərdə hətta qadınları da gülləyirlər, əlam təhdış işrə yaşayır... [pozulmuşdur].

Sülhün şəraitı [şərtləri]

"Havas" acentəsi xəbər verir ki, Bolqarıya nümayəndələri Səlanikə gəlmişlər. "Royter" in verdiyi xəbərə görə, Etifal dövlətləri tərəfindən pişnihad [təklif] edilmiş Bolqarıya ilə sülh şəraitindən ibtidə də Bolqarıya ordusunun buraxılması və müharibənin bitməsindən [başlanğıcından] Bolqarıya tərəfindən işğal edilmiş yerlərin boşaldılması olacaqdır.

Petroqradda

Almaniya Mətbuat Bürosu xəbər verir ki, Petroqrada həyatı fəna bir haldadır. Unun girvənkəsi 35, qənd 50 və qara çörək 15-20 rublaya satılmaqdadır. Ziyallırlar ələhinə təhdış [terror] artmaqdadır. Petroqraddan əhali külli surətdə çıxır. Axırın haftədə şəhərdən yarım milyona qərib [yaxın] əhali getmişdir. Hal-hazırda Petroqradda bir milyondan az əhali qalmışdır.

İngilislərin yürüşü

Şura qəzetələrinin verdiyi məlumata görə, ingilislər Rusiyada vəqə olan axırını hadisələrdən naşi Rusiyanın şimalında öz əməliyyatlarını vüsətləndirib, bu yaxında Petroqrada işğal etmək niyyətindədirlər. Buna binaən Murmana çoxlu Müttəfiq qoşunu göndərilmişdir. Murmana gələn qoşunlar Petrozavodskə yönəlmişlər. İngilislər buradan Zvanka və Petroqrada hücum etmək istəyirlər. İngilislər əleyhinə qalxmış kəndçilər üçün əslihe [silah] və hərbi ləvazimat gətirilir.

Həkimlərin mühacirəti

Bu axır vaxtlarda həkimlərin qərb sərhədi tərəfindən Rusiya Cümhuriyyətinə mühacirətləri müşahidə olunur. Rusiyanın bir çox şəhərlərini müsi [yoluxucu] noxuşluqlar qapladığına binaən və Qırmızı Orduya hakim lazımı olduqundan naşi, Hifzüssihhə [Səhiyyə] Xəlf Komissariəti qətd etmiş ki, Rusiyadan çıxmaq istəyən həkimlər Hifzüssihhə Komissarlığından xüsusi icazənamə almaldır. İcazənaməsi olmayanlara heç bir müasissələrdən Rusiya məmləkətindən xaricə çıxmağa izin verilməyəcəkdir.

ŞAMAXILILARIN HALI

Bakı quberniyasında bolşeviklərin Şamaxı uezədinə vurduları zərbə[ə]ni heç bir yerə vurulmadığı hər kəsə məlumdur. Şamaxı əhalisi əsrlərdən bəri yaşamaqda olan ata-baba yurdlarını buraxıb, neçə aylar ərzində çöllərdə, biyabanlarda; aqlıqdan, xəstəlikdən məhv və tələf olmuşlardır. Şamaxı şəhəri və ətraf kəndləri rəhmisiz daşnakıyın və bolşevik dəstələrinin atəsinə düşər olmuşdur. Hal-hazırda gündəlik ruziyə möhtac qalan Şamaxı əhalisi öz dağılımı və bərbad yurdlarına qayıdıb, Ümuri-Xeyriyyə və Nəfia Vəzarətinin [Səhiyyə və Sosial Təminat Nazirliyinin] Qaçqınlara yardım edici şöbəsi tərəfindən buraxılan çörək payları ilə gün keçirməkdədirlər. Hər bir ev əşyasını evində buraxıb qaçmışdır məcbur olan Şamaxı əhalisi, hal-hazırda cırıq əlbisədə qalmışdır. Şamaxının şiddətli soyuqları yaxınlaşdığından, məzkur [bəhs olunan] qaçqınlara vaxtli-vaxtıdan isti paltarla müavinət [yardım] olmazsa, biçərə əhalinin həli xeyli təhlükəli olacağına şübhə yoxdur. Şamaxı qaçqınları şimdilikdə uçmuş və dağılmış şikast evlərdə yaşamaqdadırlar. Əhalinin hər bir şeyə böyük ehtiyacı vardır. Xülasə, bütün Şamaxı nahiyyəsi həlakət [məhv olmaq] ərəfəsindədir. Şamaxı qaçqınlarının təmini-həli üçün hökumət tərəfindən mümkün qədər tədbirlər ititxaz edilmiş [tədbirlər görülmüş], əhvalın yüngülləşməsinə çalışmaqdadır. Hər yerdə hərç-mərclik qurbanları olan əhaliyə müavinət etmək işini ictimai təşkilatlar öz öhdələrinə alıblar [haldadı], burada camaatımız öz vəzifəsini unutmamalıdır. Azərbaycan Hökumətinin ictimai təşkilatlarının müavinət üçün çalışmaları zamanı çatmışdır. Bütün əhalinin Şamaxı qaçqınlarına müavinət əllərini uzatmağa dəvət edib, idarəməni tərəfindən Şamaxı qaçqınlarının nəfinə [xeyrinə] ianə dəftərcəsi açılır. Bu barədə camaatımızın hər dəfəki kimi yenə də himmətli olacağına ümid olunur.

MƏRKƏZİ EV KOMİTƏSİNDƏ

Əhali üçün

Əhali arasında dörd aylıq çay və qənd paylaşılması məsələsi, Mərkəzi Ev Komitəsinə mühəvəl edilmişdir [tapşırılmışdır]. Mərkəzi Ev Komitəsi ən yaxın bir zamanda ev təşkilatları vəsaitinə işə şüru edəcəkdir [başlayacaqdır].

BAKİ XƏBƏRLƏRİ

Şanlı Türk Ordusu Bakını fəth etdikdən sonra Bələdiyyəyə işə başladı. Fəqət nədənsə, Bələdiyyəyəmiz bu ana qədər şəhərimizin süpürüntülərini təmizləmək üçün bir təşəbbüs etməmişdir. Soyaqlarda üfunətdən keçilməyir. Küçələr süpürülməyir. Bundan irəli, süpürüntüləri şəhərin xaricində yaxardılar. İndi isə şəhərin içində yandırlır. Bir tərəfdən də süpürüntülərini üzərinə yığılan qara çibinlər şəhərimizdəki müsi [yoluxucu] xəstəliklərin intişarına [yayılmasına] və get-gedə təzayüdüinə [çoxalmasına] səbəb olur. Ümid var ki, yeni işə başlayan Bələdiyyəyəmiz birinci dərəcə şəhərin hifzüssihhəsinə [gigiyanasına] və soyaqların süpürüntüdən təmizlənməsinə əhəmiyyət verər.

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin 1918-ci il 13 oktyabr (Bazar günü) tarixli XIII nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transliterasiyası

***

Hədə ilə pul tələb etməkdə müttəhim olub da təhtiməsliyyəta [məsuliyyət altına] alınan Qala kəndi əhalisindən Hacı Axundovun müqəssirliyini təsdiq edən əldə bir isbat olmadığından, həbsdən azad edilməlidir.

Yalan sayıb

Azərbaycan Hökumətinin Gürcüstan Cümhuriyyəti nəzdində olan siyasi nümayəndəsi professor Tsuqmayer tərəfindən Tiflis qəzetlərinə verilən xəbərləri təkbiz edir, "Ki, guya Türkiyə əsgərləri Bakını tərk ediblər və müsəlmanların narazılığı dəf edilmişdir." Məhəlli [yerli] müsəlmanlar arasında heç bir iğtişah və narazılıq olmamışdır. Hərgah Azərbaycanda belə hadisə baş verərsə, Azərbaycan Hökuməti bu cür hadisələri dəf etmək üçün kifayət qədər qüvvəyə malikdir.

Türk duyğuları
Qafqaz türklərinə

1
GÜL VƏ SEVİN

Ey Qafqaziyən nurlu səması!
Ey əccadimin şirin yuvası!
Ey türk irqinin böyük əvəsi!
Ey uca dağın münib ovası!
Gül, sevin artıq, sənə biz gəldik!
Səni qurtarmaq üçün yüksəldik!
Həp ormanların mətəm ağları,
Dərələrində qanlar çağları,
Yavrularını atəş dağları,
İxtiyar və gənc qara bağları,
Gülsün, sevinsin onlar, biz gəldik!
Sizi qurtarmaq üçün yüksəldik!
Dünkü hal, dünkü atəş, dünkü qan,
Dünkü əməllər, dünkü ah, hicran,
Dünkü əsarət, çəkilən xüsrən,
Artıq yox onlar, həp bitdi, inan,
Gül, sevin Qafqaz, sənə biz gəldik!
Səni qurtarmaq üçün yüksəldik!

6/7334
Arif İrfan Qaraosman

“HƏRDƏNBİR”

Bir də baxıb görürsən iş elə gətiribdir, lap bekar qalmısən. Ona görə məşğuliyyət üçün səhər yerdən durursan, cibinə “maya”dan bir yuz manat bon pulu qoyub çıxırsan bazara ki, ev şeyindən, zaddan alasan. Gedirsən kömürçü Məşədi Qasim aminin dükanına...

- Əmi, kömür var?
- Var, özün də lap əlasından.
- Neçə deyirsiniz?
- Sənin üçün heç neçəyə. Putu əlli manata.
- Bir az fikr edib görürsən iş, yuz manatın əllisini kömürə versən onda ətə, çörəyə, filana nə verəsən? Onda deyirsən:
  - Qırxa bəlkə verəsən?
  - Yaxşı, qırx səkkizə verəgəm. Neçə kisa lazımdır?
  - Kisa lazımdır, mənə bir put lazımdır.
  - Put ilə satmırsız. Kisa ilə satırıq.
  - Sonra ələcsiz gedirsən Kəlbə Xudu dayının dükanının qabağına.
    - Dayı, kömür var?
    - Var. Özü də lap Quba kömürü.
    - Putu neçədir?
    - Altmış manatdır. Neçə put lazımdır?

Genə fikrə gedib lazımdır bilirsən ki, bu gün kömür almayan. Bəlkə samovarı bir tövr odun ilə və ya taxta-para qırıntısı salasan. Elə o fikirlə də evə qaçıb, əhvalatı evdə naql edirsən. Sonra evdə məsləhətləşirsən ki, görün bu bazarla evə ərzaq almaq lazımdır gəlir ya yox? Yəni gündə yuz manat qatar, ya yox? Ona görə “taksa” axtarırsan ki baxıb mülahizə edəsən. Tapmayırsan. Sonra gedirsən ki, bazarda “taksa”nı öyrənəsən. Bazardan tutmuş Quba meydanınca gəzirsən. Bazar “taksa”sını öyrənib əzbərləyirsən: Məsələn, kömür – putu 60 manat, qənd – gırvənkəsi 32 manat, çay – gırvənkəsi 150 manat, papiros – qutusu 5, 6, 7, 8 manat, pəhir – gırvənkəsi 10-17 manat, qatıq – gırvənkəsi 15-20 manat. Bir az baxıb görürsən ki, çörək, at və meyvə münasibdir. Çünki bunların öz takkası vardır. Ona görə bir az çürük gilməyəvə alıb evə qaçırsan və uşaqlara deyirsən ki, bir neçə vaxt çəyisiz dolanılın. Görək bazarçılar nə vaxt kömürün qiymətini ucuzlaşdıracaqdır ki, bizim də qüvvəmiz çatsın, əlaq və donunca çay içək. Uşaqlar isə boş samovara həsrətlə baxa-baxa “Allah qoysa” deyib səbr edir.

Bir naxos

GÜRCÜSTANDA

Gürcüstanda neft

Almaniya heyətinin təsərrüfat şöbəsi Gürcüstan Cümhuriyyətində neft ticarətini intişar tapıb [yayıb] vüsətlənməsi üçün bir layihə tərtib edir.

Azərbaycanda

Zaqataldan alınan xəbərlərə görə, Almaniya heyəti üzvləri tərəfindən Zaqatəl nahiyəsində Almaniyayə göndəriləcək üçün yeni hasil olmuş düyü alırmış. Lənkərandan dəxi düyü alıb, Almaniyayə göndərmək üçün Gəncədən xüsusi heyət gətirdiyi eşidilmişdir. Mamafih [bununla belə], bu babda [barədə] rəsmi məlumat yoxdur.

Gürcüstan üçün neft

Hökumətin 9 təşrihi-əvvəl [oktyabr] tarixli iclasında Gürcüstana göndərilən neftin miqdarı 10 vaqona qədər ibləg edilmişdir [qatdırılmışdır].

Ruminiyadan neft

Keçən həftə Ruminiyadan Batuma 1 paraxod neft gətirilmişdir. Bu neftin vaqonlara doldurulması üçün hazırlıqlar görülür. Bir-iki gündən sonra Ruminiyadan Gümrü şəhərinə qədər neft qatırı işləyəcəkdir.

Türkiyə üçün neft

Türkiyə Hökuməti üçün Batuma və Gümrüyə neft göndərilməsi üçün Azərbaycan-Gürcüstan hökumətləri arasında saziş hüsusla gəlməmişdir.

Cövhər yolu

Gürcüstan Hökuməti sərhədinə qədər cövhər yolu təmir edilmişdir.

Gürcüstanla Ermənistan arasında dəmir yolu müqaviləsi
Gürcüstan və Ermənistan hökumətləri arasında hər iki hökumətin nəqliyyatı üçün dəmiryolu müqaviləsi əqd edilmişdir [bağlanmışdır].

***

Qori Darülmüəlliminin müsəlman şöbəsi Qazax şəhərinə köçmüşdür. Darülmüəlliminin nazirliyinə [müdirliyinə] məşhur müəllim Fıridun bəy Kəçəri təyin edilmişdir.

M. Y. Cəfərovun etirazı

Azərbaycan Hökumətinin Gürcüstan nümayəndəsi M.Y.Cəfərov, Gürcüstan Hökumətinə müraciət edib, Tiflis “İctimaiyyəni-İnqilabiyyəni Fırqası” [Sosialist İnqilabçılar Partiyası] mürəvviçə-fəkrarı olan [fikirlərini yayan] “Trudovoye znamya” qəzetəsində Azərbaycan Hökumətinə dair yazılmış bəzi nalayiq məqalələrə etiraz etmişdir. Gürcüstan Hökumətinin əmri ilə bu qəzetə qapadılmışdır.

Quba məktubu

QAFQAZIYA ORDUSU
BAŞ KOMANDANI
FƏRIQ NURİ PAŞA
HƏZRƏTLƏRİNİN QUBAYA TƏŞRİFİ

Təşrihi-əvvəl [oktyabrın] 5-ci günü Nuri paşa həzrətləri Quba qəsəbəsini müşərf buyurdular. Yaxılıb tan edilmiş Quba üçün beş[inci] gün böyük bir bayram və ən masud və şərəfli bir gün idi. Nuri paşa həzrətlərini bəkləməyən Qubalılar birdən-birə şu xəbəri eşidib nə edəcəklərini şaşırmışdılar. Xalq içində əsəbi bir tələş hökmfərma [hökm sürməkdə] idi. Təntənəli bir istiqbala [qarşılama] hazırlanmaq üçün, bir qəç min kişi səfbasteyi-ehitiram olub [ehtiramla səfsəf düzülərək] sevimli paşaların [nin] intizarında durmuşdular. İralidə, pək iralidə bir süvari görünerkən, toplanmış əhali xələcanlı [həyəcənli] qəlbələ iralı atıldırı. Nə qədər vaxt bəkləyirdən sonra xəbər alındı ki, paşa həzrətləri bu gün deyil, yarın təşrif buyuracaqlar. Əhali yənə bəkləyir, yənə ümidini kəsməyir, bəlkə bu xəbər yanlışdır deyir. Axırən alınan xəbərin doğruluğu təəyyüd etdi [təsdiqləndi]. Əhali məyusiyət içində şəhərə doğru çevrildilər. Şəhərdə əsəbi bir çəbuqluqla hazırlıqlar yapılırdı. Paşa həzrətləri və məiyət ərkəni [müşayiət edən adamlar] istirahəti üçün ev hazırlanı, soyaqlar donadılır [bəzədilir], al bayraqlar hər tərəfi təşrin edir [bəzəyir] və paşa həzrətləri qədəmləri altında qurban etmək üçün qurbanlar tədarük olunurdu.

İştə, yənə yeni bir xəbər. Telefonla xəbər vermişlər ki, paşa həzrətləri Xaçmazdan çıxmışlar. Təsəvvür olunmaz bir sürür [sevinc] və fəvqaladə bir həyəcan, əhali içində gürünməyə başladı və işbu xəbəri mütaəqib [xəbərin ardınca] avtomobillərin “ququ”su eşidildi. “Galig, galig” səsləri yeni bir heyecan... Ətrafi lərzədar edən “Paşamız çox yaşa” və salavat sədələri altında Nuri paşa həzrətləri avtomobildən endilər və iki avtomobildə daha məiyət ərkəni varid oldular [gəlib gətdilər].

Paşa həzrətləri Quba qaimməqəmi Əmir Xan Xoyski əfəndi ilə görüşdü və ruhaniləri salamladılar. Ayını-duadan sonra yəhudilərin əkmək və duzunu qəbul edib, ruhanilərə birlikdə istirahət odualarına çəkilidilər.

Soyaqda məğənni Xəlifə əfəndimiz həzrətləri, Ənvər, Nuri və Mürsəl paşa həzərtəri şəraflərinə yeni inşad olunmuş [bəstələnmis] nəğmələrlə təğənni edir [oxuyur], məktəblilər milli nəğmələrlə təənnümsəz olur, “Yaşasın paşamız, yaşasın ordumuz” sədələrinin ardı kəsilməyirdi. Bir bucuq saat sonra paşa həzrətləri dişəriyə çıxıb belə bir niq irad buyurdular:

“Əlhəmdülillah, islam qardaşlar, görüşdük. Mən dəmiryolu ilə əzimət edərək, buraya ancaq sizi görmək üçün gəldim. Sizin bir çox evləriniz yaxımlı, əbadiniz barbad edilmişdir. Bunları gördüm. Deməli, siz bir çox fənalıqlar görmüşsünüzd. Şimdi, həmd olsun Cənabi-haqqa, eyi günlərə yetişdiniz. (“Həmd olsun, şükür olsun” səsləri eşidilir.) Ancaq eyi günlərə yetişdiniz deyə, keçmiş günləri unutmayınız, onu biliniz ki, islam islama qardaş etməli. Baxmalısınız. Zənginlər fəqirlərə, evi yananlara yardım etməlidir. Etməməli olarsalar, yənə cazaya düşər olarlar. Artıq içində olan fənalıqları yer verməməlisiniz. Məktəblər güşüdən qısqına himmət və bu yolda ianə etməlisiniz. Bu vaxta qədər hərblə uğraşdıqımızdan dolayı, məmləkətin ödəbərisinə baxammmadıq. Min-bə’d [bundan sonra] inşallah hər şey kəndi nizami ilə qədər, hökumət millət üçün çəlisənə rütbə və nişan verər, fənalıq yapanlara cəza verər, qatı edənərdə edam olunar, xırsızlıq yapanların əli kəsilər və başqa günaha irtikab edənərdə [girisənlər] də cəzalarını bulacaqlar.

Və yənə iki məsələ vardır ki, hal-hazırda ən əhəmiyyətli məsələlərdəndir. Əvvəlinci əsgər məsələsidir ki, 19-dan 24 sına [yaşa] qədər yetişmiş gənclər əsgər gətməlidirlər. Mən bir baba tanımam ki, oğlunu əsgərlikdən qaçırınsın. Qaçırması olarsa, dininə və millətinə xayanət etmiş olar. İkincisi də ərzaq məsələsidir. Əsgərlər üçün ərzaq lazımdır ki, onu da millət verir. Millət – höku-

mət demək və hökumət də millət deməkdir. Millətə bir fənalıq üz verərsə, hökumət qarşısını alar və millət də hökumətə yardım edər. Artıq bizim pək əhəmiyyətsiz düşmənimiz qalmışdır. O da inşallah tez zamanda məhv olub gedər. Şimdindən sonra Cənabi-haqqın inayəti [köməyi] ilə rahat yaşarız. Ancaq keçən günləri unutmamalıyız!”

Paşa həzrətlərinin nitqlərini dinləyən xalq fərəhindən asımanlara qədər yüksəlib və uçmağa qanad arar kimi gözə çarpırdı. Fəqət təəssüflər olsun ki, qəlblərini patlatan duyğuları, ərz etmək istədiyi şükranı dilsizlikdən ifadə etməmədiyi üçün durduyu yerlərində doğrulmuş və qalmış idilər. Lakin tədqiqli bir nəzərlə baxıldı, şurada toplanmış hər müsəlmanın simasında bu sözləri oxumaq olardı:

“Çox yaşa və minlərcə yaşa, paşa həzrətləri. Siz bizim nacimiz [xilaskarımız] oldunuz. Siz olmasaydınız, islamın heysiyyət və şərəfi və bizim ırz və namusumuz neta kim [neca ki] ayaqlar altında tapdırdı, eləcə də imtidad edəcəkdiniz [davam edib gedəcəkdiniz]. Siz olmasaydınız, kəsilmiş çocuq, gənc və ixtiyarların, qarınları yırtılan hamilə qadınların, iffət və namusları ləkələnən qızların, yurdsuz və pənahsız qalmış yetimlərin, dulların hesabı tə’dadsız [səyisiz-həsəbsiz] olacaqdı. Siz olmasaydınız, varlığını çığnayan [tadulama] dinsizlər bizi məhv edəcək və heç kəs də imdadımıza qatmaq istəməyəcəkdiniz. Əvət, siz bizim nacimizsiniz. Siz Məshihvari, ölümdən sonra bizi ehya etdiniz [dirildiniz]. Bu günlər bizim üçün bə’sübə’dəlmövət [ölümdən sonra dirilmə] demək deyilirdi? Sizin fədakarlıqlarınıza qarşı ərzi-şükran [təşəkkür ifadəsi] olaraq bizim heç şeyimiz yoxsa, ancaq bir varlığımız var ki, onu da hər zaman sizin yolunuzda və millət uğrunda sipər etməyə hazırız.”

Lakin nə edəsən ki, Rusiyanın mənuş Çar hökuməti və kəndi cəhalətimiz şu baxtsizləri elə səfil bir hala düşür etmiş ki, bugün ehsasət-qəlbəbiyələrinə [ürəklerindəki hissələri] söyləmək üçün bir kişidən [bir nəfərdən] belə məhrum qalmışlar. Paşa həzrətləri də həmin xəstə tərəfimizə yek nəzərdə kəsdirmiş [bir baxışda anlamış] olmalarından idi ki, məktəblər güşüdünə ehtimam olunmasını [xüsusilə say göstərilməsini] tösiyə buyurdular.

Paşa həzrətləri xudahafizləşmək istəyincə, camaat tərəfindən intixab olmuş [seçilmiş] bir kişi irəliyə təzim edərək, az vaxt içində pək çox yararlıqlar göstərmiş və hər tərəfində anarşi hökmfərma olan [hökm sürən] Quba qəzasında əsayiş-tam vücuda çıxarmış fəal və bacarıqlı qaimməqamımız Əmir Xan Xoyski əfəndinin başqa yerə təyin olunmaq şayiləri doğru isə, bizi şimdiki ciddi bir zamanda belə hakimdən məhrum etməmək iltimasını edir və sonra paşa həzrətləri avtomobilə rəkbən [minərək] yənə “Çox yaşa” və “Yaşasın” sədələri altında Xaçmaza övdət buyururlar [qayıdır].

Məhəmmədbəyli Hüseyn Rza

ƏMİR XAN XANXOYSKI

İnqilabın ilk günlərindən ta axırncı vaxtlara kimi Quba və ətrafında elə bir anarşi hökmfərma [hökm sürməkdə] idi ki, insan evdən çıxarkən bir daha salamat qaçacağına inanmaq istəmir. Hər tərəfdə qətl və qarət, hər qadınca soyğunçuluq idi ki, gedirdi. Talan və xırsızlıq [oğurluq] bir sənət hökmünü almış və qətl və cinayət də müzah [ayılınca] kimi olaraq qullanılırdı. Ancaq burada yaşamaq imkan xaricindədir. Nə olaydı yollar açılaydı da, baş götürüb bir tərəfə gedəydim xəyali bir çoxların əməl [istək] və arzusu olmuşdu. Salamat günlərə yetişəcəyinə heç kəs ümid etməyirdi. Sərbəzəmini-təzim olaraq [təzimlə baş ayaraq] mətanət-şəxsiyyə [şəxsi mətanət] və istiqamət-ruhiyyə [mənanəvi doğruluq] qarşısında sədəblər edirdim ki, az bir zaman içində bu qədər hərə-mərcil ölkədə əsayiş-tam ilə damir bir intizam bərpə etdi. Şimdi “başına altun çanağı ilə da soyaqları dolay” deyilən kimi salamat və bir kişinin sənəlinə rücu yox [heç kimin sənəlinə işi olmaz]. İşbu əsayiş, yeni təyin edilmiş qaimməqamımız Əmir Xan Xoyski əfəndinin səy və ehtimamları [var gücü ilə çəlismələri] ilə vücuda çıxdığı üçün bütün Quba əhalisi müəailəh [adi çəkilən] əfəndiyə məyduv [borclu] və minnətdardırlar. Haqiqətdə bir kişinin səy və qeyrati nələr yaratmayırlar! Xan əfəndi yalnız idari işlərdə deyil, maarif və başqa işlərdə dəxi fəaliyyət və yararlıq göstərirlər. Klub təşkilinə başlanılmış, tez zamanda bir maarif camiiyyəti dəxi təsis edilərək qıraqatxana də açılacaqdır. Sahiyyə işlərində ayrıca diqqət əti qətl [yetirib], şəhər və köylərdə makətib güşədi [məktəblər açılması] üçün təşəbbüsətdə bulunurlar. Eşitdiyimə görə, Qubada bir qəzetə nəşri dəxi qarara alınmışdır. Cənabi-haqq belə fəal gənclərimizin əmsəlini müzdad buyursun [çoxaltsın]. Amin.

H. R.

BƏLƏDIYYƏ İDARƏSİNİN MÜRACIƏTİ

Dün Bələdiyyə İdarəsi Bakı qalabəyisinə bir məktub yazıb demiş ki, bazarda olan əsgərlər və inzibat məmurları küçələrdə və bəzi məhəllələrdə [yerlərdə], çanaqlarda meyvə satan əli-verişçilərə mümaniat [manəçilik] göstərib, küçə içində ticarət etməyə mane olurlar. Burası sizə məlum olsun ki, bir çox adamlar Bələdiyyə İdarəsindən xüsusi izin alıb və Bələdiyyə xəzinəsinə müəyyən para verib, küçələrdə ticarət üçün izin hasil etmişlərdir. Belə adamlara mümaniat göstərilərsə, Bələdiyyə xəzinəsinə böyük xəsarət verəcəkdir. Binaileyh rica olunur ki, Bələdiyyə İdarəsindən izinnəməmiş əliş-verişçilərə mümaniat göstərilməsin.

Şəhər küçələrinin təmizlənməsi üçün

Bakı Bələdiyyə raisi Həyət-Vükəla Rəisina [Baş Nazirə] rücuən [müraciətə] bir məktubda deyir ki, bu son vəq’ələr nəticəsində Bələdiyyənin cəddələri təmizləyən araba və atları[ni] hökumət idarələri zəbt etmişlər. Hal-hazırda küçələri təmizləmək üçün Bələdiyyənin heç bir imkanı yoxdur. Əldə olan atları saxlamaq üçün kəfi miqdarda ələfiyyat [ot; yem] tapılmadığından, atları lazımcına doyuşdurmaq namümkündür və bu səbəbdən də bir çox mərkəzi küçələr də hətta təmizlənməmiş qalırlar. Binaileyh [ona görə], şəhərin hişzüsiyyə [gigiyyə] cəhətinə nəzafətini [təmizliyini] və bəzi müsi mərəzlərdən [yoluxucu xəstəliklərdən] istixlasını [xilas edilməsini] dənəzər edib də [nəzərə alıb] rica olunur ki, Türk Baş Komandanlığı indində [nəzəndə] lazimi

sərəncamda bulunub, şəhər idarəsinə dörd ədəd yük daşıyan avtomobil və bir neçə də at verilməsi xüsusunda təbliğatda bulunasınız [nəzərlərinə qatdırınsınız].

QUBADAN

Edam cəzası

Şəriət məhkəməsinin qətl və qərarı ilə bu axır günlərdə Qubada iki kişi asıldı, əvvəlincisi bir xocayı qətl etmiş köylü və ikincisi də erməni cəza dəstəsi ilə və məşhur Amazasp ilə birlikdə Qubada dəhşətlər yapan Məhəmməd Mehdi Hacı Həmid oğlu olduğu və onun yoldaşlarından bir neçəsi qalmış və hələ dəstəgir olmamış [ələ keçirilməmiş] bulunduqları Qubadan xəbər verilir.

Qubada xəstəlik

Ələcsizlik [dərmanlıqsızlıq] və doktorsuzluqdan müsi [yoluxucu] xəstəliklər gündən-günə Qubada artaraq bir çoxlarını sipəri-xəkinisyan edir [unudulma torpağında gizlədir; öldürür]. Tez zamanda qarşısını almaq kimi təadbir ittixaz edilmasə [tədbirlər görülməsə], böyük fəlakətləri mövcib olacağı məhzurdur [böyük fəlakətlərə yol açmaq təhlükəsi var]. Binaileyh Səhhəti-Umu-miyyə Nəzarətinin [Xalq Səhiyyəsi Nazirliyinin] diqqətlərini şu mühüm məsələyə calb ediniz.

İxtar [xəbərdarlıq]: Qaimməqamın fəaliyyəti ilə şu həli-əsəfiş-timal [təəssüf verici hal] daban-dabana müntəqəzdir [ziddir]. İkisindən birisinin teyyi [aradan qaldırılması] icab edir [lazımdır].

XARİCİ XƏBƏRLƏR

Bir milyon qaçqın

Qaçqınlarla yardım edici Kuban nahiyə komitəsinə təklif edilmişdir ki, Kuban nahiyəsi Yekaterinodar şəhərinə qaçqınlardan təmizləsin. Məzkur [adi çəkilən] komitə nümayəndəsinin verdiyi məlumata görə, az müddət ərzində Yekaterinodar şəhərinə qaçqınlardan təxliyyə etmək qeyri-mümkündür. Təxminən hesab edildiyinə görə, Yekaterinodar şəhərində 70 min və bütün Kuban nahiyəsində isə bir milyon qaçqın vardır.

Rusiyaada yanacaq

“Voljskoye slovo” qəzetəsi xəbər verir ki, yanacaq işləri böhranlı bir haldadır. Saratovda olan yanacaq işləri komitəsi Məclisi-Müəssisən üzvlərinə xüsusi qərar vermiş ki, komitənin anbarlarında ağ neft və benzin yoxdur. Ural daş kömür istehsalatı fəna bir haldadır.

Mədən dairələrində müharibələr davam edir. Yeqorşin mədənləri yanır. Qalan mədənlərdə də kömür istehsalatı gəldikcə azalmaqdadır. Dəmiryollarının dayanması möhtəməldir [ehtimal olundadır]. Sibiryada paraxod hərəkəti büsbütün dayandırılmışdır.

SON XƏBƏRLƏR

8.10.18. Alman Qərgəhi-Umumisindən [Baş Qərgəghindən] bildiri.

Vəliəhd Ruprəxt Orduları Qrupu. İngilislər Skarp şimalında Ovının iki sahiliindən etibarən şiddətli atəşlə təərrüz edərək [hücumə keçərək] Toyverə ayaq basdı. Digər yerlərdə postlarımız yerdə qaldı.

Boyn Ordular Qrupu. Sen-Kanten şimalında ingilislər və fransızlar şiddətli hücumlarına davam edirlər. Monbrən şimalında Hannover-Brandenburg alayları düşmənin beş dəfə hücumlarını tərd [dəf] etdi. Daha cənubda düşmənin təərrüzə atəşimizlə kasildi. Sekear yanında Pözen-Dehen alayları şədid müharibəti mütaəqib [şiddətli qarşılaşmaları arından] mövzələrini [mövqelərini] müdafiə etdilər. Tillo və Ati müharibətində Sileziya taboru və istehkam qitəti [birlikləri] süngü müharibəsi ilə düşmənin hücumunu qırdılar.

Alman Vəliəhd Qrupu. Elet və Enada irəli ərazi müharibəti oldu. Sahil düşmənin müvəssəyi-təşəbbüsətdən [təşəbbüsləri-ni genişləndirməsindən] təhir qılındı [təmizləndi]. Öylə [gü-norta] vaxtı Bazankur ilə Selles arasında böyük qüvvətlər Sen-Klemandan etibarən Arnes[in] iki sahiliindən təərrüz etdi [hücumə keçdi]. Təərrüzləri əqim [nəticəsiz] qaldı. Tərəfimizdən zəbt olunan Sent-Etyen ətrafında mövqə müharibəti düşmənin müqabil təərrüzü [əks-hücumu] ilə başladı. Düşmənin tərəfindən müharibə qeyb edildi. Essen nəhrinin iki tərəfində 9-cu və 76-cı ehtiyat firqələri düşmənin təərrüzlərini dəf etdilər.

Qalvits Ordular Qrupu. Şiddətli topçu istehzaratını mütaəqib [hazırlığının ardınca], amerikalılar Er nəhrinin hər iki tərəfindəki cəbhəmizi dəlmək üçün yenidən təərrüz etmişlərsə də, Şətelin cənubunda Vartenburq qitəti tərəfindən təərrüz man’ edilmişdir [hücumun qarşısı alınmışdır]. Şətelin şimalındakı təpəyə düşmənin ayaq basmışsa da, müqabil təərrüz ilə buradan püşkürtülmüşdür. Aberqin şərqindəki düşmənin təərrüzü əksəriyyətlə topçu atəşimiz altında ərimişdir. Axsəma doğru Şeran nəhrinin iki sahiliindən Rumiyyə üzərinə, Avoen və Tillodan Kanonkl üzərinə gedən yollar boyunca və Maas qərbində başlanmış şiddətli müharibəti mütaəqib müqabil təərrüzlərlə düşməni məğlub etdik.

Lovendorf, 8.10.[1918, axşam raporu.

Kambre ilə Sen-Kantenin arasında və Şampan və Maasda yeni müharibət inkişaf etdi. Kambrenin cənubunda, Sen-Kanten şimalındakı düşmənin təərrüzləri əqim buraxıldı. Düşmənin müharibə cəbhəsinin mərkəzində ərazi qazandı. Axsəma kimi vəziyyət söylə idi: Boenin qərbində və Boendən Kambre və Sen-Kantena gedən yollar imtidandaca [boynuca] müharibə edilməkdə idi. Şampan və Maasda düşmənin təərrüzləri tamamilə əqim buraxılmışdır.

Müdirlər:
Ceyhun bəy Hacıbəyli
Şəfi bəy Rüstəmbəyli

TRANSLİTERASIYA İLƏ BAĞLI QEYD VƏ ŞƏRHİLƏR

Əmir xan Xanxoyski

“H. R.”: bu imza Hüseyn Rza Məmmədbəyliyə məxsusdur.

Son xəbərlər

“Alman Vəliəhd Qrupu”: Kronprins Vilhelm Orduları Qrupu nəzərdə tutulur.
“Selles”: Fransanın şimal-şərqindəki Sel kommunası nəzərdə tutulur.
“Sen-Kleman”: Fransada eyniadlı bir çox kommuna var. Burada Fransanın şimal-şərqindəki Sen-Kleman-a-Arn [Saint-Clément-à-Arnes] nəzərdə tutulur.
“Arnes”: Fransanın şimal-şərqində Arn çayı nəzərdə tutulur.
“Sent-Etyen”: Fransada eyniadlı bir çox kommuna var. Burada Fransanın şimal-şərqindəki Sent-Etyen-a-Arn [Saint-Étienne-à-Arnes] nəzərdə tutulur.
“Axsəma doğru Şeran nəhrinin iki sahiliindən Rumiyyə üzərinə, Avoen və Tillodan Kanonkl üzərinə gedən yollar boyunca və Maas qərbində başlanmış şiddətli müharibəti mütaəqib qismən müqabil təərrüzlərlə düşməni məğlub etdik.”: Qəzetə, bu cümlədəki coğrafi adların yazılışında çox sayda səhivə (“Rumiyyə” yerinə “Ruminiyyə”, Şeran nəhri” yerinə “Şerpanteri” və s.) yol verilmişdir.

Buğda əvəzinə un

“aboyka”: dəyirmanlarda taxıl təmizləyən maşın (rusca “oboyka”).
“valsevoy pomol”: silindrşəkilli alət olan vərəndə ilə üyüdülmüş (rusca “valtsovny pomol”).

Teleqraf xəbərləri

“Almaniya Kronprins Ordusu”: Kronprins Vilhelm Orduları Qrupu nəzərdə tutulur.

Türkiyə qəzetələrindən:

Qılnc ələyi münasibətilə Almaniya və Avstriya imperatorlarının təbrikanı
“Qılnc ələyi”: Osmanlı sultanlarının taxta çıxması münasibəti ilə icra edilən mərasim. Bu mərasimə “təqlidi-seyf”, yəni “qılnc taxma” mərasimi də deyilirdi. Burada söhbət, 3 iyul 1918-ci ildə Osmanlı taxtına çəxan VI Mehmedin qılnc taxma mərasimindən gədir.
“Almaniya imperatoru”: II Vilhelm.
“Avstriya imperatoru və Macarıstan kralı”: I Karl.

Qəzetələrdən:

Petroqradda tədhiş
Bu məndəki boşluqlar, “pozulub”, “pozulmuşdur” kimi qeydlər q

Fransada xalq hakimiyyətə mandat vermədi

Makronun koalisiyası seçkilərdə üstünlük qazansa da, mütləq səs çoxluğundan məhrum oldu

Fransada keçirilən parlament seçkilərinin ikinci turunun nəticələrinə görə, Prezident Emmanuel Makronun ətrafında yarımlıq "Birgə!" koalisiyası Milli Assambleyada mütləq çoxluğu itirərək 245 mandat (38,57 faiz səs) əldə edib. Bu, iyunun 20-də Daxili İşlər Nazirliyinin açıqladığı rəsmi nəticələrdən görünür. Mütləq çoxluq üçün hakim koalisiyaya 577 yerdən 289 mandat lazım idi.

Eyni zamanda Makronun koalisiyası yenə də seçkilərdə birinci yeri qazanıb. Onun əsas rəqibi Jan-Lük Melanşonun başçılıq etdiyi solçu "Yeni Xalq Ekoloji və Sosial İttifaqı" (NUPES) Fransa parlamentinin aşağı palatasında 131 mandatla (31,6 faiz səs) ikinci yerdə qərarlaşıb. Marin Le Penin ifrat sağçı "Milli Birlik" Partiyası seçkilərin ikinci turunda 89 (17,3 faiz səs) yer qazanıb. Bu, sağ populistlərlə Milli Assambleyada öz fraksiyalarını yaratmağa imkan verəcək. Ölkənin sabiq prezidenti Nikola Sarkozinin yaratdığı və hazırda Kristian Jakubun sədrlik etdiyi mərkəz sağçı "Respublikaçılar" Partiyası 61 yer (6,98 faiz səs) qazanıb.

İslahatları həyata keçirmək xeyli çətinləşəcək

Prezident Makronun nöqtəyi-nəzərindən seçkinin nəticəsini, yeni 100-ə yaxın mandatın itililməsini, çətin ki, uğurlu hesab etmək olar.

Ənənəvi olaraq Fransada prezident seçkilərindən qısa müddət sonra keçirilən parlament seçkilərində səsvərmənin nəticələri seçicilər tərəfindən dövlət başçısının dəstəyinin bir növ təsdiqi kimi qiymətləndirilir. Ölkənin baş naziri Elizabet Borm bildirib ki, hakim koalisiya parlamentdə çoxluq yaratmaq üçün müttəfiqlər axtaracaq. O hesab edir ki, seçkilərin nəticələri ölkə üçün riskdir.

Makronun mərkəzi blokunu təmsil edən bir çox keçmiş deputat öz dairələrinə uduzub. O cümlədən ilkin məlumatlara görə, Fransanın səhiyyə naziri və Milli Assambleyasının sədri Riçard Ferran parlament seçkilərində məğlub olub. Bu isə o deməkdir ki, Makron üçün islahatları həyata keçirmək xeyli çətinləşəcək.

Əvvəlki Fransa parlamentində Makron 300-dən çox səsə nəzarət edirdi. Hazırkı

seçkilərin nəticəsi Makron üçün sosioloqların proqnozlaşdırdığından daha pis oldu. Xatırladaq ki, seçkilərin birinci turunda solçu və yaşlılar partiyalarının ittiqatı təxminən Makronun liberal koalisiyası ilə təxminən eyni sayda səs toplandı.

Marseldə səs verən Melanşon kommunistlər, sosialistlər, yaşlılar və özünü ifrat sol partiyasından ibarət koalisiya qurub. Parlamentdə tam çoxluğu təmin edə bilmədikdən sonra Makron pensiya yaşının artırılması, vergilərin azaldılması və sosial təminat sistemində reformaların aparılması kimi geniş islahatları həyata keçirmək üçün digər partiyalardan dəstək istəməli olacaq.

Seçki kampaniyasından sonra NUPES-in rəsmi nümayəndəsi və Kommunist Partiyasının üzvü Jan Brossat Lonjümo şəhərində toplaşan tərəfdarlarına siyasi rəqiblərinin "solçular və yaşlıların bir araya gələ biləcəyini, bunun kaos və fəlakət olacağını düşünmədiklərini" bildirdi. Siyasətçinin dediyinə görə, ölkədə onsuz da iqtisadi kaos hökm sürür və bunun nəticəsində 10 milyon insan yoxsulluq içində yaşayır.

Prezidentlik kampaniyası zamanı Emmanuel Makron siyasi spektrdə seçkilərin dəstəyini qazanmağı bacarıb. O, əsas rəqibi Marin Le Peni fikirləri Fransa Respublikasının dəyərlərinə uyğun gəlməyən ekstremist kimi təqdim edib. Lakin Melanşonun tərəfdarlarına qarşı bu taktika işə yaramayıb. Makron seçiciləri, xüsusən də "Avropanın qapılarında Rusiyanın hərbi əməliyyatlarını qızışdırdığı bir vaxtda, millətin ən yüksək maraqları naminə ona möhkəm səs çoxluğu verməyə" çağırışdı...

Keçmiş marksist Jan-Lük Melanşon çoxdandır ki, Fransanın NATO-dan çıxmasını istəyirdi, lakin indi bunun onun üçün prioritet olmadığını deyir. Bununla

bəlo, onun siyasi baxışları kifayət qədər radikal olaraq qalır: məsələn, bu yaxınlarda sağ populist siyasətçi tvitərdə yazıb ki, "polis ölkə vətəndaşlarını öldürür". Bundan əlavə, Melanşon seçkilərdə qalib gələcəyi təqdirdə Wikileaks-in qurucusu Culian Assanja Fransa vətəndaşlığını verəcəyini vəd edib.

Seçicilərin bir qismi ölkə liderinin öhdəliklərini yerinə yetirmədiyini düşünür

Prezident partiyasının və Melanşon aliansının vədlərinin üst-üstə düşdüyü yeganə məsələ ekoloji problemlərdir. Amma seçicilərin bir qismi hesab edir ki, ölkə lideri bununla bağlı əvvəlki öhdəliklərini yerinə yetirməyib.

Prezident Emmanuel Makron daha çox vətəndaş cəmiyyətinin iştirakı ilə "yeni idarəetmə üsulu" vəd edib. O, bunları təkliif edir: Fransanı daha demokratik etmək üçün yerli sakinlərdən ibarət Milli Dırçılış Şurasının yaradılması; həyatın bəhəliyinə qarşı mübarizə sahəsində islahatlar və əhəlinin tam məşğulluğunun təmin edilməsi, o cümlədən karbohidrogen enerjisi mənbələrindən istifadənin azaldılması tədbirləri; pensiya islahatı və pensiya yaşının tədricən 65-ə qaldırılması.

Solçular və yaşlılar Aliansı isə pensiya yaşının 62-dən 60-ə endirilməsini, minimum əməkhaqqının təxminən 15 faiz artırılaraq ayda 1500 avroya çatdırılmasını, əsas tələbat mallarının qiymətlərinin döndürülməsini və bir milyon iş yerinin yaradılmasını istəyir.

Fransa Milli Assambleyasının yeni tərkibinin ilk sessiyası iyunun 28-də açılacaq.

Rizvan CƏFƏROV,
"Azərbaycan"

Bu ilin beş ayında narkomanlığa qarşı mübarizə sahəsində keçirilmiş əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində 4853 cinayət faktı aşkarlanıb

Bu ilin yanvar-may ayları ərzində hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən narkomanlığa və narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı mübarizə sahəsində həyata keçirilmiş kompleks əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində ümumilikdə 4853 cinayət faktı aşkarlanıb.

Narkomanlığa və Narkotik Vasitələrin Qanunsuz Dövriyyəsinə Qarşı Mübarizə üzrə Dövlət Komissiyasının daimi fəaliyyət göstərən işçi qrupundan AZƏRTAC-a bildirib ki, onlardan 1760-ü narkotik vasitələrin qanunsuz satışı, 2 min 948-i narkotik vasitələrin qanunsuz əldə edilib saxlanılması, 102-si qanunsuz olaraq narkotik xassəli bitkilərin kultivasiya edilməsi, 43-ü isə bu kateqoriyadan olan digər cinayətlərə bağlı olub.

Aşkarlanmış faktlar üzrə qanunsuz dövriyyədən ümumilikdə müsadirə olunmuş 2 ton 879 kiloqram 824,75 qram narkotik vasitənin və psixotrop maddənin 1 ton 362 kiloqram 492,992 qramını heroin, 789 kiloqram 912,395 qramını mariyuana, 177 kiloqram 326,021 qramını tiriyök, 10 kiloqram 982,691 qramını həşiş, 198,940 qramını kokain, 529 kiloqram 961,931 qramını psixotrop maddələr, 8 kiloqram 957,887 qramını isə digər narkotik vasitələr təşkil edib. Həminin göstərilən dövr ərzində 11 min 754 ədəd həb meta-don və 18 min 788 ədəd çətonə bitkisi qanunsuz dövriyyədən götürülüb.

Narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsi ilə bağlı cinayət məsuliyyətinə 3 min 65 nəfər cəlb edilib. Cinayət məsuliyyətinə cəlb edilmiş şəxslərdən 56 nəfəri xarici ölkə vətəndaşdır.

Onların 20-si İran İslam Respublikası, 17-si Rusiya Federasiyası, 8-i Türkiyə, 7-si Gürcüstan, 3-ü Ukrayna, 1-i Türkmənistan vətəndaşı olub. Xarici ölkə vətəndaşlarının ümumilikdə 595 kiloqram 197,906 qram müxtəlif növ narkotik vasitə, 532 kiloqram 661,812 qram və 925 həb psixotrop maddələr və 1,125 qram güclü təsir edən maddə, 4 kiloqram 865 qram (52 ədəd) çətonə bitkiləri götürülüb.

Hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin qaçaqmalçılıq yolu ilə ölkə ərazisinə gətirilməsi ilə bağlı 90 fakt aşkarlanıb və həmin faktlar üzrə qanunsuz dövriyyədən ümumi cəmkisi 929 kiloqram 401,269 qram, 11 min 754 ədəd həb, müxtəlif növ narkotik vasitələr, 331 kiloqram 750,628 qram psixotrop maddələr və 108 həb, 2 min 48 ədəd kapsul güclü təsir edən maddə çıxarılıb.

2022-ci ilin ötən beş ayı ərzində qanunsuz dövriyyədən götürülmüş 2 ton 879 kiloqram 824,75 qram narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin ümumilikdə dəyəri 89 milyon manat kimi qiymətləndirilir.

Yanvar-may ayları ərzində Daxili İşlər Nazirliyi tərəfindən bütün növ sorxuşluq hallarının müəyyənlişdirilməsi üçün Səhiyyə

Nəzarətinin Respublika Narkoloji Mərkəzinə 33 min 893 nəfər istiqamətlandırılıb. Onlardan narkotiklərdən istifadənin təyin edilməsi məqsədilə tibbi müayinədən keçirilmiş 1367 nəfərindən 974-nün istifadəçisi müəyyən olunmuş və bununla bağlı zəruri tədbirlərin görülməsi təmin edilib.

Müvafiq dövrdə 802 - qaynar xətt telefon zəng xidmətinə 798 vətəndaş müraciət daxil olub. Onların 90-ı narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsi, 334-ü narkotik asılılıqdan müalicə, 374-ü isə digər məsələlərə (tokrar müraciət, qanunvericiliyin müddələrinin izah edilməsi, məcburi müalicəyə dair prosedurlar və s.) bağlı olub. Qeyd olunan müraciətlər üzrə müvafiq tədbirlərin görülməsi üçün aidiyyəti orqanlara 427 məktub ünvanlanıb.

802 - qaynar xətt zəng xidməti vasitəsilə narkotik vasitələrin və narkomanlığın yayılmasının qarşısını almaq məqsədilə aidiyyəti təşkilatlarla və vətəndaşlarla operativ qaydada əlaqələndirilmə təmin edilərək narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsinə dair verilən məlumatlar əsasında müvafiq cinayət işləri qaldırılıb və qanunsuz dövriyyədən külli miqdarda narkotik vasitələr götürülüb. Narkotik istifadəçilərin könüllü müraciətləri əsasında ixtisaslaşmış tibb müəssisələrində müalicəyə yönləndirilib, narkotik asılılıqdan əziyyət çəkən ailələrə psixoloji dəstək və mövcud qanunvericiliyin müddəaları izah edilərək zəruri tövsiyələr verilib.

OXUCULARIN NƏZƏRİNƏ! “AZƏRBAYCAN”

qəzetinə 2022-ci il üçün
abunə yazılışı kampaniyası davam edir!

Abunə respublikanın bütün poçt şöbələri tərəfindən aparılır.
Eyni zamanda aşağıda göstərilən mətbuatçıyı müraciət edə bilərsiniz:

“Azərpoçt” MMC	(012) 598-49-55, (051) 225-02-13
“Qaya” firması	(012) 566-77-80, (050) 214-40-53
“Region Press” MMC	(055) 316-79-01, (050) 316-79-01
“Səma-M” MMC	(012) 594-09-59
“Ziya” LTD	(012) 497-76-96, (050) 306-77-22
“Pressinform” MMC	(012) 598-49-52, (070) 340-01-00
“City press” MMC	(055) 819-09-26

Lillik
124,80 (yüz iyirmi dörd manat səksən qəpik) manat

6 aylıq
62,40 (altmış iki manat qırx qəpik) manat

3 aylıq
31,20 (otuz bir manat iyirmi qəpik) manat

Hörmətli oxucular!
Abunə ilə bağlı hər hansı bir problemlə
üzlaşsanız, redaksiyaya (012) 539-59-33 nömrəli
telefona zəng vura bilərsiniz.

ABUNƏ YAZILMAĞA TƏLƏSİN!

B İ L D İ R İ Ş

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin Təsərrüfatə Sahəsiz Tikinti və Təchizat İdarəsi tərəfindən bir sıra təhsil müəssisələrində çirkab suyun daşınmasının satın alınması məqsədilə 24.05.2022-ci ildə keçirilmiş açıq tender prosedurunun nəticəsinə əsasən "Mühəndislik Tikinti Təchizat" QSC qalib elan edilmişdir.

Qalib təşkilatla müvafiq satınalma müqaviləsi bağlanmışdır.

Tender komissiyası

Paşinyan keçmiş hərbi xuntanın yolunu gedir

Baş nazirə etiraz edənlər küçənin ortasında güllələnir

Ermənistanda cinayət hadisələrinin sayında əhəmiyyətli dərəcədə artım baş verib ki, bu da sözügedən ölkənin ümumilikdə cinayətkarlar məskəninə çevrilməkdə olduğunu göstərir. Bölgələrdə də cinayətkarlıq səviyyəsi əsas etibarilə mülkiyyətə qarşı, özünə əhəmiyyətli qanunsuz yolla mənimsəmə və bu qəbildən olan qanunazidd əməllər hesabına çoxalmaqdadır, artıq hakimiyyətə qarşı etirazlar da ölümlə nəticələnməkdədir.

Serj Sarkisyanın hakimiyyəti dövründə danışan adamları depressiyaya salır, alçaldırdılar. İndi Nikol Paşinyana qarşı danışanları öldürürlər. Belə ki, bu günlərdə Ermənistanın Araqatsotn bölgəsində iki nəfərin ölümü, altı nəfərin yaralanması və nəticələnmə silahlı insident baş verib. Belə ki, "Vətəndaş müqaviləsi" fraksiyasının üzvlərindən biri baş nazir Paşinyanın təhqiir edən gəncləri atəşə tutub. Silahlı insidentə səbəb isə gənclərin baş nazirə təhqiir etməsi olub. Ermənistan polisi isə bir nəfərin ölümünü, altı nəfərin yaralanmasını və nəticələnmə silahlı insident barədə məlumat yayıb. Polis hadisədə siyasi çaraların axtarılmasını tövsiyə edib.

Ermənistan Milli Təhlükəsizlik Xidmətinin keçmiş direktoru, parlamentin "Şərəfimiz" müxalifət fraksiyasının rəhbəri Artur Vanetsyan hadisə ilə bağlı sosial şəbəkələrdə diqqətçəkən paylaşım etmişdi. O, yaralananlardan birinin Milli Təhlükəsizlik Xidmətinin sərhəd qoşunlarının əməkdaşı olduğunu yazıb. Keçmiş

MTX rəhbərinin sözlərinə görə, zərərçəkənlərdən ikisinin vəziyyəti son dərəcə ağırdır. İki nəfər isə ölüb.

Paşinyanın təhqiir olunmasına görə baş verməmiş silahlı insident erməni cəmiyyətinin və mətbuatının gündəminə çevrilib. Hüquq müdafiəçisi Ruben Melikyan yerli mediaya açıqlama verərək deyib ki, Ermənistan polisinin insidentdən sonra tələsik və malalanmış formada açıqlama yayması sadəcə biabırçılıqdır. Polisin yaydığı bəyanat bütün istintaq prosesini şübhə altına almaq üçün kifayət edir. Çünki arzuolunmaz forziyyə irəli sürüldü ki, silahlı insident məişət zəminində olub, atışmaya siyasi çalar qatmaq lazım deyil... Yəni artıq əvvəlcədən, araşdırmadan hadisəyə qiymət verilib, siyasi motiv təkliz olunur.

"4rd.am" saytı yazır: "Əvvəlcə insanlar manipulyasiya edildi, gördülər ki, onları susdurmaq mümkün deyil, öz qalalarını möhkəmlətməyə başladılar. Bu da kömək etmədi. İndi isə onları öldürürlər. Özü də düz küçənin ortasında. Bəs, deyirdiniz artıq geriyyə dönüş yoxdur? (Keçmiş rejimin münafiqə etirazçıları güllələməsinə nəzərdə tutulur...) Bəs bu nədir? Siz də onlarla eyni adamlarsınız, bütün köhnə pis vərdişlərin dəyişməsinə və bu, sizin üçün həmişə normal hal olub. Kimin kimo və necə soyduyunun fərqi yoxdur".

Ermənistan İstintaq Komitəsinin 2021-ci ilin statistikasına görə, ötən il ərzində komitənin ərazi istintaq idarə və bölmələrinin icraatında 32544 (2020-ci ildə 26450) cinayət işi və ya 2020-ci ildəkindən 6094 sayda çox iş araşdırılıb. 2020-ci ildə müqayisədə

yişədə araşdırılmış cinayət işlərinin sayı 3018 və ya 56,4 faiz artıb. İbtidai istintaqı tamamlanan cinayət işləri üzrə 394 nəfər təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb edilib ki, onlardan 50-si zabit, 2-si gizir, 89-u müqaviləli hərbi qulluqçu, 199-u çağırışçı, 9-u ehtiyatda olan hərbi, 45-i mülki şəxsdir.

Proqnozlaşdırılır ki, qarşıdakı dövrdə Ermənistan sosial-iqtisadi vəziyyətin daha da pisləşməsi gözlənilir. Bu fonda cinayət hallarının miqyasının dəhşətli prosesinin daha da təzələnməsi isə qaçılmazdır. Ölkədə real durum şərh edilərkən xüsusən olaraq vurğulan ki, əhəlinin rifah halının daha sürətlə pisləşməyə başlaması, yaranmış ağır vəziyyətdən xilas üçün hökumətin konkret nəticələr verə biləcək planlarını etməməsi, korrupsiya və rüşvətçuluğun miqyasının əhəmiyyətli dərəcədə artması və bu qəbildən olan digər məsələlər əhəlinin Nikol Paşinyan iqtidarından yaranan narazılığını həqiqətən də təhlükəli həddə çatdırır. Bu vəziyyət isə Ermənistanı hər sosial partlayışların yaranmasına səbəb ola bilər.

Elçin CƏFƏROV,
"Azərbaycan"

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

"AzerGold" QSC-nin rəhbərliyi və kollektivi "Societe Generale" Bankının Azərbaycan və Qazaxıstan üzrə icraçı direktoru, Azərbaycan-Fransa Ticarət Palatasının İdarə Heyətinin sədri Teyba Quliyevaya anası

NAİLƏ AĞAYEVANIN

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

BAŞ REDAKTOR

Bəxtiyar
SADIQOV

Ünvan

AZ 1073, Bakı şəhəri,
Mətbuat prospekti,
529-cu məhəllə, 11 mərtəbə
e-mail:
secretary@azerbaijan-news.az
az.reklam@mail.ru
azerbaijan-news@mail.ru
www.azerbaijan-news.az

Telefonlar

Qəbul otağı - 539-68-71,
Baş redaktor müavinləri - 538-86-86, 434-63-30,
539-72-39,
Məsul katib - 539-43-23,
Məsul katib müavinləri - 539-44-91,
Parlament və siyasət şöbəsi - 539-84-41, 539-21-00,
İqtisadiyyat şöbəsi - 538-42-32, 538-35-55,

Beynəlxalq həyat, idman
və informasiya şöbəsi - 539-63-82, 432-37-68
Humanitar siyasət şöbəsi - 538-56-60
İctimai əlaqələr şöbəsi - 539-49-20, 538-31-11,
Fotoilustrasiya şöbəsi - 538-84-73,
Kompüter mərkəzi - 538-20-87,
Mühasibatlıq - 539-59-33

Qeydiyyat nömrəsi 1

"Azərbaycan" qəzetinin
kompüter mərkəzində
yığılıb səhifələnməsi,
"Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-də
çap edilmişdir

Rəsmi sənəd və çıxışlarda
söylənilənlərlə bərabər,
dərəcə üçün göndərilən digər
yazılarda fikirlər də
Azərbaycan dövlətinin
mənafeyinə uyğun gəlməlidir

Əlyazmalara cavab verilmir
və onlar geri qaytarılmır

Gündəlik
qəzet

Tiraj 5975
Sifariş 1729
Qiyməti 40 qəpik